

ትምህርት ዘጠኝ

ኢሳይያስ 19-23

የመጀመሪያ ቀን

ኢሳይያስ 19-23

1ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ዛሬ በዓለም ላይ በመዋጋት ላይ የሚገኙትን አገሮች ስም ዘርዘር፡ ለ) ዓለም ጦርነትን የሰለፉት እንዴት ነው? ሐ) ጦርነቶች የሚቀጥሉት ለምንድን ነው? መ) በዓለም ላይ የሚካሄዱትን ጦርነቶች ሁሉ ለማስቆም ምን ማድረግ የሚያስፈልግ ይመስልሃል?

በሺዎች ዓመታት ለሚቆጠር የዓለም ታሪክ በምድር ላይ ሰላም የሰፈነባቸው ጊዜያት ውስን ናቸው። ሁልጊዜም አገሮች ከአገሮች፣ ነገዶች ከነገዶች ጋር ሲዋጉ ኖረዋል። ይህ በዘመናችንም የቀጠለ ነው። እንደ የተባበሩት መንግሥታት ካሉ ሰብዓዊ ድርጅቶች ጥረት ባሻገር፣ በሁሉም የዓለም ክፍሎች ጦርነቶች በመካሄድ ላይ ናቸው። ምንም እንኳ እንደ ሩሲያ፣ ቻይናና አሜሪካ የመሳሰሉ የዓለም ኃያላን አገሮች በአሁኑ ጊዜ ሰላም ቢያገኙም፣ ወደ ቀዝቃዛም ሆነ ቀጥተኛ ጦርነት መግባቱ የሚከብዳቸው አይሆንም። በዚህ ክፍለ ዘመን ብቻ በሺህ የሚቆጠሩ (ብዙዎቹ በውትድርና ተግባር ላይ ያልተሰማሩ ንጹሕ ዜጎች) ከጦርነቶች የተነሣ ተገድለዋል። በምድር ላይ እውነተኛ ሰላም የሚሰፍንበት፣ የጎሳ ቡድኖችና አገሮች በአንድነት ተባብረው የሚኖሩበት ዘመን ይመጣ ይሆን? ይህ የሚፈጸመው በሰዎች ጥረትና በመንግሥታት ስምምነት ነው ወይስ በእግዚአብሔር ቀጥተኛ ጣልቃ-ገብነት?

ዛሬ በጥንቱ ዘመን ከፍተኛ ጠላትነት ከነበራቸው አገሮች ሁለቱ ግብፅና አሦር አንድ ቀን በሰላም እንደሚኖሩና በአንድነትም እንደሚያመልኩ እንመለከታለን። አይሁዶች የእግዚአብሔር ሕዝብ እንደሆኑ ሁሉ፣ የእነዚህ ሁለት አገር ነዋሪዎችም የእግዚአብሔር ሕዝብ ይሆናሉ። እነዚህ ሁለት ጥንታዊ አገሮች አንድ ቀን የእግዚአብሔር ሕዝብ የሚሆኑ ከሆኑ፣ አገሮች ሁሉ እርስ በርሳቸው፣ ከእግዚአብሔርና ከሕዝቡ ጋር ሰላምን መመሥረታቸው የማይቀር ይሆናል። ይህ ሁልጊዜም ሲፈርስ በኖረው የሰዎች የሰላም ስምምነት የሚተገበር ጉዳይ አይሆንም። ይህ የሚሆነው እግዚአብሔር አገሮችን ስለሚመታቸውና ከዚያም በኋላ ስለሚፈውሳቸው ነው (ኢሳ. 19:22)። ምንም እንኳ ክርስቲያኖች የአገሮችን የሰላም ጥረት ሊያበረታቱና አብረዋቸውም ሊሠሩ ቢገባም፣ ይህን እውነት ሊስቱ ግን አይገባም፤ እውነተኛና ዘላቂ ሰላም በዓለም ላይ የሚሰፍነው ኢየሱስ ክርስቶስ ሊነግሥ ሲመጣ ብቻ ነው። እርሱ ሰላምን ይሾ ዘንድ የሰዎችን ሁሉ ልብ ይለውጣል።

2ኛ ጥያቄ፡- ኢሳይያስ 19-20 አንብብ። (ሀ) «ግብፅ» የሚለውን ቃል ከመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት ውስጥ አውጥተህ ተመልከት። 1) የግብፅን አገር ታሪክ፤ 2) ከእስራኤል ጋር የነበራትን ግንኙነት፤ 3) ዛሬ በዓለም ውስጥ ያላትን ስፍራ አስመልክተህ አጭር ማጠቃለያ ጻፍ። (ለ) እግዚአብሔር በኢሳይያስ 19 የተገለጸው እንዴት ነው? ይህ ምን ማለት ነው? (ሐ) ለእግዚአብሔር ምጽአት የግብፅ ጣዖታት ያላቸው ምላሽ ምንድን ነው? ይህ ምንን ያመለክታል? (መ) እግዚአብሔር በግብፅ ላይ የሚያመጣው ቀዳሚው ዐቢይ ፍርድ ምንድን ነው? (ኢሳ. 19:2-4)። (ሠ) እግዚአብሔር በግብፅ ላይ የሚያመጣው ሁለተኛው ዐቢይ ፍርድ ምንድን ነው? (ኢሳ. 19:5-10)። (ረ) እግዚአብሔር በፍርድ በሚሠራበት ጊዜ ዓለማውያን አማካሪዎች የሚያቀርቡት ምክር ክንቱ እንደሆነ የተመለከተው እንዴት ነው? (ሰ) የግብፅና የይሁዳ ግንኙነት የተገለጸው እንዴት ነው? (ኢሳ. 19:16-18)። (ሸ) በዚህ ምዕራፍ ውስጥ ግብፅ ተለውጣ እግዚአብሔርን እንደምታመልክ የሚያሳዩ ምን ምን መረጃዎች አሉ? (ቀ) ወደፊት በግብፅ፤ አሦርና ይሁዳ መካከል የሚኖረው ግንኙነት ምን ዓይነት ይሆናል? የእነዚህ ሦስቱ ግንኙነት ለእግዚአብሔር ምን ዓይነት ይሆናል? (በ) እግዚአብሔር ለኢሳይያስ ምን ትእዛዝ ሰጠው? (ኢሳ. 20:2)። ይህ ምን ማለት ነው? (ተ) የኢሳይያስ ተግባር ምንን ያመለክታል? (ቸ) ከእነዚህ ሁለት ምዕራፎች ምን ምን ጠቃሚ ትምህርቶች ልናገኝ እንችላለን?

ምናልባት በጥንቱ ዓለም ከሁሉም በላይ ኃያል የነበረችው አገር ግብፅ ነች። ለብዙ መቶ ዓመታት ሥልጣኔዋ ከሌሎች የዓለም ክፍሎች ሁሉ የላቀ ሲሆን፤ ተጽዕኖዋም በብዙዎቹ የመካከለኛው ምሥራቅ አገሮች ሁሉ ይታወቅ ነበር። አሁን ባለችበት ስፍራ ሆና የማያቋርጥ የአባይን ወንዝ ውኃ እያገኘች፤ ከጥንቱ ዓለም እጅግ የሠለጠኑ አገሮች አንዱ ወደ መሆኑ ደረጃ ደርሳለች። አሁን እንኳ ወደ ግብፅ አገር ብትሄድ፤ የግብፅን ፒራሚዶችና ሌሎችም ሐውልቶች ልትመለከት ትችላለህ። እነዚህም የግብፅን ጥንታዊ ሥልጣኔ የሚያመለክቱ ናቸው።

በታሪክ ሁሉ በግብፅና የእግዚአብሔር ሕዝብ በሆኑት አይሁዶች መካከል ግንኙነት ነበር። ረሃብ በተነሣ ጊዜ አብርሃም ወደ ግብፅ ወርዶአል። ዮሴፍም በባርነት ወደዚያው አምርቷል። የተስፋዪቱ ምድር በረሃብ ስትታመስ ያዕቆብና ቤተሰቡ እንክብካቤ ያገኘው ከግብፅ ነበር። ይሁንና፤ ግብፅ በእስራኤላውያን ፈጣን አኃዛዊ ዕድገት በመስጋት አይሁዶችን ባሪያ በማድረግ ግንኙነታቸው ይሻክር ጀመር። እግዚአብሔር ለሕዝቡ ከፍተኛ ተአምር በመሥራት ነበር ከዚያ ባርያነት ያወጣቸው። በሙሴ መሪነት ከሁለት ሚሊዮን የሚበልጡ አይሁዳውያን ከግብፅ ወጥተው ወደ ከነዓን ተጓዙ። በዚያን ጊዜ ከነዓን በግብፅ ቁጥጥር ሥር የምትገኝ ያልሠለጠነች አገር ነበረች። ከግብፅ

የተለዩ ቢሆንም ቅሉ፥ በእስራኤል ታሪክ ሁሉ በግብፅና በእስራኤል መካከል የንግድ ግንኙነት ይካሄድ ነበር።

ሰሎሞን ወደ ንግሥናው ዙፋን ሲወጣ፥ የፈረዖንን ልጅ በማግባት ከግብፅ ጋር ቃል ኪዳን አደረገ። ብዙም ሳይቆይ ግን የእስራኤልን መንግሥት የሚከፋፍል የአማፂነትን ተግባር ፈጽሞ ለሸሸው ኢዮርብዓም የግብፅ መንግሥት ጥገኝነትን ሰጠ። በሌላ ጊዜ በታሪክ ሁሉ፥ ግብፃውያን ይሁዳንና እስራኤልን ሲወጉ ኖረዋል። በ609 ዓ.ዓ. ከይሁዳ መንፈሳውያን ነገሥታት አንዱ የሆነው ኢዮስያስ ግብፃውያን አሦር ከሌላ አገር ጋር በምታካሂደው ውጊያ ለማገዝ በይሁዳ በኩል ሲያልፉ ወግቷቸዋል። በዚህ ውጊያ ላይ ግብፃውያን አይሁዶችን አሸንፈው ንጉሥ ኢዮስያስን አቁስለው ልጁን በምርኮኛነት ወሰዱት። ንጉሡም በኋላ ሞተ (2ኛ ዜና 35:20-36:4)።

ሶርያና እስራኤል በምርኮኛነት ሲወሰዱ፥ የአሦር የመስፋፋት ማዕከል ወደ ግብፅ ተሸጋገረ። ከ715 ዓ.ዓ. ወዲህ በአሦር ላይ ዓመፅ በተነሣ ጊዜ ሁሉ ግብፅ ትሳተፍ ነበር። የይሁዳ ነገሥታት ከግብፅ ጋር ተዋግተው አሦርን ለመጣልና ነጻነታቸውን ለመቀዳጀት የፈለጉባቸው በርካታ ጊዜያት ነበሩ። ፈጥኖ የሚከሰተውን የግብፅ ሽንፈት በማሳየት፥ ኢሳይያስ የይሁዳ ነገሥታት ከግብፅ ጋር ቃል ኪዳን እንዳይጋቡ ወይም ግብፅ ነጻነታቸውን ለመቀዳጀት እንድትረዳቸው ከመጠበቅ እንዲታቀቡ እያስጠነቀቃቸው ነበር። ይልቁንም እግዚአብሔር ነፃ እንዲያወጣቸው መጠበቅ ይገባቸው ነበር።

ኢሳይያስ በምዕራፍ 19 ይህንን ትንቢት የሰጠው በግብፅ ብዙ ነገሮች እየተፈጸሙ ባሉበት ወቅት ነበር። ከግብፅ በስተደቡብ የሚገኘው የኢትዮጵያ (ኩሽ) መንግሥት በአገሪቱ ውስጥ የሚካሄደውን የእርስ በርስ ጦርነትና ፖለቲካዊ አለመረጋጋት መጠቀሚያ በማድረግ ከዙፋኑ ላይ የራሱን ንጉሥ አኑሮ ነበር። ይህም ሁለቱ ማለትም ግብፅና ኢትዮጵያ ወደ አንድ ትልቅ አገርነት እንዲያድጉ አደረጋቸው። ይህ ሁኔታ ግን ብዙም አልቀጠለም። በስድሳ ዓመታት ውስጥ ኢትዮጵያዊው ንጉሥ ወርዶ ግብፃዊ ንጉሥ ከዙፋኑ ላይ ተቆናጠጠ። ምንም እንኳ እነዚህ ሁለት አገሮች የተለያዩ ቢሆንም፥ በቅርብ የተቆራኙ በመሆናቸው በአንድነት የእግዚአብሔርን ፍርድ እንደሚቀበሉ ኢሳይያስ ያውቅ ነበር (ኢሳ. 20)።

(ማስታወሻ፡ በግብፅ ላይ የተነገሩ ተጨማሪ ትንቢቶች በኤርምያስ ምዕራፍ 46 እና ሕዝቅኤል 29-32 ውስጥ ይገኛሉ።)

1. በግብፅ ላይ የሚመጣ ውድመት (ኢሳ. 19:1-15)

ሀ. እግዚአብሔር በግብፅ ላይ እንደሚፈርድ (ኢሳይያስ 19:1-2 አንብብ)። አብዛኞቹ ነቢያት መልእክታቸውን ያስተላለፉት በሥነ-

ግጥም አማካኝነት ነበር። ግጥም ለሕዝቡ መረጃውን ብቻ ሳይሆን ስሜቱንም ጭምር ከሁሉም በተሻለ ሁኔታ ስለሚያስተላልፍ፣ እግዚአብሔር ይጠቀምበታል። የሚበዛው የትንቢት ክፍል የተጻፈው ግጥምንና ተምሳሌታዊ ቋንቋዎችን በመጠቀም ስለሆነ፣ ነቢዩ የተጠቀመባቸውን ተምሳሌቶች ሳንረዳ ቃል በቃል እንዳንተረጉም ልንጠነቀቅ ይገባል።

በዚህ ግጥም ውስጥ ኢሳይያስ እግዚአብሔር በደመና ላይ እንደተቀመጠ አድርጎ ገልጾታል። [ብዙውን ጊዜ በዕብራውያን ግጥሞች የእግዚአብሔር ተምሳሌት በደመና፣ በመብረቅና በነጎድጓድ ይገለጻል። መዝ. (18):10-14፤ (68):4፤ (104):2-4።] ኢሳይያስ እግዚአብሔርን ወደ ግብፅ ለፍርድ እየፈጠነ በሚሄድ ደመና ላይ እንደተቀመጠ አድርጎ ገልጾታል።

ግብፃውያን አማልክቶቻቸው ከአደጋ እንደሚጠብቋቸው ያስቡ ነበር። እንግዲህ በእውነተኛው አምላክ መምጣት ላይ የግብፃውያን አማልክት ምላሽ ምን ነበር? እነዚህ ሕይወት-አልባ ጣዖታት ምን ያህል ከንቱዎች እንደሆኑ ለማሳየት፣ ኢሳይያስ በታላቁ አምላክ ፊት ጣዖታቱ በፍርሃት እንደተንቀጠቀጡ በተምሳሌታዊ ቋንቋ ገልጾአል። የአሦርን ሠራዊት በማምጣት ያደረሰባቸውን ፍርድ ለመቋቋም አልቻሉም ነበር። እውነተኛው ሕያው አምላክ ከሰዎች ጣዖታት እጅግ የላቀ ነው። እግዚአብሔር ቀደም ሲል የግብፅን ጣዖታት መቅጣቱ ይታወቃል (ዘጸ. 12:12)። አሁንም ይህንኑ ያደርጋል። ጣዖታቱ ብቻ ሳይሆን እነርሱ የሚጠብቋቸው ግብፃውያንም በፍርሃት ራዱ። የአሦር ሠራዊት እየመጣ እንደሆነና ጥፋትና ሞት እንደሚከተል ያውቁ ነበር። (ማስታወሻ፡ እንደ ግብፅ ዓይነቶቹን ታላላቅ አገሮች ጣዖታት ከንቱነት በማሳየት፣ ኢሳይያስ ለአይሁዶች በአካባቢያቸው የሚገኙትን የታላላቅ አገሮችን አማልክት መከተሉ እርባና እንደሌለው አመልክቷል። ይህንን አሳብ ወደ በኋላ በሰፊው ይገልጻል። ኢሳይያስ 41:21-24፤ 44:9-20።)

ለ. የመጀመሪያው ፍርድ በግብፅ የእርስ በርስ ጦርነት ያስነሣል (ኢሳይያስ 19:2-4 አንብብ)። እግዚአብሔር በግብፅ ላይ የሚያመጣው የመጀመሪያው ጦርነት ግብፃውያን ከወንድሞቻቸው፣ ከጎረቤቶቻቸውና ከከተሞቻቸው ጋር የሚዋጉበት የእርስ በርስ ጦርነት ይሆናል። በኢሳይያስ ዘመን የግብፅ አንድነት ይፈራርስ ጀመር። የተለያዩ የመንግሥት አካላት እርስ በርሳቸው ይዋጉ ጀመር። የእርስ በርሱን ጦርነት የፍርዱ አካል አድርጎ ያስከተለው ራሱ እግዚአብሔር እንደነበር አስተውሏል። በወቅቱ በሥልጣን ላይ የነበረው «የሊቢያ» ሥርወ-መንግሥት ከጥንቱ የግብፅ ግዛት በስተደቡብ ከነበሩት

ኢትዮጵያውያን ጋር ተጋጩ። «ሳይቲስ ሥርወ-መንግሥት 24» የሚባል ክፍልም ባሕላዊ የሥልጣን ይገባኛል ጥያቄ አቅርቦ ነበር። ለተወሰነ ጊዜ ግብፅ በአሥራ ሁለት የተለያዩ ትናንሽ መንግሥታት ተከፋፍላ በጦርነት ትታመስ ጀመር። እነዚህ ሁሉ ትናንሽ መንግሥታት ግብፅን የማስተዳደር የየራሳቸው የሆነ ዕቅድ ነበራቸው። እግዚአብሔር ግን ሁሉንም ወደ ምንምነት ይለውጠዋል። ይኸው የእርስ በርስ ጦርነት የተለያዩ ነገሮችን አስከትሏል። በመጀመሪያ ደረጃ፣ የኢትዮጵያ መንግሥት በሌሎች ክፍልፋዮች ላይ የሚገዛበትን መንገድ አመቻችቷል። ሁለተኛ፣ የግብፅን አገር ኃይል ስላዳከመው ወደ ደቡብ እየተስፋፋ የነበረውን የአሦርን ኃይል ለመቋቋም አልቻሉም። አሦርን ከመቋቋም ይልቅ እርስ በርሳቸው በመዋጋት ስለደከሙ፣ በ670 ዓ.ዓ. በአሳራዶን አማካኝነት አሦራውያን ግብፅን ለመቆጣጠር ችለዋል።

በግብፅ የተነሣው የእርስ በርስ ጦርነት የእግዚአብሔር ፍርድ አካል ነበር። ይህም የግብፅን ኩራት ለማዋረድ እግዚአብሔር የተጠቀመበት መንገድ ነበር። የእርስ በርሱ ጦርነት ግብፃውያን ከእንግዲህ እንደ አንድ አገር ቆመው ለአገራቸው ሊዋጉ እንዳይችሉ ተስፋ አስቆረጣቸው።

3ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ከውጭ ወረራ ይልቅ የእርስ በርስ ጦርነት ሕዝቡን ተስፋ የሚያስቆጠው እንዴት ነው? ይህንን እንዴት እንደተመለከትህ ምሳሌዎችን ጠቃቅስ። ለ) ሰይጣን ተስፋ ለማስቆረጥ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ በእግዚአብሔር ሕዝብ መካከል ክፍፍልን እንዳይፈጥር የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ምን ምን እርምጃዎችን ሊወስዱ ይገባል?

ግብፅ በአስተዋይ መሪዎቿ የታወቀች ነበረች። ነገር ግን እግዚአብሔር ሰብዓዊ ጥበብ ከእርሱ ታላቅ ኃይል ጋር ሲነጻጸር ምንም እንዳልሆነ ለማሳየት ፈለገ። በእርስ በርሱ ጦርነት ወቅት ግብፅ አዋቂዎች ናቸው ወደተባሉት ሁሉ ለምክር ሄዳለች። ከጠላቶቻቸው ይታደጓቸው ዘንድም ጣዖቶቻቸውን ተማጽነዋል። በአማላጆች፣ በመናፍስት ጠሪዎች፣ ወይም በጠንቋዮች አማካኝነት ቀደም ሲል የሞቱትን መሪዎች በማነጋገር ጠላቶቻቸውን እንዴት እንደሚያሸንፉ መላ ለመምታት ጥረዋል። ከእነዚህ ሁሉ እርዳታን ቢጠይቁም እነዚህ ባሕላዊ የኃይል ምንጮች ምንም ዋጋ እንደሌላቸው ይገነዘባሉ። አይሁድን ከግብፅ ባርነት ለማውጣት እግዚአብሔር የፈርዖንን አዋቂዎች እንደረታ ሁሉ (ዘጸ. 7-11)፣ ከእውነተኛው አምላክ ጋር ሲነጻጸሩ እነዚህ አማራጭ የአምልኮ መዋቅሮችና ጥበብ ከንቱ መሆናቸውን ያሳያቸዋል።

ጨካኝና ኃይለኛ ንጉሥ ሥልጣን ይጨብጣል። ይህ ንጉሥ ማን ነው? በመጨረሻው የግብፅን ዙፋን የያዘው የኢትዮጵያ ንጉሥ ሊሆን ይችላል። በይበልጥ ግን ይህ የአሦርን ንጉሥ የሚያመለክት ሊሆን ይችላል። በ670 ዓ.ዓ. ኤሳርሄደን ግብፅን በመውረር የአገሪቱ ገዥ ሆነ። በዓለም ታሪክ እንደ አሦር በጭካኔያቸው የሚታወቁ አገሮች ጥቂት ናቸው። ልክ እንደ እስራኤልና ይሁዳ ሁሉ፤ ግብፅም የጭካኔያቸው ገፈት ቀማሽ ትሆን ነበር።

አሁንም ኢሳይያስ እግዚአብሔርን የሚጠራበትን የተለየ ስም ይጠቀማል፤ ይህም «የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር» የሚለውና ታላቅነቱንና ኃይሉን ለመግለጽ የሚጠቀምበት ነው። ከአጽናፈ-ዓለሙ ታላቅና ሕያው አምላክ ጋር ሲነጻጸር፤ በሰው እጅ የተቀረፁ ጣዖታትና በሰው የተሾሙ መሪዎች ምንም አልነበሩም። የእግዚአብሔርን ዕቅዶች የሚያስቆም የለም።

በአገር፤ በቤተ ክርስቲያንም ሆነ በቤተሰብ ውስጥ እውነተኛ አንድነት የእግዚአብሔር ስጦታ ነው። ይህ የሚገኘው ሰዎች ከእግዚአብሔር ጋር ትክክለኛ ግንኙነት ሲኖራቸው ነው። አንድነት እንዲኖር ከተፈለገ ንስሐ መግባትና ለእግዚአብሔር መግዛት ያስፈልጋል። በሰላም አብሮ በመኖር እግዚአብሔርን የማስከበር ፍላጎትም ወሳኝ ነገር ነው። ከእነዚህ ስፍራዎች በየትኛውም አንድነት ከታጣ፤ የእግዚአብሔር ፍርድ በተዘዋዋሪ መንገድ እየተገለጸ ነው ማለት ነው። ሰዎች እግዚአብሔር እንደሚፈልገው ባለመኖራቸው ምክንያት አንድነት እንዲጠፋ እየፈቀዱ (አንዳንድ ጊዜም ራሳቸው ሆን ብለው ይህንኑ እያደረጉ) መሆኑ ግልጽ ነው። ምንም እንኳ ሰይጣን ከፍፍልን ለመፍጠር በሰዎች ስግብግብነት የሚጠቀም መሆኑ አሌ ባይባልም፤ ለአንድነት መጥፋት ዋነኛውን ኃላፊነት የሚሸከሙት ሰዎች ናቸው። ለዚህም ምክንያቱ የራስ-ወዳድነት መሻታቸው አንድነትን እንዲገድል መፍቀዳቸው ነው። እግዚአብሔር ሰይጣንን እንኳ ከፍፍልን የሚያመጣ መሣሪያ አድርጎ ሊጠቀም ይችላል።

4ኛ ጥያቄ፡- ሀ) በአገር፤ በቤተ ክርስቲያንና በቤተሰብ መካከል አንድነት የታጣበትን ሁኔታ የሚያሳዩትን ምሳሌዎች ዘርዝር። ለ) እውነተኛ አንድነት እንዲኖር ሊደረግ የሚገባው ነገር ምንድን ነው? ሐ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች እግዚአብሔር የሚፈልገውን አንድነት ለማንጸባረቅና ለማበረታታት ምን ሊያደርጉ ይችላሉ?

ሐ. ሁለተኛው ፍርድ፡ ድርቅና ረሃብ (ኢሳ. 19:5-10)

የግብፅ ምድር በአብዛኛው ምድረ በዳ ነው። ነገር ግን የአባይ ወንዝ የአገሪቱን እምብርት አቋርጦ ይፈስሳል። ይህም ከኢትዮጵያ የሚነሣው ጥቁር አባይና ከኡጋንዳ የሚነሣው ነጭ አባይ ጥምረት ነው። የግብፅ

የእርሻ ተግባር የተመሠረተው በዚህ ውኃ ላይ ነው። የአባይን ወንዝ ገድቦ ዐበይት የመስኖ ተግባራት ከማከናወኑ ቀደም ብሎ፤ የግብፅ ሕዝብ ከአባይ ወዲያና ወዲህ ማዶ ለሚያለማው የእርሻ ተግባር ጎርፍን ይጠቀም ነበር። ስለሆነም በኢትዮጵያ ወይም በኡጋንዳ ምድር ዝናብ ካልጣለ፤ የአባይ ወንዝ ይደርቅና የግብፅ ሕዝብ ለረሃብ ይዳረጋል።

ኢሳይያስ ይሆናል ያለውም ይህንኑ ነው። የታላቁ አባይ ወንዝ ውኃዎች ይደርቃሉ። ገባር ውኃዎቹና ሰው-ሠራሽ የመስኖ በዮችም ይደርቃሉ። ምድሪቱ በድርቅ ትመታና ረሃብ ይነሣል። የአባይ ወንዝ መድረቅ የግብፅን ኢኮኖሚያዊ ድቀትም እንደሚያመለክት የሚያጠራጥር አይደለም። ኢሳይያስ የተለያዩ ሰዎች በዚህ ድርቅ እንደሚጎዱ ገልጾአል።

1. ገበሬዎች፡ በአባይ ወንዝ አካባቢ የሚገኘው ዐቢይ አትክልት ሁሉ ይጠወልጋል። ደንገልና ቂጠማ ከረግረግማ የወንዝ አካባቢ የሚበቅሉ ተክሎች ናቸው። እነዚህ ተክሎች ለመጻሕፍት፤ ለማጥመጃ ጀልባዎችና ለቤቶች መሥሪያ የሚያገለግሉ ነበሩ። ውኃ በማጣታቸው ግን ይደርቃሉ። በአባይ ወንዝ ዳርቻ የሚገኙ ሰብሎችም ይደርቁና የምግብ እጥረት ያጋጥማል። እንስሳትም ቢሆኑ የግጦሽ ሣር አጥተው ይሞታሉ።

2. ዓሣ አጥማጆች፡ ለግብፃውያን ሌላው ዐቢይ የምግብ ምንጭ ዓሣ ነው። ነገር ግን ከውኃ እጥረት የተነሣ ዓሦቹ ይሞታሉ። የዓሣ አጥማጆች መረብ እና መንጠቆ ባዶውን ይመለሳል።

3. ሸማኔዎች፡ ግብፅ በተልባ እግር ልብስ የታወቀች ነበረች። የተልባ እግሩን ለመሥራት ክሩ የሚመረትበት ተክል ያስፈልጋቸዋል። ይህንኑ ተክል ወደ ተልባ እግርነት ለመወለጥ ብዙ ውኃ ያስፈልጋል። ለዚህ ሂደት የሚበቃ ውኃ ስለማይኖር፤ ሸማኔዎች ለራሳቸውም ሆነ ለገበያ የሚያቀርቡት ልብስ አይኖራቸውም። የጥጥ ልብስ ለመሥራት ቢፈልጉ እንኳ ጥጥ ለማግኘት አይችሉም ነበር።

መ. ሦስተኛው ፍርድ፡ እግዚአብሔር አስተዋይ አማካሪዎችንና መሪዎችን ከግብፅ ምድር ያስወግዳል (ኢሳ. 19:11-15)

በኢሳይያስ 3:1-7፤ 9:14-17 እግዚአብሔር የእስራኤልን መሪዎች ሞቾችና እርባና-ቢስ በማድረግ እንደሚመታቸው ገልጾአል። መልካም መሪዎች ከሌሉ አገር ይፈራርሳል። በግብፅም ላይ ተመሳሳይ ፍርድ ተበይኖአል። በምድሪቱ ሁሉ፤ እግዚአብሔር የግብፅ መሪዎች ያለ እውቀት እንዲኖሩ ያደርጋል። ሁሉም «ሰነፎች» ይሆኑና «የድንቁርና

ምክር» ይመከራሉ። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ሰነፍ መሪ ማለት ለሕዝቡ ትክክለኛውን ፈለግ የማይመርጥ ነው። የግብፅ መሪዎች «ሰነፎች» የተባሉበት ሌላው ምክንያት እግዚአብሔር በግብፅ ላይ ፍርድ እንዳመጣ ሊገነዘቡ ሲገባቸው፤ የእግዚአብሔርን አሠራር ባለማወቃቸው ነው።

ከእንዲህ ዓይነቶቹ መሪዎች የተነሣ ግብፅ ትሠቃያለች። የፈርዖን አማካሪዎች ከነበሩት ባለሥልጣናት ጀምሮ በአገሪቱ ውስጥ እስካሉት ከተሞች መሪዎች ድረስ፤ ሁሉም መልካም ምክር የመስጠት ችሎታቸውን ያጣሉ። ሰዎች የንጉሣውያን ወይም የአማካሪዎች ቤተሰብ ከመሆናቸው የተነሣ ያለ አስተዳደራዊ ችሎታ ወደዚሁ ሙያ ዘው ብለው ይገባሉ። ለመሪነት የሚያስፈልገው ግን የቤተሰብ ውርስ አይደለም፤ የመሪነቱን ተግባር የሚያከናውነው ሰውዬ አስተዋይ ነወይ? የሚለው ጉዳይ አሳሳቢ ነው። (አንድ ሰው የመጋቢ ወይም የወንጌላዊ ልጅ ስለሆነ በመሪነትም የተዋጣለት ሰው ይሆናል ብለን እናስባለን። ይህ ግን ስሕተት ነው። እያንዳንዱ ትውልድ መሪዎችን መምረጥ ያለበት ባለፈው ትውልድ ችሎታ ላይ ተመሥርቶ ሳይሆን አሁን የሚመረጠው ሰውዬ በትክክል ችሎታው እንዳለው ወይም እንደሌለው በማገናዘብ ሊሆን ይገባል።)

ኢሳይያስ የዚህ አደጋ ተጠቂዎች የሚሆኑትን አያሌ ከተሞች ጠቃቅሷል። ጣኔዎስ (ዘዓን) ከግብፅ በስተሰሜን ምሥራቅ ትገኝ ነበር። ይህች ከተማ ከግብፅ ዐበይት ሥርወ-መንግሥታት በአንደኛው ወቅት የሰሜኑ ክፍል ርእሰ-ከተማ ነበረች። ሜምፎስ በስተደቡብ በኩል የምትገኝ ስትሆን፤ ቀደም ሲል በመዲናነት አገልግላለች። ይህ የሚያመለክተው የእግዚአብሔር ፍርድ ከሰሜን እስከ ደቡብ በአገሪቱ ሁሉ ላይ መድረሱንና ሁሉም የአበሳው ተቋዳሽ እንደሚሆን ነው።

ኢሳይያስ እነዚህን መሪዎች ለመግለጽ የተለያዩ ቃላትን ተጠቅሟል። ግለሰቦቹ በግብፅ አገር ምርጥ ሰዎች ስለነበሩና አገሪቱ በእነርሱ መሪነት ላይ ተመሥርታ ስለነበር፤ «የማዕዘን ድንጋዮች» ብሏቸዋል። ይሁንና፤ በተሳሳተ ምክር ስለተወሰዱ፤ በቀውጢ ወቅት ለአገሪቱ የማይበጁ መሪዎች ሆነዋል። ስለሆነም «ራስና ጅራት፤ የሰሌን ቅርንጫፍና እንግጫ» ሆነዋል። (ስለ እስራኤል መሪዎች የተሰጠውን ተመሳሳይ መግለጫ ከኢሳይያስ 9:14-15 አንብብ።) ስለ እስራኤል በተነገረበት ወቅት፤ ይህ አባባል ያካተተው የበላይ ሹማምንቱንና ነቢያቱን ነበር። ለግብፅ ይህ ፖለቲካንና ሃይማኖትን ጨምሮ ለሁሉም ዓይነት መሪዎች የተነገረ ነው። መሪዎች ሁሉ በአንድነት ቢተባበሩ የእግዚአብሔርን ፍርድ የመቀልበስ ብቃት አይኖራቸውም። ይልቁንም የአሦር ሠራዊት እየቀረበ ሲመጣ፤ ከፍርሃት የተነሣ ውሳኔ መስጠት አቅቷቸው መሪዎች ሁሉ እንደ ሰከረ ሰው ይወላገዳሉ።

በሰላሙ ጊዜ፤ ጠቢባን መሪዎች እንደ ክፉው ቀን አይፈለጉም። አንዲት አገር ወይም ቤተ ክርስቲያን በአስጨናቂ ችግር ውስጥ በምትዘፈቅበት ጊዜ እውነተኛ ጥበብ እንደ መድኃኒት ይፈለጋል። የአንድ ሰው ጥበበኛነት ወይም ጥበብ-አልባነት የሚታወቀውም በዚሁ ጊዜ ነው። የግብፅ መሪዎች ከዓለም ሁሉ እጅግ ጠቢባን ናቸው የተባሉትን ሰዎች ከዙሪያቸው አሰባስበው ነበር። እነዚህ ሰዎች አማልክቶቻቸው ምን እንደሚፈልጉ ያውቃሉ ተብለው የሚገመቱ የሃይማኖት ሰዎች ነበሩ። እነዚህ ሰዎች በወቅቱ አሉ በሚባሉት ዩኒቨርሲቲዎች ውስጥ የተማሩ የፖለቲካ አዋቂዎች ነበሩ። ይሁንና፤ በቀውጢ ሰዓት ያ ሁሉ የዓለም ጥበብ ምንም አልፈዋልም። እንዲህ ባለው ወቅት ሊረዳ የሚችለው የእግዚአብሔር ጥበብ ብቻ ነው። እንዲህ ዓይነቱ ጥበብ ሰዎች እግዚአብሔርን እንዲፈሩ፤ ከኃጢአታቸው ንስሐ እንዲገቡና ወደ እግዚአብሔር እንዲመለሱ በማድረግ ፍሬያማ ውጤት ያገኛጽፋል።

5ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ሰዎች ለፖለቲካዊና ሃይማኖታዊ የአመራር ተግባራት ጥበብን ለማግኘት በውጫዊ መመዘኛዎች ላይ የሚደገፉት እንዴት ነው? ለ) ከመጽሐፍ ቅዱስ እይታ አንጻር፤ እውነተኛው ጥበብ የሚመነጩ ከየት ነው? ሐ) እነዚያ ጠቢባን የተባሉት ሰዎች በአግባቡ ለመምራት ባለመቻላቸው ያሳለፍኸውን አስቸጋሪ ሁኔታ ግለጽ። መ) እግዚአብሔርን የሚፈሩ ሰዎች በመጽሐፍ ቅዱሳዊ መርሆች ላይ ተመሥርተው የጥበብ ውሳኔ ሊያስተላልፉ የቻሉበትን ሁኔታ ግለጽ።

2. የግብፅ ደኅንነት (ኢሳ. 19:16-25)

ኢሳይያስ እግዚአብሔር በግብፅ ላይ ከሚያመጣው ፍርድ የተነሣ እንደሚከሰቱ የተናገራቸው አራት ነገሮች ነበሩ። እነዚያ ነገሮች እያንዳንዳቸው «በዚያ ቀን» በሚል ሐረግ የታጀቡ ናቸው።

ሀ. መለኮታዊው ፍርድ በግብፃውያን መካከል ከፍተኛ ፍርሃትን ይፈጥራል (ኢሳይያስ 19:16-17 አንብብ)። የእግዚአብሔር የፍርድ እጅ በእስራኤላውያን ላይ ተዘርግታ እንደነበር ሁሉ፤ በግብፃውያን ላይ ለፍርድ ተዘርግታ ነበር (ኢሳ. 11:15)። በአንዳንድ በኩል ግብፃውያን ይህ ፍርድ ከታላቁ አምላክ እንደመጣ ያውቁ ነበር። ስለሆነም የኢያሪኮ ሰዎች የእስራኤልን አምላክ እንደፈሩ ሁሉ (ኢያሱ 2:9-11)፤ በግብፃውያንም ላይ ተመሳሳይ ፍርሃት ሳይወድቅባቸው አልቀረም (ዘዳግ. 2:25 ተመልከት)። ይሁዳ የሚለው ስም ብቻ በግብፃውያን ላይ ፍርሃት ይጭር ነበር። ሰዎች ለምን ይሁዳን እንደሚፈሩ ባይገለጽም፤ ሰዎች እግዚአብሔር ከይሁዳ ጎን እንደቆመ በመረዳታቸውና የይሁዳ ሰዎች ግብፃውያንን እንዲያሸንፉ እንደሚያግዛቸው በመገንዘባቸው ሳይሆን አይቀርም።

እግዚአብሔር ግብፅን ለመቅጣት የሚጠቀመው በይሁዳ መሣሪያነት ሊሆን ይችል ነበር።

ለ. ከፍርሃታቸው የተነሣ የግብፅ ከተሞች ከይሁዳ ጋር ይተባበራሉ (ኢሳይያስ 19:18 አንብብ)። ኢሳይያስ እግዚአብሔር በግብፅ ላይ በሚፈርድበት ጊዜ፥ አምስት ከተሞች የዕብራውያን ቋንቋ የሆነውን ዕብራይስጥ እንደሚናገሩ ገልጾአል። በዚህ ስፍራ የተጠቀሱት አምስት ከተሞች የትኞቹ እንደሆኑ አልተገለጸም። ምናልባትም ይህ ከአምስቱ የግብፅ ከተሞች «ብዙዎቹ» ለማለት ኢሳይያስ የተጠቀመው ሌላው አማራጭ ይሆናል። ሁሉም የግብፅ አገር ከተሞች የራሳቸውን ቋንቋ እስኪዘነጉ ድረስ ከይሁዳ ጋር እጅግ ሊቀራረቡ አይችሉም፤ ብዙዎቹ ግን ይህንን ያደርጋሉ። የራሳቸውን ቋንቋ ትተው የይሁዳን ቋንቋ ተናገሩ ማለት በፖለቲካ ረገድም ባይሆን ቢያንስ በባህል ረገድ በይሁዳ አገዛዝ ሥር ወደቁ ማለት ነው። (ዛሬ በኢትዮጵያ አንዳንድ ጎሳዎች የአማርኛን ቋንቋ የፖለቲካና የባህል አገዛዝ መልክ አድርገው ያያሉ)። ይህ ብቻ አይደለም። የአይሁዶች አምላክ ለሆነው እውነተኛ አምላክ የታማኝነትን ቃል በመሀላ ይገባሉ። ይህም ብዙ ግብፃውያን እውነተኛውን አምላክ ለመከተል እንደሚወስኑና ቀደም ሲል ጠላታቸው የነበሩትን የአይሁዶች አምላክ በማምለክ ውሳኔያቸውን እንደሚገልጹ ያሳያል። እግዚአብሔርን ተቀባይነት ባለው መልኩ ሊያመልኩ የሚችሉት አይሁዶችን ለመምሰል ሲሹ ብቻ ነበር።

የአንደኛዬቱ ከተማ ስም «የጥፋት ከተማ» እንደሚባል ተገልጿል። ይህ ሐረግ በዕብራይስጥ ቋንቋ ለመረዳት አዳጋች ነው። የተለያዩ አተረጓጎሞች አሉት። በመጀመሪያ ደረጃ፥ አምስት ከተሞች እግዚአብሔርን ለመከተል ሲመርጡ፥ እግዚአብሔርን አንከተልም ብለው ለፍርድ የሚዳረጉ ሌሎች ከተሞች እንዳሉ የሚያመለክት ይሆናል። የሚበዛው ማለትም ከስድስቱ ከተሞቹ አምስቱ ለእግዚአብሔር ሲገዙና ሲያመልኩት ጥቂቶቹ ግን በእምቢተኝነታቸው ጸንተው ይወድማሉ። ሁለተኛ፥ በዕብራይስጥ ቋንቋ ለጥፋትና ለፀሐይ የሚያገለግሉት ቃላት በጣም ተቀራራቢዎች ናቸው። ስለሆነም ይህ የፀሐይ ከተማ ወይም ሄሊዮፖሊስ የሚል ሆኖ የፀሐይ ጣዖት የተባለችውን ከተማ እንደሚያመለክት የሚናገሩ ምሑራን አሉ። ይህች በፀሐይ አምላክ ስም የተሰየመችው ቃላቅ የግብፅ ከተማ በእግዚአብሔር ፍርድ ትጠፋለች ማለት ነው። በኋላ ሄሊዮፖሊስ በንጉሥ ናቡከደነፆር እንደተደመሰሰች የላለም ታሪክ ይናገራል። ምናልባትም ኢሳይያስ ከእውነተኛው አምላክ ይልቅ በአምልኮተ-ጣዖት የተያዘ ማንኛውም ከተማ ፍርድን እንደሚቀበል እየተናገረ ይሆናል። ሦስተኛ፥ አንዳንዶች ይህ በሚልክያስ 4:2 «የጽድቅ ፀሐይ» ተብሎ

የተጠራውን መሢሕ እንደሚያመለክት ያስባሉ። ይህ መሢሕ በግብፃውያን ልብ የአምልኮ ለውጥ እንደሚያስከትል ነው።

የመጽሐፍ ቅዱስ ምሑራን ይህ የግብፅ ከተሞች ትንቢት ምንን እንደሚያመለክትና እንዴትም እንደሚፈጸም እርግጠኞች አይደሉም።

1. ለእነዚህ አምስት የግብፅ ከተሞች መንፈሳዊ ትርጓሜ የሚሰጡ አንዳንድ ወገኖች አሉ። እስራኤል በኢየሱ መሪነት የተስፋዪትን ምድር ስትይዝ፤ አምስት ዐበይት ከተሞችን አሸንፋ ነበር (ኢየሱ 10)። የእነዚህ አምስት ከተሞች መሸነፍ ጠቅላላውን ምድር ወደ መያዙ መራቸው። በተመሳሳይ መንገድ፤ ይሁዳ የግብፅን ምድር ያሸንፋል። ይህም የሚጀምረው ዋነኞቹ ከተሞች የእስራኤል አምላክ ወደሆነው እግዚአብሔር በመመለሳቸው ሊሆን፤ ይህም የግብፅ አገር በሙሉ ወደ እግዚአብሔር የምትጠቃለልበትን መንገድ ያመቻቻል።

2. ወይም ደግሞ ትንቢቱ የበለጠ ቀጥተኛ ተፈጻሚነት ሊኖረው ይችላል። ኢየሩሳሌም በ586 ዓ.ዓ. ስትደመስስ እጅግ በርካታ አይሁዶች ወደ ግብፅ ይፈልሳሉ (ኤር. 44:1 ተመልከት)፤ በዚህ ጊዜ ጠቅላላው ማኅበረሰብ በዕብራይስጥ ቋንቋ እንደሚናገርና እግዚአብሔርን እንደሚያመልክ የሚያሳይ ሊሆን ይችላል። ይሁንና፤ እንዲህ ያለ ነገር መከሰቱን የሚያመለክት የታሪክ ማረጋገጫ አይገኝም።

3. እነዚህ ከተሞች በመጨረሻው ዘመን የግብፅ ሕዝብ ጣዖቶቻቸውን ወደ ጎን ትተው በእውነተኛው አምላክ የሚያምኑ መሆናቸውን በተምሳሌት የሚያመለክቱ ሊሆኑም ይችላሉ። እንደ ሌላው አሕዛብ አገር ሁሉ፤ እግዚአብሔርን በእውነትና በመንፈስ ያመልኩታል። ቀጣዮቹ ክፍሎች እንደሚያመለክቱት ይህ ይበልጥ ትክክለኛው አተረጓጎም ይመስላል።

ሐ. እግዚአብሔር ራሱን ለግብፃውያኑ ይገልጻላቸውና እነርሱም እርሱን ያመልኩታል (ኢሳይያስ 19:19-22 አንብብ)። ሙስሊሞች ብዙውን ጊዜ እግዚአብሔር ያሻውን ነገር ያለ ዓላማ እንደሚያደርግ ይናገራሉ። ስለሆነም መልካም ነገሮች በሚፈጸሙበት ጊዜ ደስ ይሰኛሉ። ክፉ ነገሮች ሲደርሱባቸውም በትዕግሥት ይጋፈጣሉ፤ የአላህን ዓላማ ልናውቅ አንችልምና። መጽሐፍ ቅዱስ ግን ሁሉም ነገር የሚፈጸመው እግዚአብሔር ዓላማ ስላለው መሆኑን ይናገራል። እግዚአብሔር ግብፃውያንን ይቀጣል። የቅጣት በትሩንም ያሳርፍባቸዋል። በትሩም ከብዙ መቶ ዓመታት በፊት ሕዝቡን ከአገዛዛቸው ሥር ለማስለቀቅ አሥር መቅሠፍቶችን የላከበትን ሁኔታ ያካትታል። እግዚአብሔር ይህንን የሚያደርገው ግን ሊፈውሳቸው ስለሚፈልግ ነው። ስለሆነም ግብፃውያንን ከቀጣ በኋላ የተፈለገው ፍሬ መገኘቱ ይቀጥላል። የሕዝቡን አመለካከትና

ተግባራት ይቀይራል። ግብፃውያን የራሳቸውን አረማዊ ጣዖታት ሳይሆን እግዚአብሔርን ያመልካሉ።

6ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ክፉ ነገር በሚከሰትበት ጊዜ ሙስሊሞች የሚያሳዩት ዝንባሌ ከክርስቲያኖች የሚለየው እንዴት ነው? ለ) እግዚአብሔር ብዙውን ጊዜ ቤተ ክርስቲያንን ከመፈወሱ በፊት የሚቀጣባቸውን መንግሥቶች ግለጽ። ሐ) አንተን ከመፈወሱ በፊት እንዴት እንደ ቀጣህ ግለጽ። መ) ይህ እግዚአብሔር በሕይወታችን ውስጥ ስለሚሠራባቸው መንገዶች አንዱን እንዴት ያስተምረናል? ከዕብራውያን 12፡5-11 ጋር አነጻጽር።

የእግዚአብሔር መንገዶች ከእኛዎቹ ይለያሉ። እኛ ብዙውን ጊዜ ምንም ዓይነት ማስጠንቀቂያ ሳንሰጥ ሰዎች በፈለጉት መንገድ እንዲሄዱ እናደርጋለን። እኛ ብዙውን ጊዜ የሚያሳድዱንን እንጠላለን። ጥላቻችንም የእግዚአብሔር ዘላለማዊ ፍርድ እንዲደርስባቸው እስከ መመኘት ይደርሳል። እግዚአብሔር ግን እንዲህ አይደለም። እርሱ የፍትሕና የቅድስና አምላክ በመሆኑ በከፋት ላይ ብያኔውን ያስተላልፋል። በተጨማሪም እግዚአብሔር የፍቅርም አምላክ ነው። ሰዎች ሁሉ በኃጢአት የተሞላው ሕይወታቸውን ትተው ለደኅንነትና ለፈውስ ወደ እርሱ እንዲመለሱ ይሻል። እርሱ ማንንም ለለውጥ አያስገድድም። ሁልጊዜም ሰዎች እርሱን ለመምረጥም ሆነ ለመተውበን ምርጫቸው እንዲጠቀሙ ይፈቅዳል። ይሁንና፡ ሰዎች ንስሐ ይገቡ ዘንድ ለማበረታታት የፍርድ በትሩን ይጠቀማል። እግዚአብሔር ሁልጊዜም አንድን ሰው ወይም አገር ለመፈወስ፡ እርሱን ይመርጡ ዘንድ ለማበረታታት ይፈልጋል። እርሱ ምንኛ አስደናቂና ታጋሽ አምላክ ነው!

እግዚአብሔር እኛም በዚሁ መንገድ ተግባራችንን እንድንወጣ ይፈልጋል። የቤተ ክርስቲያን መሪዎች እንደ መሆናችን፡ የቤተ ክርስቲያንን ቅጣት በጥላቻ ወይም ሌሎችን ለመጉዳት ልንጠቀምበት አይገባም። ይልቁንም ሰውዬውን በመፈወስ የራሱን ተግባራትና የንስሐ ውጤቶች እንዲረዳ የሚያደርግ ሊሆን ይችላል። ሰዎች ንስሐ ሲገቡ ሁኔታቸው እንዲፈወስ በማሰብ እግዚአብሔር በግለሰቦችም ሆነ በአገሮች ላይ እንዲፈርድ ልንጸልይ እንችላለን። ይህንኑ መርህ ለልጆቻችንም መጠቀም አለብን። ከቁጣ ወይም ከመጉዳት ስሜት የተነሣ ልንቀጣቸው አይገባም። ቅጣትን የምንጠቀመው ለመፈወስ ከመሻት የተነሣ መሆን አለበት። ልጆቻችን በኃጢአት ጎዳናዎች መረማመዳቸውን ትተው ዘላለማዊ ሽልማቶችን በሚያስገኝ የጽድቅ መንገድ ይሄዱ ዘንድ እንሻለን።

ኢሳይያስ ይህንን የግብፃውያን እውነተኛ አምልኮ በአምስት መንገዶች ገልጾአል።

1. በግብፅ ለእግዚአብሔር መሠዊያ ይታነጻል። ይህ መሠዊያ እውነተኛውን አምልኮ ወይም ደግሞ በግብፅ ውስጥ እግዚአብሔርን የሚያመልኩበትን ስፍራ ሊያመለክት ይችላል። አንዳንድ ምሑራን ይህ አይሁዶች በሁለተኛው ምእተ ዓመት ግብፅ ውስጥ ሲኖሩ ያነጹትን ቤተ መቅደስ እንደሚመለከት ያስባሉ። ይህ ግን የማይሆን አሳብ ነው። ምክንያቱም የሚያመልኩት ግብፃውያን እንጂ አይሁዳውያን አይደሉም። ኢሳይያስ የአብርሃምን ዘመን በግብፅ አምልኮ እንዴት እንደሚካሄድ ለማሳየት የተጠቀመ ይመስላል። በዚያን ዘመን፣ የእምነት አባቶች (ፓትሪያርኮች) ለአምልኮተ-እግዚአብሔር መሠዊያዎችን ያዘጋጁ ነበር። በተመሳሳይ ሁኔታ ግብፃውያን የራሳቸውን የአምልኮ ዘይቤ አቁመው እግዚአብሔርን በሠሩት መሠዊያ አማካኝነት ያመልኩት ነበር።

2. ከይሁዳ ጋር በሚያዋስናቸው ድንበር ላይ ለእግዚአብሔር ሐውልትን ያቆማሉ። ይህ ሐውልት «ምልክትና ምስክር» ይሆናል።

7ኛ ጥያቄ፡- ኢያሱ 4:3፤ 20-22፤ 7:26፤ 8:29፤ 10:27፤ 22:26-27፤ 34፤ 24:26-27 አንብብ። አይሁዶች በከነዓን ሐውልቶችን የሠሩት ለምን ነበር?

በብሉይ ኪዳን ሁሉ፣ ሰዎች ሐውልቶችን ለተለያዩ ምክንያቶች ያንጹ ነበር። በእምነት አባቶች ዘመን፣ ያዕቆብ ከእግዚአብሔር ጋር የተገናኘበትን ስፍራ ለማመልከት ሐውልት አቁሟል። ይህ ሐውልት በዘመኑ ለነበረው ሕዝብና በኋላ ለሚመጣው ትውልድ እግዚአብሔር ያደረገውን ነገር ያስታውስ ነበር። ከነዓን በተያዘችበት የኢያሱ ዘመን፣ አያሌ ሐውልቶች ተሠርተዋል። እነዚህ ሐውልቶች እግዚአብሔር ለእነርሱ ሲል በታላላቅ ጦርነቶች ወቅት ስላከናወናቸው ተግባራት ወይም እንዴት ልዩ በሆነ መንገድ እንደተገናኛቸው የሚያስታውሱ ነበሩ።

ይሁንና፣ ሐውልቶቹ ሰዎች ከእርስ በርሳቸውና ከእግዚአብሔር ጋር የነበራቸውንም ግንኙነት ያሳዩ ነበር። በተመሳሳይ ሁኔታ ይህ በግብፅ አገር የሚሠራውም ሐውልት ብዙ ዓላማዎች ይኖሩታል። ወደ አሮጌው እምነታቸው ሳይመለሱ እግዚአብሔርን ይዘው እንዲጸኑ ሊያስታውሳቸው ይችላል ነበር። ወይም ደግሞ እግዚአብሔር ምሕረቱን በማሳየት ለእነርሱ ያደረጋቸውን ነገሮች ሁሉ ሊያሳስባቸው ይችላል ነበር። ለአይሁዶች ደግሞ ግብፃውያን ከእግዚአብሔር ጋር ግንኙነት እንደመሠረቱ በማስታወስ በሰላም አብረው እንዲኖሩ ሊያስታውሳቸው ይችላል ነበር። ሕዝቡ የተስፋዩቱን አገር ትተው ወደ ግብፅ ሲወርዱ ከቅድስት ከተማ ወደ ተረገመች ከተማ እየሄዱ አልነበረም። ይልቅ ሁለቱም የእግዚአብሔር ነበሩ፤ ሁለቱም በረከቱን ተቀብለዋል።

ግብዮች ለምን ሐውልት እንደሚያንጹ ለመረዳት እነዚህን አሳቦች ሁሉ ማገናዘብ መልካም ነው።

3. ሌሎች አገሮች ሊጨቋኗቸው ሲመጡ ግብፃውያን ወደ እግዚአብሔር ይጮኻሉ፤ እግዚአብሔርም አዳኝ ይልካቸዋል። ይህ በመሳፍንት ዘመን በእስራኤል አገር ከሆነው ጋር ተመሳሳይ ነው። ጨቋኝ በመጣ ጊዜ ሁሉ እግዚአብሔር ነፃ-አውጪ በማዘጋጀት እስራኤላውያንን ይታደግ ነበር። ምንም እንኳን ቀደም ሲል እነርሱም የእግዚአብሔር ሕዝብ ጠላቶች የነበሩ ቢሆንም፤ አሁን እግዚአብሔር ለግብፃውያን ይህንኑ ያደርጋል። ለመሆኑ ግብፃውያንን የሚታደጋቸው ይህ ነፃ-አውጪ ማን ነው? እዚህ ክፍል ማንነቱ ባይገለጽም ተገቢው አተረጓጎም የዳዊት ልጅ የሆነው መሢሐ እንደሆነ የሚያሳይ ይመስላል። የዳዊት ልጅ ለሞፃብ ፍትሕን እንደሚያመጣ ሁሉ (ኢሳ. 16:5)፤ ግብፃውያንንም ያድናቸዋል። ይህ ኢየሱስ ክርስቶስ መጥቶ በምድር ላይ የሚገዛበትን ዘመን የሚያመለክት ነው።

4. ግብፃውያን እውነተኛውን አምላክ አውቀው ያመልኩታል። አምልኮን ለመግለጽ ኢሳይያስ የብሉይ ኪዳንን የመሥዋዕት አቀራረብ ዘይቤ ተጠቅሟል። (ኃጢአተኝነታቸውንና መንፈሳዊ መንጸታቸውን የሚያመለክቱ የኃጢአት መሥዋዕቶች፤ የሚቃጠሉ መሥዋዕቶችና የበደል መሥዋዕቶች፤ ብሎም እግዚአብሔር ጉድለታቸውን ስለሞላው ለማመስገን የሚያቀርቧቸው የእህል መሥዋዕቶች ነበሩ።) ስለሆነም ግብፃውያን መሥዋዕቶችን እንደሚያቀርቡ ይናገራል። ኢሳይያስ ግብፃውያን አምልኮአቸውን እግዚአብሔር ወዳዘዘው አቅጣጫ በመለወጥ እውነተኛውን አምላክ እንደተቀበሉ የሚገልጹ መሆናቸውን ያመለክታል። በእነርሱና በእስራኤላውያን አምልኮ መካከል ልዩነት አይኖርም ነበር። እግዚአብሔርም በበኩሉ ከእነርሱ ጋር በመገናኘት እንደ ራሱ የእስራኤል ሕዝብ «ያውቃቸዋል።»

5. ለእግዚአብሔር ስእለት ተሰለው ይፈጽማሉ። ብዙውን ጊዜ በብሉይ ኪዳን ለው ከእግዚአብሔር ዘንድ አንድ ነገር ከፈለገ ወይም እግዚአብሔር ስላደረገለት በጎነት ሊያመሰግነው ከወደደ፤ ስእለት ይሳል ነበር። ግብፃውያን ለእግዚአብሔር መሳላቸው የተሰጣቸውን ወደ እርሱ የመቅረብ ዕድል መጠቀማቸውን ያመለክታል። አይሁዶች በተሳሉ ጊዜ እንደሚመልስላቸው ሁሉ፤ ለግብፃውያን እግዚአብሔር ጸሎታቸውን ይመልስላቸዋል (ዘኁል. 30፤ ከቁጥር 1 ጀምሮ)። ግብፃውያን እምነታቸውን በማሳየት ለእግዚአብሔር መሳል ብቻ ሳይሆን፤ ስእለታቸውንም ይፈጽማሉ። ሰዎች የጠየቁትን ነገር ካገኙ በኋላ ለእርሱ ቃል የገቡትን ነገር ሲዘነጉ እግዚአብሔር ደስ አይሰኝም። ግብፃውያን ግን በግል ደረጃ የሚጎዳቸው ቢሆንም እንኳ፤ ለእግዚአብሔር ቃል የገቡትን ጉዳይ ይፈጽማሉ።

8ኛ ጥያቄ፡- የገቡትን ቃል ስለመጠበቅ ዘጉልቁ 30:1-3፤ 9፤ ዘዳግ. 23:21-23፤ ምሳ. 12:19፤ 22፤ 20:25፤ ነህ. 5:13፤ ሚልክ. 1:14 አንብብ። ሀ) ምን ያህል ክርስቲያኖች ለእግዚአብሔር የገቡትን ቃልና ስእለት እንደማይጠብቁ ምሳሌዎችን ጠቃቅስ። ለ) ይህንን የሚያደርጉት ለምንድን ነው? ሐ) ለክርስቲያኖች በተለይም ለክርስቲያን መሪዎች የሚጎዳቸው ቢሆንም እንኳ የስእለት ቃላቸውን መጠበቅ የሚያስፈልገው ለምንድን ነው? መ) እግዚአብሔር የገቡትን ቃል የማይጠብቁትን ሰዎች የሚጠላቸው ለምን ይመስላል?

መ. ግብፅን፡ አሦርንና እስራኤልን የሚያገናኝ መጋቢ መንገድ ይሠራል (ኢሳይያስ 19:23-25 አንብብ)። (የእነዚህን ሦስት አገሮች አቀማመጥ ለመረዳት ከመጽሐፉ በስተጀርባ የሚገኘውን ካርታ ተመልከት።) የኢሳይያስን አስደናቂ ትንቢት እንድንረዳ ከተፈለገ፡ የእነዚህን ሦስት አካባቢዎች ታሪክ ማወቁ የግድ ነው። በአብዛኛው የመጽሐፍ ቅዱስ ታሪክ ወቅት የዓለም ገናና የነበረችው ግብፅ ከይሁዳ በስተደቡብ ምዕራብ ትገኛለች። ግብፆች የአይሁዶች ታሪካዊ ጠላቶች ሲሆኑ፡ በባርነትም እንደገዟቸው ይታወሳል። አሦር ከይሁዳ በስተሰሜን ምዕራብ ትገኛለች። አሦር በኢሳይያስ ዘመን የይሁዳ ጠላት ነበረች። አሦር ሰሜናዊውን የእስራኤልን መንግሥት በባርነት ገዝታለች። በይሁዳም ከፍተኛ ውድመት አስከትላለች። አሦር ለአንድ መቶ ዓመታት ያህል እና ከዚያም በላይ የይሁዳ ቀንደኛ ጠላት ነበረች። ለእግዚአብሔር የተመረጠው የእስራኤል ሕዝብ በግብፅና በአሦር መካከል ይገኝ ነበር። ስለሆነም አይሁዶች ግብፅና አሦር በሚያደርጉት ውጊያ ከመሀል ቤት መጎለማቸው አልቀረም።

አንድ ቀን ግን ነገሮች ይለወጣሉ። እነዚህ ታሪካዊ ጠላቶች አንድ ቀን እንዴት አብረው እንደሚሠሩ ለማሳየት፡ ኢሳይያስ ተምሳሌታዊ አገላለጽ ይጠቀማል። ይህም የመጋቢ መንገድ ተምሳሌት ነው። መንገዱ ከግብፅ ይነሣል፤ በእስራኤል ምድር ዘልቆ አሦር ላይ ያቆማል። የዚህ መንገድ ዓላማ ግብፅ፡ አሦርና እስራኤል እግዚአብሔርን በአንድነት እንዲያመልኩ መርዳት ነው። እግዚአብሔር የእስራኤል ብቻ ሳይሆን፡ የግብፅና የአሦርም አምላክ ይሆናል። ግብፅን «ሕዝቧ» ሲል ይጠራል። ይህ በብሉይ ኪዳን ለአይሁዶች ብቻ የተጠበቀ አጠራር ነበር። አሦርን «የእጅ ሥራ» ሲል ይጠራል። ይህም እግዚአብሔር የአሦርን ሕዝብ በጥንቃቄ አበጃጅቶ እንደሠራ የሚያመለክት የውዴታ ቃል ነው። እስራኤልም የእግዚአብሔር «ርስት» ተብላ ትጠራለች። እግዚአብሔር አንድ ቀን ሕዝቦች ሁሉ እንደ እግዚአብሔር ሕዝብ ግንባር የሚፈጥሩ መሆናቸውንና ጠላትነት

ሁሉ እንደሚወገድ በምሳሌነት ለማሳየት እነዚህን ታሪካዊ ጠላቶች እንደተጠቀመ ጥርጥር የለውም።

9ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ይህ በመጨረሻው ዘመን የዓለም ባሕርይ ምን እንደሚሆን ይነግረናል? ለ) ይህ በኢሳይያስ 2:2-5 እና 11:10-16 ከተሰጡት የተስፋ ቃሎች ጋር የሚመሳሰለው እንዴት ነው?

አንድ ቀን በምድር ላይ ፍጹም ሰላም እንደሚለፍን እግዚአብሔር በኢሳይያስ አማካኝነት ተንብዮአል። አገሮች ከእንግዲህ እርስ በርሳቸው አይዋጉም። ነገር ግን በኢየሩሳሌም ከአይሁዶች ጋር አብረው እግዚአብሔርን ያመልኩታል። በዚህ ክፍል የተመለከተው የመጨረሻው ዘመን ምስል በኢሳይያስ ምዕራፍ 2 እና 11 ከቀረበው ጋር ተመሳሳይ ነው። በእነዚህ ክፍሎች አገሮች እግዚአብሔርን እያመለከቱ በሰላም እንደሚኖሩ ተገልጾአል። እግዚአብሔር ለአሕዛብ ምንም ዓላማ እንደሌለው ሲያስቡ የነበሩት ሁለቱ የአይሁድ ታሪካዊ ጠላቶች ግብፅና አሦር ከአይሁዶች ጋር ይተባበራሉ። ሦስቱ በእኩልነት እግዚአብሔርን ያመልኩታል።

10ኛ ጥያቄ፡- ይህ በመጨረሻው ዘመን እግዚአብሔር ለዓለም ሕዝብ ስላለው ዕቅድ ምን ያስተምረናል?

ይህ የሚሆነው መቼ ነው? ይህ ትንቢት ገና በቀጥታ እንዳልተፈጸመ ታሪክ ይነግረናል። ግብፅና አሦር በአገር ደረጃ እግዚአብሔርን ማክበርና ማምለክ አልጀመሩም። አንዳንድ ምሑራን ይህ ትንቢት በቤተ ክርስቲያን እንደተፈጸመ ያምናሉ። በኢየሱስ ክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ አማካኝነት በአይሁዶችና በአሕዛብ መካከል የነበረው ልዩነት ተወግዷል (ሮሜ 10:11-13፤ ገላ. 3:26-29፤ ኤፌ. 2:11-22)። አሁን በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ሁለቱም አንድ ናቸው። ግብፅ፣ አሦርና እስራኤል ሰዎች ከአገሮች ሁሉ እግዚአብሔርን እንዴት አብረው እንደሚያመልኩ በተምሳሌትነት ያሳያሉ።

ሌሎች ምሑራን ግን ይህ ትንቢት ይበልጥ ቀጥተኛ ፍች እንዳለውና የመጨረሻውን ዘመን ሁኔታ እንደሚያመለክት ያስባሉ። ኢየሱስ ክርስቶስ በምድር ላይ ለመንግሥ ሲመጣ፣ (በግብፅና በአሦር የተመሰሉት) የዓለም ሕዝቦች ሁሉ በኢየሩሳሌም ያመልኩታል።

ዋናው እውነት የእግዚአብሔር ዓላማ ለአንድ ጎሳ ወግና የሰውን ዘር መከፋፈል አለመሆኑ ነው። ይልቁንም እግዚአብሔር የሁሉም ሕዝብ አምላክ ነው። እናም የሁሉም አገር ሕዝብ እንዲያመልኩት ይፈልጋል። ለዚህም ነው ኢየሱስ ክርስቶስ ለመጨረሻ ጊዜ ደቀ መዛሙርቱ ወንጌሉን ለሁሉም የሕዝብ ወገኖች እንዲያዳርሱ ያዘዛቸው። ሁሉም እንዲያመልኩ ይፈልጋል። ይህንን የኢየሱስ

ክርስቶስን የመጨረሻ ትእዛዝ ለመፈጸም አንተ ምን እያደረግህ ነው? ቤተ ክርስቲያንህስ?

3. ፍርድ በግብፅና በኩሽ ላይ (ኢሳይያስ 20ን አንብብ)

በዚህ ምዕራፍ፡ ኢሳይያስ በቅርቡ ግብፅና ኢትዮጵያ የሚጋፈጡትን ፍርድ አጠቃልሎ አቅርቧል። በጊዜው ሁለቱ አገሮች አንድ ነበሩ። ለአራት ዓመታት ያህል ግብፃውያን የአሦርን አገዛዝ ለመጣል ይተባበሯቸው ዘንድ በከነዓን ወደሚገኙ የተለያዩ አገሮች የልዑካን ቡድኖችን ይልኩ ነበር። በዚህ ወቅት በአሦር ላይ ለማመፅ ከደፈሩት አገሮች አንዱ ፍልስጥኤም ነበረች።

ኢሳይያስ ቃሉን ከእግዚአብሔር ዘንድ በተቀበለበት ወቅት በፍልስጥኤም ይከናወን የነበረውን ሁኔታ ገልጾአል። በፍልስጥኤም አምስት ዐበይት ከተሞች ሲኖሩ፡ ብዙውን ጊዜ አንዱ ከሌሎች የበለጠ ኃይል ይኖረዋል። በዚህ ጊዜ በፍልስጥኤም ኃያሏ ከተማ አሽዶድ ትባል ነበር። አሦር የአሽዶድን ንጉሥ ከሥልጣኑ ያወረደ ሲሆን፡ ወንድሙ ዙፋኑን ተክቶ ነበር። ይህም ሆኖ፡ ሕዝቡ እርሱን አውርደው ሌላ ሾሙ። ከዚያም በ713 ዓ.ዓ.፡ አሽዶድ በአሦር ላይ ዓመፀች። የአሽዶድ ነዋሪዎች አሦር በሌሎች ጉዳዮች ላይ እየተጣደፈች በመሆኗ የእነርሱን የዐመፅ ተግባር የሚከታተል ጆሮ እንደማይኖራት አሰቡ። አዲሱ መሪ በአቅራቢያው የሚገኙ አገሮች ሁሉ በዓመፁ እንዲተባበሩ የሚጠይቁ መልእክቶችን አሰራጩ። ግብፅም በ715 ዓ.ዓ. ወደ ሥልጣን ከመጣው ኢትዮጵያዊ ንጉሥዋ ጋር መጥታ በዓመፁ እንድትካፈል ሳይጠይቁ አልቀሩም። ግብፅና ፍልስጥኤም በአንድነት ሆነው የአሦርን ማንኛውም ዓይነት ጥቃት ሊቋቋሙ እንደሚችሉ ገመቱ። ይሁንና፡ ነገሮች እንደታቀደው አልተከናወኑም። በ711 ዓ.ዓ. ምናልባትም ከአሦር እጅግ ታላላቅ ነገሥታት አንዱ የሆነው ሳርጎን ፍልስጥኤምን አጠቃ። ግብፅ ልትረዳቸው አልቻለችም ነበርና፡ አሽዶድ ከሌሎች አምስት የፍልስጥኤም ከተሞች ጋር በአሦር ተያዘች። የአሽዶድ መሪ ምርኮን ሸሽቶ ወደ ግብፅ ሲሄድ፡ በግብፅ የነገሠው ኢትዮጵያዊ ንጉሥ አስሮ ለአሦር አስረከበው። አሽዶድ ስለወደመች፡ አሦራውያን ግብፅን ያጠቁ ዘንድ መንገዱ ጨርቅ ሆነላቸው።

ኢሳይያስ በ713-711 ዓ.ዓ. የተፈጸመውን ጉዳይ ካጠቃለለ በኋላ፡ ይህ ከመሆኑ በፊት እግዚአብሔር የነገረውን አሳብ ያብራራል። ኢሳይያስ ከ713 በፊት የእግዚአብሔር ቃል ወደ እርሱ እንደመጣ ይናገራል። («የኢሳይያስ እጅ» የሚለው የአይሁዶች አገላለጽ ኢሳይያስ እግዚአብሔር መልእክቱን ለማስተላለፍ የተጠቀመበት መሣሪያ እንደሆነ የሚያሳይ ነው።) በዚህ ወቅት ኢሳይያስ ማቅ ይለብስ ነበር። ለአይሁዶች ማቅ በመናኛ ሁኔታ የሚሠራ ጥቁር ልብስ ሲሆን፡

ብዙውን ጊዜ ከፍቶል ቆዳ ይዘጋጃል። ኢሳይያስ ለምን ማቅ እንደሚለብስ አልተገለጸም። አንዳንድ ምሑራን ኢሳይያስ በ722 ዓ.ዓ. ለተፈጸመው ሰሜናዊው የእስራኤል መንግሥት ምርኮ እያለቀሰ እንደነበር ያስባሉ። ወይም ደግሞ አሦር በፍልስጥኤምና በሌሎች አገሮች ላይ ለምታመጣው ጥፋት እያለቀሰ ይሆናል። ሌሎች ምሑራን ማቅ የብሉይ ኪዳን ነቢያት የተለመደ ልብስ ሊሆን እንደሚችል ይናገራሉ (2ኛ ነገ. 1፡8፤ ዘካ. 13፡4፤ ማቴ. 3፡4 ተመልከት)።

እግዚአብሔር ኢሳይያስ ማቁንና ጫማውን እንዲያወልቅ ነገረው። ለሚቀጥሉት ሦስት ዓመታት ዕርቃኑንና ባዶ እግሩን መሄድ ነበረበት። ይህ ኢሳይያስ ምንም ልብስ አይለብስም ማለት አይመስልም። ይህ ከእስራኤል ባሕላዊም ሆነ ሃይማኖታዊ ሁኔታ ጋር የሚሄድ አይደለም። የክፍሉ አሳብ ውጫዊ ልብሱን አውልቆ በውስጥ ልብሶቹ ብቻ እንደሚሄድ መሆን አለበት። ኢሳይያስ ይህንን ለማድረግ የተገደደው ለምንድን ነው? እግዚአብሔር ኢሳይያስ የሚራመድ ትንቢት እንዲሆን ፈልጎ ነበር (በሕዝቅኤል 4፤ 5፤ 12፤ ወዘተ. . . መልእክቱን በድራማ መልክ እንዲሠራው እንዳደረገው ዓይነት ነው)። እርሱ ወደፊት ግብፅና ኢትዮጵያ በአሦር እንደሚማረኩ የሚያሳይ ምልክት ነበር። ድራማ አንድን መልእክት የሚያስተላልፍ ታሪክ እንዳለው ሁሉ፣ የኢሳይያስም ሕይወት ትንቢቱን የሚያሳይ ድራማ ነበር። የኢሳይያስ ተግባር በግብፅና በኢትዮጵያ ላይ የሚመጣውን መከራ የሚያሳይ ትንቢታዊ ተምሳሌት ነበር። ይህ ለአይሁዶች ከአሦር ወረራ ለመዳን በግብፅ መታመኑ ምን ያህል ከንቱ እንደሆነ የሚያመለክት ነበር።

ለሦስት ዓመታት ኢሳይያስ ለግብፅና ኢትዮጵያ እንደሚታይ ትንቢታዊ ምልክት ነበር። (አንዳንድ ምሑራን ሦስቱ ዓመታት ከፍልስጥያ ውድቀት የነበሩትን ሦስት ዓመታት እንደሚያመለክቱ ይናገራሉ። ግብፃውያን አይሁዶች በአሦር ላይ እንዲያምፁ ለማድረግ በሚጣጡበት ጊዜ እንኳ፣ ኢሳይያስ ራቁቱን እየተመላለሰ የፍልስጥኤምን ምርኮ በማሳየት ሰዎች የዓመፁ ተካፋዮች እንዳይሆኑ ይቃወም ነበር።) ኢሳይያስ ራቁቱን የሚሄድባቸው ሦስት ዓመታት አሦር ፍልስጥኤምን ከወረረችበት ጊዜ አንሥቶ ግብፅንና ኢትዮጵያን እስክትይዝ ድረስ ያለው ነው። ኢሳይያስ ዕርቃን እንደሆነ ሁሉ፣ የግብፅና የኢትዮጵያ ምርኮኞችም ወጣትና ሽማግሌ ሳይለይ ራቁታቸውን ይነዳሉ። ላይኛውን ልብስ መገፈፍና ጫማን አውልቆ በባዶ እግር መሄድ የምርኮኞች የቆየ ትውፊት ነው።

ሌሎች አገሮች የአሦርን ሠራዊት ለመቋቋም በግብፅና ኢትዮጵያ ርዳታ ላይ ይደገፉ ነበር። ይሁንም እንኳ የአሦርን ጭቆና ለመከላከል ወደ ግብፅና ኢትዮጵያ ለመመለስ ተፈትና ነበር። ምናልባትም ኢሳይያስ ይህንን ምልክት የሠራው በሕዝቅያስ ዘመን ይሆናል። በ722

ዓ.ዓ. አሦር እስራኤልን ከያዘች ወዲህ ሕዝቅያስ አሦርን ለመጣል ከግብፅ ጋር እንዲተባበር ከፍተኛ ግፊት ይደረግበት ነበር። ኢሳይያስ ያሳየው ይህ የትንቢት ድራማ ሕዝቅያስ ከግብፅ ጋር ቃል ኪዳን እንዳይጋባ የሚከለክል ትልቅ ማስጠንቀቂያ መሆኑ እሙን ነው። በግብፅ መታመኑ እርባና አልነበረውም። ግብፅና ኢትዮጵያ ስለሚወድቁ፣ በእነርሱ ላይ የሚደገፉትም ሁሉ ይወድቃሉ። አሦር እንደ ፍልስጥኤም ያሉትን ትናንሽ አገሮች ብቻ ሳይሆን፣ እንደ ግብፅና ኢትዮጵያ የመሳሰሉትን ጭምር ወረረች። ትናንሽ አገሮች አሦር ግብፅና ኢትዮጵያን በመውረሯ ምን ያህል ታላቅ እንደሆነች ለመመልከት ችለዋል። ስለሆነም በግብፅና ኢትዮጵያ ላይ በከንቱ እንደታመኑ ተገንዝበዋል።

በ711 ዓ.ዓ. የሳርጎን ሠራዊት ግብፅን ለማጥቃት በተቃረበ ጊዜ፣ የግብፅ ንጉሥ ወደ አሽዶድ መሪ አዘነበለ። በዚህ ዓይነት ሳርጎን ለጊዜው አገሩን እንዳይወጋ ለመከላከል ችሏል። ይኸው ተግባር የግብፅ ሕዝብ ምን ያህል ፈሪና ደካማ እንደሆነ አመልክቷል። በ701 ዓ.ዓ. ግብፅ ከአሦር ጋር ተዋግታ ተረታለች። በዚህ ጊዜ ብዙዎች ለምርኮኛነት እንደተዳረጉ ጥርጥር የለውም። በ672 ዓ.ዓ. እስርሃዶንም ግብፅን ወግቶ አሸንፎአታል። በዚያን ጊዜ ይኸው ትንቢት ሙሉ ለሙሉ ተፈጻሚነትን አግኝቷል።

11ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ጥሩና መልካም ድጋፍ መስለው ክርስቲያኖችን የሚያማልሉትንና የኋላ ኋላ ግን ውድቅ የሚሆኑትን አንዳንድ ነገሮች ግለጽ። ለ) ይህ ጠንካራ በሚመስሉት ነገሮች ላይ እንዳንደገፍ የሚያስጠነቅቀን ለምንድን ነው? ሐ) ከእነዚህ ሁለት የኢሳይያስ ምዕራፎች የምንማራቸው አንዳንድ ጠቃሚ መንፈሳዊ ትምህርቶች ምንድን ናቸው?

ለኢሳይያስ ራሱን አዋርዶ ራቁቱን ለሦስት ዓመታት መጓዙ ከባድ ሳይሆንበት አልቀረም። የሰዎች መሳለቂያ መሆኑ ብቻ ሳይሆን ለሦስት ዓመታት ያህል ረዥም ጊዜ ራሱን በዚህ መልክ ማዋረዱ ቀላል አልነበረም። የሚገርመው ይህ ግላዊ ምቹቱንና ከብሩን የሚቀንስበት ቢሆንም፣ ኢሳይያስ እግዚአብሔርን ለመታዘዝ መፍቀዱ ነው። ዛሬ ስንቶቻችን የዚህ ዓይነት ፈቃደኛነት ይኖረናል? እንዲህ በሚታይ መንገድ ራሳችንን እንድናዋርድ እግዚአብሔር አይጠይቀንም ይሆናል። ነገር ግን የመስቀሉ መንገድ የውርደት መንገድ ነው። ለዓለም መስቀሉ የሞኝነት መንገድ ነው (1ኛ ቆሮ. 1፡18)። ይሁንና፣ ኢየሱስ የመስቀሉን ውርደት ተቀብሏል (ዕብ. 12፡2)። እኛም ለክርስቶስ ስንል የመስቀሉን መንገድ ኃፍረትና ሞኝነት ልንቀበል ይገባናል። መስቀሉ ከሚያስከትልብን ኃፍረትና ውርደት ፈቀቅ ለማለት መጣሩ ራሳችንን ሙሉ ለሙሉ በእግዚአብሔር ፊት ለማዋረድ እንዳልቻልን ያመለክታል።

12ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ከእግዚአብሔር ጋር በቅርብ ኅብረት መጓዙ ብዙውን ጊዜ በዓለምና በሌሎች ክርስቲያኖች ፊት ኃፍረትና ውርደትን የሚያስከትልባቸውን መንገዶች ዘርዝር። ለ) ብዙ ክርስቲያኖች የመስቀሉ መንገድ የውርደት መንገድ እንደሆነ የሚዘነጉት ለምን ይመስልሃል? ሐ) ለዎች የመስቀሉን መንገድ እንዲከተሉ ለማድረግ አንተና ሌሎች የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ምን ልታደርጉ ትችላላችሁ?

ሁለተኛ ቀን ኢሳይያስ 21-22

በዚህ ዐቢይ የኢሳይያስ ክፍል (ምዕራፍ 13-23)፤ እግዚአብሔር በተለያዩ አገሮች ላይ እንደሚመጣ የተናገራቸውን የፍርድ ትንቢቶች ስንመለከት ቆይተናል። ኢሳይያስ ትንበያውን የጀመረው የይሁዳ ጠላት ስለምትሆነውና የኋላ ኋላም አገሪቱን ወደ ምርኮ ስለምትወስደው ባቢሎን በመተነበይ ነበር። ምንም እንኳን በኢሳይያስ ዘመን ኃያል አገር ባትሆንም፤ እግዚአብሔር ባቢሎን ወደፊት የዓለም ኃያል አገር እንደምትሆን ገልጸለታል። በኃያልነቷ ለፈጸመቻቸው ጥፋቶችም በእግዚአብሔር ትቀጣለች። በትንቢተ ኢሳይያስ ውስጥ እጅግ የከፋ ኩነጌ የተቀበለችው ይህችው ባቢሎን ነች። ትንቢቱ አገሪቱ የንስሐ ዕድል እስከማይኖራት ድረስ እንደምትፈራርስ ያስረዳል። ከዚያ በኋላ ኢሳይያስ ስለ ሞዓብ አገር ትንቢት ተናግሯል። ሞዓብ በእስራኤል ደቡባዊ ድንበር አካባቢ የሚገኝ አገር ሲሆን፤ በአሦር ወረራ ወቅት ስለሚደርስበት ፍርድ ተገልጾ እናገኛለን። ከዚያ በመነሣት ኢሳይያስ በተዋሃዱት የግብፅና የኩሽ (ጥንታዊት ኢትዮጵያ) አገሮች ላይ ስለሚደርሰው ፍርድ፤ ብሎም የኋላ ኋላ ስለሚሆነው ፈውስ ይተነብያል። በመቀጠልም ኢሳይያስ ለእስራኤልና ይሁዳ ቀረብ ብለው ስለሚገኙት ሌሎች አገሮች ትንቢት ከመናገሩ በፊት፤ ወደ ሰሜን ራቅ ብሎ በመሄድ እንደገና ስለ ባቢሎን ይገልጻል።

ኢሳይያስ የወደፊቱን የዓለም ሁኔታ ሲመለከት፤ የሚያበረታታ ሆኖ አላገኘውም። እንዲያውም ነገሮች ጨልመው ታዩት። እስከ መጨረሻው ዘመን ድረስ የሰላምና የበረከት ጊዜ መኖሩ የሚያጠራጥር ነበር።

13ኛ ጥያቄ፡- ኢሳይያስ 21ን አንብብ። ሀ) ኢሳይያስ ባቢሎንን ምን ብሎ ይጠራታል? (ኢሳይያስ 21:17 ከ21:9 ጋር አነጻጽር)። ለ) እግዚአብሔር በባቢሎን ላይ ምን እንደሚደርስ ተናገረ? በባቢሎን ላይ ፍርዱን የሚያመጣው ማን ነው? ይህ ትንቢት የተፈጸመው እንዴት ነበር? ሐ) ኢሳይያስ ለተመለከተው ራእይ የሰጠው ምላሽ ምን ነበር? ለምን? መ) በዱምህና ሲር ላይ የተሰጠው ትንቢት ምን ነበር? እነዚህ ሁለት ከተሞች የሚገኙት የት አገር ነው? ዔዶም የሚለውን ቃል ከመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት ፈልግና አገሩ እንዴት እንደተመሠረተ፤ በዓመታት ውስጥ ከእስራኤል ጋር ምን ዓይነት ግንኙነት እንደነበረው፤ ወዘተ. . . ግለጽ። ሠ) በዓረቢያ ላይ የተሰጠው ትንቢት ምንድን ነው?

ይህ ትንቢት ሊፈጸም የሚችልባቸው ሁለት ዐበይት የታሪክ ወቅቶች አሉ። አብዛኞቹ ምሑራን ሜዶንና ፋርሳውያን የባቢሎንን ከተማ አፈራርሰው መንግሥቱን ከፍጻሜ ያደረሱበትን 539 ዓ.ዓ. ይጠቁማሉ። ይህ በሚከተለው ትርጓሜ ውስጥ የሚቀርብ ይሆናል። ነገር ግን ሌሎች ምሑራን ምናልባትም ኢሳይያስ አሦር ባቢሎንን ወግታ ካሸነፈችባቸው አራት ጊዜያት አንዱን እያመለከተ እንደሆነ ያስባሉ። ከ722-710፣ እንዲሁም ከ705-702 ዓ.ዓ. ሜዶኦክ-ባልዳን የሚባል ዝነኛ የባቢሎን ንጉሥ ነበር። ባቢሎን በሕግ ደረጃ ከአሦር መንግሥት ሥር ነበረች። ይሁን እንጂ በ710፣ 702፣ 689 እና በኋላም በ648 ባቢሎን በአሦር ላይ ዓመፀች። በዚህ ጊዜ አሦር ባቢሎንን ወግታ አሸነፈች። በእነዚህ የጦርነት ጊዜያት፣ ኤላምና ሜዲያ የጦሩነቱ ተካፋዮች ነበሩ። ነገር ግን የሚዋጉት ለባቢሎን ወግነው አሦርን በማጥቃት ነበር። የተጠቀሰው ውጊያ በባቢሎንና በአሦር መካከል የተካሄደው እንደሆነ የሚያምኑ ሰዎች 689ን ከሁሉም የተሻለ አማራጭ አድርገው ያቀርባሉ። በዚህ ጊዜ የአሦር ሰናከሬም በባቢሎናውያን ተደጋጋሚ ዓመዎች ስለተበሳጩ፣ በታሪካዊ ዘገባው ውስጥ ከተማዬቱን በሬሳ እንደሞላት፣ ሕንጻዎችንና ግድግዳዎችን እንዳፈራረሰ፣ የባቢሎን ጣዖታትን እንዳወደመና የባቢሎንን ዱካ ለማጥፋት በፍርስራሹ ላይ ውኃ እንደለቀቀ ገልጾአል። ስለሆነም ሁለቱም የ539ም ሆነ የ689 ጦርነቶች ትንቢቱን ሊፈጽሙ ይችላሉ። ምናልባትም ይህ ትንቢት የመጣው የባቢሎን የልዑካን ቡድን አባላት የታመመውን ሕዝቅያስን ለመጠየቅ ከመጡ በኋላ ሳይሆን አይቀርም። ይህ ቀደም ሲል ግብፅ እንዳደረገችው ባቢሎንም አሦርን ለመውጋት የሚያስችላትን ድጋፍ ከይሁዳ ለማግኘት ያደረገችው ሙከራ እንደሆነ ኢሳይያስ ተረድቷል። ሕዝቅያስ ግንባር ለመፍጠር ተፈትኖ ነበር። ስለሆነም በዚህ ትንቢት የኢሳይያስ ዋናው ነጥብ የአሦርን ጭቆና ለማስወገድ በባቢሎን ላይ መደገፉ ከንቱ እንደሆነ ማሳየት ነው። በሌላ በኩል፣ ይህ አንድ ቀን የመዳን ቀን ከመድረሱ በፊት ክፉ የዓለም አገሮች ሁሉ እንደሚወድቁ የሚያሳይ ነው።

1. የባሕር ዳርቻ ምድረ በዳ በተባለችው ባቢሎን ላይ የተነገረ ትንቢት (ኢሳ. 21:1-10)

ኢሳይያስ 21:1ን ከ21:9 ጋር በምናነጻጽርበት ጊዜ፣ ትንቢቱ በባቢሎን ላይ እንደተነገረ ግልጽ ነው። ነገር ግን ኢሳይያስ ለምን «በባሕር አጠገብ ያለ ምድረ በዳ» ሲል ጠራት? ባሕሩ ምንን ያመለክታል? ከባቢሎን አገር አጠገብ የሚገኘውን የፋርስ ባሕረ ሰላጤ ሊያመለክት ይችላል። ወይም ደግሞ በባቢሎን አገር ውስጥ የሚፈሱትን የጤግሮስና የኤፍራጥስ ወንዞችን ያመለክት ይሆናል።

በክረምት ወራት የጤግሮስና ኤፍራጥስ ወንዞች እንደ ባሕር አይለው ይታዩ ነበር። ወይም ደግሞ አሸዋዎቻቸው ማዕበል የሚፈጥሩ የሚመስለውን የባቢሎን ደቡባዊ በረሃማ አካባቢዎች ያመለክት ይሆናል። ወይም ደግሞ ከፍርዱ የተነሣ በባቢሎን ላይ የሚደርሰውን ነገር የሚያሳይ ይሆናል። እግዚአብሔር ታላቂቱን ከተማ ወደ በረሃማነት ይቀይራታል (ኢ.ሳ. 13:20-22)። ይሁንና፤ ኢሳይያስ ይህንን ሐረግ ለባቢሎን ለምን እንደ ተጠቀመ በትክክል ልንረዳ አንችልም።

ሀ. ሜዶናውያን ባቢሎንን አጥቅተው ያሸንፉአታል (ኢ.ሳ.21:1-4)። ኢሳይያስ የሜዶንና ፋርስን መምጣት አንዳንድ ጊዜ ወደ ደቡብ ይሁዳ ከሚመጣውና እግረ መንገዱን ሁሉንም ነገር ከሚያወድመው ኃይለኛ ዐውሎ ነፋስ ጋር አነጻጽሯል። ኤላም በባቢሎንና በሜዶናውያን መካከል ይገኛል። የኤላም ሕዝብ ከሜዶንና ፋርስ ሕዝብ ጋር በመተባበር ባቢሎንን አጥቅቷል። ኢሳይያስ ይህንኑ አገር «የሚያስፈራ አገር» ሲል ገልጾአል። ምክንያቱም በዚህ አካባቢ የሚኖሩ ነገዶች በኃይለኛ ተዋጊነታቸው ይታወቁ ስለነበር ነው። የሜዶንና ፋርስ ሠራዊት እንደ ዐውሎ ነፋስ ዓይነት ጥፋት ውጤት ባቢሎን በጭካኔ የገዛችባቸውን አገሮች ሥቃይ ማከተም ነበር። በአንድ ወቅት በታማኝነት ይገዙላት የነበሩ አገሮች ይከዱትና በአንድ ወቅት ሌሎችን አገሮች የበዘበዘችው ባቢሎን በተራዋ ትበዘበዛለች።

የኢሳይያስ ራእይ በጣም ሥዕላዊ መሆን አለበት። «ሸክም» ወይም ኃይለኛ ራእይ መሆኑንም ራሱ ገልጾታል። ለዚህ ነው ኢሳይያስ ራእዩ ምጥ እንደያዛት ሴት እንዳሳመመው የገለጸው። ራእዩ በልቡ ውስጥ ከፍተኛ ሕመምና ሽብር አሳድሮበታል። እንዲሁም ደግሞ ራእዩ ግራ አጋብቶታል። ለምን ራእዩ ይህን ስሜት እንደፈጠረበት በእርግጥ የምናውቀው ነገር የለም። ይሁንና፤ ለኢሳይያስ ከፍተኛ ምላሽ ሊሰጡ የሚችሉ የተለያዩ አሳቦች አሉ።

በመጀመሪያ ደረጃ፤ ኢሳይያስ ይህንን በጻፈበት ወቅት ባቢሎን፤ ሜዶንና ፋርስ ትናንሽ አገሮች ነበሩ። ምናልባትም እነዚህ አገሮችና በባቢሎን ላይ የሚደርሰው ፍርድ ከባድነትና የጊዜ ገደብ ለምን እንደተጠቀሰ ግራ ሳይገባው አልቀረም።

ሁለተኛ፤ ይህ ራእይ የሚያመለክተው አሦር ባቢሎንን እንደምትደመስስ ከሆነ፤ አይሁዶች ባቢሎን ከአሦር የጭከና አገዛዝ ነፃ እንዲወጡ እንደምትረዳቸው ተስፋ (ድንግዝግዝታ) አድርገው የነበሩ ሊሆን ይችላል። ድንጋጤው እንግዲህ ባቢሎን ይህንን ለማድረግ እንደማትችልና ከአሦር ነፃ የመውጣት ህልማቸው ስለጨለመባቸው ሊሆን ይችላል። ጨካኛ አሦር መግዛቷን ትቀጥላለች።

ሦስተኛ፥ ራእዩ በጣም ዝርዝር እንደነበረ አይጠረጠርም። ስለሆነም በእርሱ አእምሮ በባቢሎን ላይ የሚደርሰውን ከፍተኛ ጥፋት ተመለከተ። ኢሳይያስ ባቢሎን በአይሁዶች ላይ ከፍተኛ ውድመት እና ምርኮ እንደምታመጣ ያውቅ ነበር። ስለሆነም አይሁዶችን በምትማርከው አገር ላይ ፍርድ የሚሰጥበትን ጊዜ ናፈቀ። ነገር ግን በባቢሎን ላይ የሚደርሰው ጥፋት እጅግ ከፍተኛ መሆኑ ለምዓብ እንዳለቀሰ ሁሉ ልቡ ለባቢሎን ሕዝብ እንዲራራ አደረገው። ምናልባትም ኢሳይያስ የናፈቀው «ድንግዝግዝታ» የባቢሎን ምርኮ ፍጻሜ ይሆናል። አስደንጋጩ ነገር ደግሞ በባቢሎን ላይ የሚደርሰው የከፍተኛ ውድመት ራእይ ይሆናል። ይህ ከሁሉም በላይ ትክክለኛው አተረጓጎም ይመስላል።

ለ. የባቢሎን የመጨረሻ አገዛዝ ዘመን ራእይ (ኢሳ. 21:5-6)

14ኛ ጥያቄ፡- ዳንኤል ምዕራፍ አምስትን አንብብ። ይህ ምዕራፍ በኢሳይያስ 21:5-6 ከተገለጸው ጋር የሚመሳሰለው እንዴት ነው?

ኢሳይያስ 21:5-6 እና ዳንኤል 5 አንድን ሌሊት የሚያመለክቱ ይመስላል። ይሁንና፥ የኢሳይያስ ገለጻ የተጻፈው የዳንኤል ምዕራፍ አምስት ታሪክ ከመፈጸሙ ከሁለት ዓመታት ቀደም ብሎ ነው። ኢሳይያስ የባቢሎን ባለሥልጣናት ለመጭው ጦርነት ጋሻቸውን እንዲያዘጋጁ ይነግራቸዋል። ባቢሎን ስለምትወድቅ እንዲህ ዓይነቱ ተግባር ከንቱ እንደሆነ ያውቅ ነበር።

የታሪክ ጸሐፊዎች እንደሚነግሩን፥ የፋርስና ሜዶን ሠራዊት ባቢሎንን በሚያጠቃበት ወቅት የባቢሎን ወታደሮች ወደ ከተማቸው እንዲያፈገፍጉ በማድረግ ነበር ያሸነፉዋቸው። ባቢሎን በረዥምና ግዙፍ ግንብ የታጠረች ትልቅ ከተማ በመሆኗ፥ የጠላት ሠራዊት ከተማቸው ውስጥ ዘልቆ ሊገባ እንደማይችል ገምተው ነበር። ስለሆነም በአንድ በኩል ወታደሮቹን ለማበረታታት፥ በሌላ በኩል ደግሞ ኩራታቸውን ለመግለጽ ንጉሡና ሹማምንቱ ትልቅ ግብዣ አደረጉ። በግብዣው ላይ እያሉ እግዚአብሔር ራሱ ከግድግዳው ላይ የአገሪቱን መደምሰስ የሚገልጽ ጽሑፍ ጻፈ። በዚያን ጊዜ የፋርስና የሜዶን ሠራዊት የወንዙን አቅጣጫ በመቀየር ወደ ባቢሎን ውኃ የሚገባበትን ቦይ ተጠቅመው ዘለቁ። ወዲያውም ልትሸነፍ የማትችል የምትመስለውን ከተማ ድል መቷት።

ሐ. የባቢሎን ውድመት እወጃ (ኢሳይያስ 21:6-10 አንብብ)። የባቢሎን ውድቀት የተረጋገጠ እውነት መሆኑን ለማብራራት፥ እግዚአብሔር ለኢሳይያስ በኢየሩሳሌም መጭውን የሚመለከት ጉበኛ እንዲያስቆም ይነግረዋል። ኢሳይያስ በራእዩ የባቢሎንን ውድቀት እንዲያውጅ ከኢየሩሳሌም ቅጥር ጉበኛ ሲቀመጥ መመልከቱን

የሚገልጽ ይመስላል። ወይም ደግሞ ኢሳይያስ ወደፊት አንድ ቀን የሚከሰተውን ነገር በድራማ መልክ እያቀረበ ይሆናል። ከቅጥሩ ላይ አንድ ቀን የሚሰማውን የአዋጅ ድምፅ እንዲያሰማ ጉበኛ አኑሮ ይሆናል።

የጉበኛ ሚና ከተማን መጠበቅ፣ ጠላት ወይም መልእክት ይዘው የሚመጡትን ጠቃሚ ተጓዦች መመልከት ነበር። የኢሳይያስ ጠባቂ ከሩቅ አገር የፈረስ ሠረገላ፣ ወይም አህያ ወይም ግመል እየጋለበ የሚመጣውን ሰው እንዲመለከት ታዝዞ ነበር። (አንዳንድ የእንግሊዝኛ መጽሐፍ ቅዱስ ትርጉሞች ይህን ጉበኛው የሚያያቸውን ተከታታይ ነገሮች የሚያመለክት መሆኑን ይናገራሉ፤ ሠረገሎች፣ አህዮችና ግመሎች በአንድነት። ይህ ባቢሎንን ለማጥቃት በዝግታ የሚመጣውን የሠራዊት ክፍል ሊያመለክት ይችላል።) በዓለም ሁሉ የሚሰራጩ መልእክት እንዳያመልጠው፣ ጉበኛው በጥንቃቄ መመልከት ነበረበት። ስለሆነም ለብዙ ቀናትና ሌሊቶች መመልከቱን ቀጠለ። አንድ ቀን የጥንቱ ዓለም እጅግ ፈጣን የመገናኛ መሣሪያ የነበሩት ሠረገላና ፈረሶች ሲመጡ ተመለከተ። ከሠረገላው ላይ የተቀመጠው መልእክተኛ የባቢሎንን መውደቅ አወጀ። ከተማዬ ብቻ ሳትሆን የባቢሎን ታላላቅ ምስሎችም ከምድር ላይ ወድቀዋል። እነዚህ አማልክት ባቢሎንን ከውድቀት ይታደጋሉ ተብሎ ይታመን ነበር። ነገር ግን በሕያው አምላክ ፊት ኃይል አልነበራቸውም። ስለሆነም ወደ ምድር ወድቀው ተከሰከሱ። ይህም ኃያሉ አምላክ በሚሠራበት ጊዜ የአሕዛብ አማልክት ኃይል እንደማይኖራቸው ለሰዎች ሁሉ የሚያሳይ ነበር። ኢሳይያስ ለአይሁዶቹ ከሕያው እግዚአብሔር ይልቅ በአማልክት ላይ የመደገፉን ከንቱነት ዳግም አጽንኦት ሰጥቶ እያሳያቸው ነበር።

(ማስታወሻ፤ ሐዋርያው ዮሐንስ በራእይ 14:8 እና 18:2 ተመሳሳይ ገለጻ ተጠቅሟል።)

ኢሳይያስ ይህንን ትንቢት የሚደመድመው «ሕዝቤ» እያለ የሚጠራውን የእስራኤልን ሕዝብ በመጥቀስ ነው። «በአውድማዬ ላይ የተወቃችሁ የአውድማዬ ልጆች» ይላቸዋል። እንደ ዛሬዎቹ የገጠሪቱ ኢትዮጵያ ገበሬዎች፣ በብሉይ ኪዳን ዘመን የነበሩት ሰዎች እህላቸውን የሚወቁትና ገለባውን ከፍሬው የሚለዩት በበሬዎች እየተገለገሉ ነበር። ይህም የእግዚአብሔር የፍርድ ተምሳሌት ሆነ (ዓሞጽ 1:3ን ተመልከት ገበሬው እህሉን እንደሚወቃው፣ ባቢሎናውያን የይሁዳን ሕዝብ ይወቁ ነበር። በዚህ ውስጥ የነበረው አንድ ብቸኛ የመልካም ተስፋ ምልክት አይሁዶች ተቃጥሎ እንደሚጠፋ ነዶ አለመሆናቸው ነበር። ከእህሉ ውቂያ ውስጥ ለወደፊቱ አዲስ ሕይወት ተስፋ ነበር።

በባቢሎን ምርኮ ወቅት ኢሳይያስ አይሁዶች ምርኮኝነታቸው የሚያበቃ መሆኑን እንዲያስቡ ፈለገ። የጨቆኑዋቸው ባቢሎናውያንም የእግዚአብሔርን ፍርድ ይቀበሉ ነበር። ሁሉን የሚችለው አምላክ የሰማይ ገዥ ሲሆን፤ የሰማይ ሠራዊት አዛዥ ነበር። ከእስራኤል ጋር ልዩ ግንኙነት የነበረው አምላክ የባቢሎንን መቀጣት ማረጋገጡ የማይቀር ነበር።

ብዙው ትንቢት ሁለት ትርጉም አለው። ይኸውም የሚነገረው ትንቢት ወደ ፊት በይበልጥ ተሟልቶ የሚቀርብ በመሆኑ ነው። በመንፈስ ቅዱስ ምሪት አማካኝነት ኢሳይያስ ባቢሎን በአሦር እንደምትደመስስና በኋላም በሜዶንና ፋርስ እንደምትወድም ተንብዮ ይሆናል። እነዚህ ግን ወደ ፊት የሚመጣውንና እግዚአብሔርን ከተቃወሙት የሰው ልጆች ሁሉ በላይ የከፋ የዓመፅ ተግባር የሚያከናውነውን የባቢሎንን መንግሥት በተምሳሌትነት የሚያመለክቱ ነበሩ። በታሪክ ፍጻሜ ላይ እግዚአብሔር እርሱን የሚቃወሙትን የሰው ልጅ መንግሥታት ሁሉ ይገለብጣል።

ኢሳይያስ የሚተነብየው ስለ የትኛው ጦርነት እንደሆነ ባናውቅም እንኳ፤ የዚህ ምዕራፍ ዐቢይ ግንዛቤ ግልጽ ነው። እግዚአብሔር በባቢሎን እንደ ባቢሎን ባሉት መንግሥታትና የዓለም ሥርዓቶች፤ በተለይም በመጨረሻው የዓለም መንግሥት ላይ ጥፋትን ያመጣል። አይሁዶች ከባቢሎን ጋር ተባብሮ አሦርን የመውጋት ፈተናቸውን መቋቋም ነበረባቸው። ከባቢሎን ጋር ከተባበሩ የባቢሎንን ዓይነት ፈተና ይቀበሉ ነበር። ነጻነቱ በእግዚአብሔር መንገድና በእግዚአብሔር ጊዜ ይመጣል። በተመሳሳይ ሁኔታ፤ ክርስቲያኖችም ዛሬ ለርዳታ ወደ ማን እንደሚሄዱ ማወቅ አለባቸው። ወደ ዓለም ከሄዱ፤ ኢየሱስ ክርስቶስ ለፍርድ በሚመጣበት ጊዜ ዓለም የምትጋፈጠውን መከራ ይጋራሉ።

2. በዔዶም ላይ የተሰነዘረ ትንቢት (ኢሳ. 21:11-12)

(ማስታወሻ፡ ስለ ዔዶም የሚናገሩ ሌሎች ትንቢቶችን በኢሳይያስ 34:5-15፤ ኤር. 49:7-22፤ ሕዝ. 25:12-14፤ ዓሞጽ 1:11-12 ተመልከት።)

የዔዶም ሕዝብ የሚኖረው ከይሁዳ በስተ ደቡብ ምሥራቅ ነበር። (ከመጽሐፉ በስተጀርባ የሚገኘውን ካርታ ተመልከት።) ዔዶማውያን የአብርሃም የልጅ-ልጅ የሆነው የዔሳው ዘሮች በመሆናቸው፤ የአይሁዶች ዘመዶች ነበሩ። ይሁንና፤ በዔዶማውያንና በአይሁዶች መካከል የጠለቀ ጠላትነት ስለነበር፤ አንዱ ሌላውን ያጠቃው ነበር።

ኢሳይያስ ዔዶምን «ዱማ» ሲል ጠርቷል። «ዱማ» ማለት በዕብራይስጥ ቋንቋ «ዝምታ» ማለት ሲሆን፤ በእግዚአብሔር ፍርድ ብዙ ሰዎች ሲሞቱ ዔዶማውያን በዝምታ እንደሚዋጡ የሚያመለክት

የቃላት ጨዋታ ነበር። ሴይር (ወይም የሴይር ተራራ) በዔዶም ምድር ከቀይ ባሕር በስተ ደቡብ ምዕራብ የሚገኝ ስፍራ ሲሆን፤ የዔዶም ሌላ ስሙ ነው (ዘፍጥ. 32፡3፤ ዘዳግ. 1፡44 ተመልከት)። ይህ በዔዶም ላይ የሚደርስ የፍርድ ትንቢት በመሆኑ «ሸክም» ተብሏል።

ኢስያያስ እንደ ጉበኛ የተገለጸ ሲሆን፤ እግዚአብሔር በአሕዛብ መካከል የሚያከናውናቸውን ተግባራት ይመለከታል። አንድ ሰው (ምናልባትም የምርኮው ሌሊት በጨለመበት ዓዶም) ኢሳይያስን፤ «ሌሊቱ ምን ያህል ነው?» ሲል ይጠይቀዋል። በዔዶምና በሌሎችም አገሮች ላይ የሚመጣውን የእግዚአብሔርን ፍርድ የሚያውቀው ነቢይ የሆነው ኢሳይያስ ብቻ ነበር። እርሱ የሰጠው ምላሽ ንጋቱ ሊገባደድ እንደተቃረበና ጨለማው በፍጥነት እንደሚመጣ የሚያመለክት ነበር። ይህ ለመረዳት የሚያስቸግር ትንቢት ነው። ምናልባትም የመጀመሪያው ሌሊት የአሦር ጭቆና ይሆናል። ንጋቱ የአሦር አገዛዝ ማብቃት ሲሆን፤ ቀጣዩ ጨለማ የወደፊቱ የባቢሎናውያን ጭቆና ይሆናል። ስለሆነም ምንም እንኳን የአሦር አገዛዝ የሚነሳቸው ቢሆንም፤ ዔዶማውያን አጭር የነጻነት ጊዜ ይኖራቸውና በባቢሎናውያን ይገዛሉ። ሌሎች ምሑራን ደግሞ በእግዚአብሔር ለሚያምኑ ሰዎች እስከ መጨረሻው ዘመን ድረስ ብዙ የጨለማ ጊዜያት የሚኖሩ ቢሆንም፤ አንድ ቀን የእግዚአብሔር በረከት ንጋት እንደሚመጣ ይናገራሉ። የበረከቱ ዕለት እስኪመጣ ድረስ፤ የእግዚአብሔር ሕዝብ በትዕግሥት መጠባበቅ ይኖርበታል። እግዚአብሔርን ላልተከተሉት ሰዎች የዘላለም ፍርድ ጨለማ እየመጣ ነበር።

በመጨረሻም፤ ዔዶም በተለያዩ አገሮች ተጠቅታ ወደቀች። ሕዝብ አልቆባት («ዱማ» የዝምታ ምድር) ሆነች።

3. ስለ ዓረብ የተነገረ ትንቢት (ኢሳ. 21፡13-17)

በመቀጠልም ኢሳይያስ ከይሁዳ በስተ ሰሜን ምሥራቅ ስለሚኖሩት ዘላን የዓረብ ነገዶች ትንቢት ተናግሯል። ይህ አካባቢ በዛሬው ዘመን በሳውዲ ዓረቢያና በዮርዳኖስ ግዛት ውስጥ የሚገኝ ነው። ኢሳይያስ ስለ እነዚህ የተለያዩ ነገዶች የሰጠው ትንቢት በጣም አጭር ነው። መጀመሪያ የዓረብ ነጋዴዎች ስለሆኑት ድዳናውያን ተናገረ። ለእነዚህ ነጋዴዎች ጊዜው አስቸጋሪ ይሆንባቸው ነበር። አደጋ እንዳይደርስባቸው በዱር ውስጥ ለማደር የሚገደዱበት ወቅት ይመጣ ነበር። በአካባቢው ከፍተኛ ጦርነት የሚካሄድ ሲሆን፤ በአገሩ ሁሉ ሰዎች ከአሦርና በኋላም ከባቢሎን ጥቃት እያመለጡ ይሸሻሉ። ድዳናውያንና በቴማን (ከባቢሎን በስተ ደቡብ 600 ኪሎ ሜትሮች ርቆ በሰሜን ዓረቢያ በረሃ የተከበበ ለምለም ስፍራ) አካባቢ የነበሩት ሰዎች ለስደተኞቹ ምግብና ውኃ በመስጠት እንዲረዱቸው ተጠይቀዋል።

ኢሳይያስ ስለ አሦር አገዛዝ ተናግሮአል። ወረራው ከእስማኤል ነገዶች አንዱ (ዘፍጥ. 25:13-15) እስከሆነው የቄዳር ሕዝብ ድረስ ይዘልቃል። ቄዳር ከዓረብ በረሃ በስተ ደቡብ ዘላኖች በሚቅበዘበዙበት አካባቢ ይገኛል። ይህ አካባቢ በበጎችና በፍየሎች ብዛት ይታወቃል (ሕዝ. 27:21)። ይሁንና፥ ምድረ በዳው እንኳ ከዓረብ ዘላኖች ሊከላከል አይችልም ነበር። በአንድ ዓመት ውስጥ፥ አበሳው ወደ ቄዳር ሕዝብ ይደርሳል። የቄዳር ኃይል ይወድምና በነገዱ ውስጥ ጥቂት ተዋጊዎች ብቻ ይቀራሉ። (ማስታወሻ፡ አንድ የምንደኛ ዓመት ሙሉ ዓመት እንጂ የነግሥታትን የነግሥና ዓመት በመቁጠር ወቅት እንደሚደረገው ግማሽ ብቻ አይደለም። በኢሳይያስ 16:14 የተሰጠውን ማብራሪያ ተመልከት።)

በ732 ዓ.ዓ. አሦር ደማስቆን በወረረችበት በተመሳሳይ ጊዜ ዓረቦችን አጥቅታ አሸንፋቸዋለች። አሁንም በ725 እና በ715 ዓ.ዓ. በዘላኖች ላይ ሌላ ጥቃት አድርሳለች። ኢሳይያስ የሚጠቅሰው የመጀመሪያ ትንበያ ይኸው ነበር። በኋላ የባቢሎን ንጉሥ በሆነው በንጉሥ ናቡከደነፆር አማካኝነት እነዚህ ነገዶች እንደገና ተሸነፉ (ኤር. 25:17፤ 23-24)።

4. ስለ ይሁዳ የተነገረ ትንቢት (ኢሳይያስ 22)

አይሁዶች እነዚህን ትንቢቶች ሲሰሙ፥ ምናልባትም እንደ መረጋጋት ብለው የሚከተሉትን ዓይነት ቃላት ሳይሰነዝሩ አይቀሩም፤ «እግዚአብሔር እነዚያን ኃጢአተኛ ሕዝቦች የሚፈርድበት ጊዜ ደርሶአል። ሁልጊዜም መከራ ሲያመጡብን ነበር። እንዲህ ዓይነት ቅጣት ይገባቸዋል።» በእኛ ላይ መከራ ያደረሰው ሰው ለመከራ ሲዳረግ የሚሰማን ስሜት እንዲህ ዓይነት ነው። «ጊዜው ደረሰ። እግዚአብሔር ፈረደባቸው» ስንል እናስባለን።

15ኛ ጥያቄ፡- ሀ) አንድ ሰው ከመከራ ውስጥ ሲዘፈቅ ጊዜው እንደደረሰ ስላስብህበት ወቅት ግለጽ። ለ) የዚህ ዓይነቱ አመለካከት ትክክል ይመስልሃል? ለምን?

ኢሳይያስ ስለ አሕዛብ ሲናገር በነበረው ትንቢት መሀል በድንገት የይሁዳ መዲና ስለነበረችው ኢየሩሳሌም የቃላት ነጎድጓድ ያዘንብ ጀመር። ይህ አይሁዶችን ሳያስደነግጥ አልቀረም። እግዚአብሔር በአሕዛብ ላይ በሚያመጣው ፍርድ መደሰታቸው አይጠረጠርም። ይሁንና፥ ከመደሰት ይልቅ የራሳቸውን ልብ ሊመረምሩ ይገባቸው ነበር። «የእግዚአብሔር ፍርድ ቀማሾች እንዳንሆን ልንለውጠው የሚገባን ነገር አለን?» ብለው ሊያስቡ ይገባቸው ነበር። ኩሩዎችና በራሳቸው የረኩ በመሆናቸው፥ ከነቢዩ ኢሳይያስ ዘንድ ቀጣዮቹን የፍርድ ቃላት ተቀበሉ። በአካባቢያቸው እንደነበሩት አረማውያን

ይመላለሱ ነበር። ኢየሩሳሌም ከእግዚአብሔር ይልቅ በአሕዛብ አገሮች ስለተማመነች፤ የአሕዛብ አገሮች የሚጋፈጡትን ተመሳሳይ ሥቃይ ትጋፈጣለች። ለዚህ ነው ይሁዳ እግዚአብሔር ሌሎቹ አገሮች ላይ የሚያወርደው ፍርድ ተካፋይ የምትሆነው።

በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ «ፍርድ ከእግዚአብሔር ቤት እንደሚጀምር» እናነባለን (1ኛ ጴጥ. 4:17)። የቅድስናን ሕይወት አናፈር በሕይወታችን በምሳሌነት ልናሳይ ይገባል። ለማያምኑ ሰዎች ጥሩ ምሳሌዎች እንሆን ዘንድ እግዚአብሔር እኛን በመቅጣት ይጀምራል። ከፉ ሰዎች የእግዚአብሔርን ፍርድ ሲቀበሉ ስናይ በውድቀታቸው ከመደሰት ይልቅ መሆን እንደሚገባን በትክክለኛ ሕይወት መመላለሳችንን ለማረጋገጥ ራሳችንን ልንመረምር ይገባል። የኢየሱስ ክርስቶስን ምሳሌነት የምንከተል ከሆነ፤ ጠላቶቻችንን ልንወድ እንጂ በሚቀጡበት ጊዜ ልንፈነድቅ አይገባም። ለሥራችን ተመጣጣኝ ቅጣት ቢበየን ኖሮ ሁላችንም ወደ ሲኦል በወረድን ነበር! እናም ሌሎችን በፍቅር ልንደርሳቸው ይገባል። የእግዚአብሔር ልጆች መሆናችንን የምንሳየው ለጠላቶቻችንንና ዓለም ፍቅር የለሾች አድርጋ ለምትመለከታቸው ሰዎች ፍቅርን በማሳየት ነው (ሉቃ. 6:27-36)።

16ኛ ጥያቄ፡- ኢሳይያስ ምዕራፍ 22ን አንብብ። ሀ) በ22:1 ለኢየሩሳሌም የተሰጠው ስም ምንድን ነው? ይህ ምን ማለት ይመስልሃል? ለ) ስለ ኢየሩሳሌም የተሰጡትን የተለያዩ ትንቢቶች ዘርዘር። ሐ) አይሁዶች ለርዳታ ወደ እግዚአብሔር እንደ መመልከት ምን ለማድረግ ጣሩ? ከዚህ ይልቅ ምን ማድረግ ነበረባቸው? መ) በሳምሳስ ላይ የተነገረው ትንቢት ምንድን ነው? ሠ) በኬልቅያስ ላይ የተነገረው ትንቢት ምንድን ነው? ራእይ 3:7ን አንብብ። ኬልቅያስ የኢየሱስ ክርስቶስ አምሳያ የሚሆነው እንዴት ነው? በመጨረሻ ኬልቅያስ ምን ይሆናል?

ሀ. በኢየሩሳሌም ከተማ ላይ የሚመጣ ውድመት (ኢሳ. 22:1-14)

የዚህን ትንቢት ታሪካዊ ዳራ መረዳቱ አስቸጋሪ ነው። እንዳንድ ምሑራን ይህ ከኢሳይያስ 36-37 የተጠቀሰውን የአሦ ራውያን ጥቃት እንደሚያመለክት ያስባሉ። በይበልጥ ግን ኢየሩሳሌም የወደቀችበትንና ሕዝቡ በምርኮኛነት የተወሰደበትን የ586ቱን ዓ.ዓ. ወረራ የሚያመለክት ይመስላል። (ምናልባትም ትንቢቱ ድርብ ትርጉም ኖሮት አነስተኛው የባቢሎናውያን ወረራ ታላቁን የባቢሎናውያን ወረራ ያመለክት ይሆናል።)

የእግዚአብሔር ግዙፍ የፍርድ ቃል (ሸክም) አሁን በኢየሩሳሌም ላይ አነጣጥሮአል። በከተማዬቱ ላይ ከማተኮር ይልቅ፤ ኢሳይያስ ከተማዬቱ እየተጠቃች ሳለ ሰዎቹ የሚያደርጉትን ለመግለጽ

መርጦአል። በመከራ ውስጥ ሆነው በእግዚአብሔር ሊያምኑ አለመቻላቸውን ገልጾአል።

ኢየሩሳሌም «የራእይ ሸለቆ» ተብላ ተጠርታለች። ከተማዬቱ በኋላ «የዳዊት ከተማ» (ኢሳ. 22:9)፤ ብሎም «ኢየሩሳሌም» (ኢሳ. 22:10) ተብላ ስለተጠራች፤ ትንቢቱ የኢየሩሳሌምን ከተማ እንደሚያመለክት ግልጽ ነው። በብሉይ ኪዳን ዘመን፤ ኢየሩሳሌም እግዚአብሔር ራሱን ለነቢያት በራእይ የገለጠባት ታላቅ ከተማ ነበረች። ምንም እንኳን የእግዚአብሔር ቃል ከኢየሩሳሌም ውጭ ወደነበሩት ነቢያት ቢመጣም፤ አብዛኞቹ ነቢያት በኢየሩሳሌም ይኖሩ ነበር። ኢየሩሳሌም የእግዚአብሔር ቃል ለእግዚአብሔር ሕዝብ የሚገለጽባት ከተማ ነበረች። በዚህ ውስጥ ልዩ ዕድሎች ይካተታሉ። ነዋሪዎቿ እግዚአብሔር እንዲሰሙ የሚፈልገውን ለመስማትም ሆነ ከእግዚአብሔር ነቢያት ጋር ለመገናኘት ቀደምት ነበሩ። ይህ ደግሞ ብዙ ኃላፊነቶችን አስከትሏል። መጀመሪያ የእግዚአብሔርን ቃል ስለሰሙ፤ ሰዎች እግዚአብሔርን በከፍተኛ ደረጃ የሚታዘዙበት አካባቢ ሊሆኑ ይገባቸው ነበር። እነርሱ ግን ለእግዚአብሔር ነገር ጆሮ ዳባ ልበስ አሉ። ከዚህም የተነሣ፤ ከእግዚአብሔር ዘንድ ከፍተኛ ኩነኔ ይደርስባቸዋል። እንዲያውም እግዚአብሔር፤ «እስክትሞቱ ድረስ ይህ በደል በእውነት አይሰረይላችሁም» ሲል ተናግሯል (ኢሳ. 22:14)። አንዳንድ ምሑራን የራእይ ሸለቆ አንድን ሁነኛ ስፍራ እንደሚያመለክት ይናገራሉ። የራእይ ሸለቆ ከኢየሩሳሌም ወጣ ብሎ የሚገኝ ስፍራ እንደሆነና ነቢያት ትንቢታቸውን ለመቀበል ወደዚያው እንደሚሄዱ ይናገራሉ።

1. በከተማዬቱ ውስጥ የነበሩት ሰዎች አመለካከት (ኢሳ. 22:1-2)። ኢሳይያስ በጠላት ተከባ ስለነበረች ከተማ ነበር የገለጸው። ሰዎች ወደ ቤቶቻቸው ጣሪያዎች ላይ ወጥተው ተደበቁ። ይህም በጦርነቱ ውስጥ እየተካሄደ ያለውን ነገር ለመመልከት ወይም ከእሳት አደጋው ወይም ከሌላ ችግር ለመሸሽ የወሰዱት እርምጃ ይሆናል። በኢየሩሳሌም የቤቶች ጣሪያዎች በአዲስ አበባ እንዳሉ ፎቆች ወይም በትግራይ እንደሚገኙት ረዣዥም ቤቶች ጠፍጣፋ ሆነው ነበር የሚሠሩት። እንደ አንዳንድ የቆርቆሮ ቤቶች ወይም በገጠሪቱ ኢትዮጵያ እንደሚገኙ ጎጆ ቤቶች ሽጣጣዎች አልነበሩም። ሰዎቹ ከፍርሃታቸው የተነሣ የሚያደርጉት የጠፋቸው ይመስል እየተንጫጩ ወዲያ ወዲህ ይራወጡ ነበር። የሚገርመው ደግሞ ሰዎች ጭፈራ ላይም ነበሩ። ከተማቸው እየተያዘች ሳለ በትልቅ የፓርቲ ድግሥ ላይ እንደነበሩት ባቢሎናውያን (ኢሳይያስ 21:15)፤ የኢየሩሳሌምም ሰዎች እንዲሁ ያደርጉ ነበር። ኢሳይያስ፤ «ነገ እንሞታለንና እንብላ እንጠጣ ብላችኋል» (ኢሳይያስ 22:13) ሲል የሰዎቹን አመለካከት ገልጾአል። የሚሞቱ መሆናቸውን ቀደም ብለው ወሰነዋል። ንስሐ ገብተው ከእግዚአብሔር ጋር

የነበራቸውን ግንኙነት ማስተካከል ሲኖርባቸው፤ በዓለም ውስጥ እያሉ ጊዜያዊውን ደስታ ሊያጣጥሙ ፈለጉ። (አንዳንድ ምሑራን ይህ በኢየሩሳሌም ከተማ ምናልባትም የሕዝቅያስን የመስኖ ውኃ መንገድ ከፍጻሜ መድረስ አስመልክቶ የተዘጋጀውን ግብዣ የሚገልጽ እንደሆነ ያስባሉ። አሁን ውኃ የሚያገኙበት መንገድ ስለተከፈተ አሦር ምንም ብትዋጋ አታሸንፈንም ብለው ያስቡ እንደነበርም ከእነዚሁ ምሑራን ትንተና እንረዳለን። እነዚህ ሰዎች በራሳቸው ብርታትና ጥበብ ቢመኩም፤ ኢሳይያስ የከተማዬቱ መደምሰስ የማይቀር መሆኑን ያውቅ ነበር። ጥፋቱ የሚመጣው ከአሦር ሳይሆን ከባቢሎን ነበር።)

17ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ኢሳይያስ 22:13 ለመንፈሳዊ ጉዳዮች የነበራቸው አመለካከት እንዴት ዓይነት እንደሆነ ያሳያል? ለ) ዛሬ ሰዎች በአሁኑ ዘመን ደስታ ተውጠው ከፊታቸው ያለውን የዘላለም ሕይወት የሚዘነጉት እንዴት ነው?

2. በከተማዬቱ ውስጥ የነበሩት ሰዎች ሁኔታ (ኢሳ. 22:2-3)። ኢሳይያስ ከጦርነቱ የተነሣ የተፈጸሙትን ሁለት ክስተቶች ይጠቅሳል። በመጀመሪያ፤ ሰዎች በጦር ሜዳ መሣሪያ ሳያርፍባቸው ሞተዋል። ይህ የሚያመለክተው ኢየሩሳሌም ከመከበዱና ሕዝቡ ወደ ባቢሎን ምርኮ ከመወሰዱ በፊት የነበረውን ሁኔታ ከሆነ፤ ኢየሩሳሌም ለአንድ ዓመት ተኩል ከተከበበች በኋላ የተከሰተውን ክፍተኛ ሞት የሚገልጽ መሆኑ አይጠረጠርም። ብዙ ሰዎች ምግብና ውኃ አጥተው በችጋር አልቀዋል። ብዙ አስከሬኖች ቀባሪ አጥተው ከሜዳ ላይ በመውደቃቸው በሽታ ተስፋፋ። እናም ብዙዎች በወረርሽኝ አለቁ።

ሁለተኛ፤ መሪዎቻቸው ከከተማዬቱ ቢሸሹም ይያዛሉ (ይህ እንዴት እንደተፈጸመ ከ2ኛ ነገሥ. 25:4-6 ተመልከት።) የባቢሎን ሠራዊት የኢየሩሳሌምን የመተማመኛ ግንብ ዘልቆ ሲገባ፤ ፍጻሜው እንደተቃረበ ግልጽ ነበር። ንጉሥ ሰዴቅያስና የጦር ባለሥልጣናቱ ከግንቡ ውስጥ በነበረው ቀዳዳ ሾልከው ወጡ። ይሁንና፤ በኢያሪኮ ከተማ አካባቢ ተይዘው ብዙዎች ሲገደሉ የተቀሩት ደግሞ በምርኮኛነት ተወስደዋል።

3. የኢሳይያስ አመለካከት (ኢሳ. 22:4)። በታሪክ ሁሉ፤ ነቢዩ ኤርምያስ «አልቃሻው ነቢይ» በመባል ይታወቃል። ዓይኖቹ እያዩ ለወደመችው የኢየሩሳሌም ከተማ ያፈሰሰውን እንባ የሚገልጽ «ሰቆቃወ ኤርምያስ» የሚል መጽሐፍ ጽፎአል። ኢሳይያስ የተነበየው ከኤርምያስ ወደ አንድ መቶ ሃምሳ ዓመታት ቀደም ብሎ ነበር። እርሱም የይሁዳን ሕዝብ ውድመት ተመልክቷል። የተመለከተው ግን በራእይ ብቻ ነበር። በሕዝቡና በከተማው ላይ የሚደርሰውን ጥፋት

በማወቁ፤ ልቡ ተሰበረ። የሚወደውን ጓደኛ በምት እንደተነጠቀ ሰው፤ ሊጽናና አልቻለም።

4. እግዚአብሔር በኢየሩሳሌም ላይ የሚያመጣው ፍርድ (ኢሳ. 22:5-8)። የሚመጣውን ፍርድ ጠጣርነትና እርግጠኝነት አጽንኦት ስጥቶ ለመግለጽ፤ ኢሳይያስ አሁንም የእግዚአብሔርን ኃይለኛ ስም ይጠራል፤ ይህም «የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር» የሚለው ነው። እግዚአብሔር የሚደርስበትን ቀን ስለቆረጠ፤ ማንም ፍርዱን ከመምጣት ሊያስቀረው አይችልም። እንደ ኤላምና ቂር (ምናልባትም ይህ ሌላው የሜዶናውያን ስም ሊሆን ይችላል) የመሳሰሉ ሠራዊት ከባቢሎን አብረው በከተማዬቱ ላይ ውጊያውን ያጧጡት ነበር። እንዲህ ታላላቅና በሚገባ የታጠቁ ሠራዊት በኢየሩሳሌም አካባቢ ስለሚያንገዣቸው ሽለቆዎቹ ሁሉ በሰረገላዎቻቸው ይሞላሉ። ፈረሰኞች በከተማዬቱ በሮች ሁሉ ላይ ስለሚቆሙ፤ አይሁዶች የማምለጫ መንገድ አይኖራቸውም። የይሁዳ ሠራዊት ሙሉ ለሙሉ ይወድማል (2ኛ ነገ. 25:10 ተመልከት)። የእግዚአብሔር ጊዜ በሚደርስበት ወቅት፤ በከተማዬቱ ውስጥ የሚኖሩ ሰዎች ከፍርሃት የተነሣ ይሸሹና ወራሪዎቹ ሰብረው ገብተው ያተራምሱዋታል።

5. ይሁዳ ጥቃቱን ለመቋቋም የምታደርገው ከንቱ ሙከራ (ኢሳይያስ 22:8-14 አንብብ)። ኢየሩሳሌም መከበብ ስትጀምር፤ ሕዝቡ ጥቃቱን ለመቋቋም የሚችሉትን ጥረት ሁሉ አደረጉ። በዚህ ሁሉ ጥረታቸው ውስጥ ግን ወደ እግዚአብሔር ለመመለስ የተደረገ ሙከራ አልነበረም። በመጀመሪያ፤ «ከዱር ቤት» የጦር መሣሪያዎቹን ሁሉ ያወጣሉ። ይህ ሰሎሞን ከዝግባ እንጨት የሠራው ቤት ነበር (1ኛ ነገ. 7:2-6፤ 10:17፤ 21)። በተጨማሪም ስፍራው የጦር መሣሪያዎች ማከማቻ ስፍራ ነበር። ስለሆነም ጠላት ወደ ኢየሩሳሌም በደረሰ ጊዜ ሕዝቡ የወሰደው የመጀመሪያ እርምጃ ቢኖር መዋጋት የሚችልባቸውን የጦር መሣሪያዎች ማሰባሰብ ነበር።

ሁለተኛ፤ አይሁዶቹ በከበባው ወቅት የሚጠቀሙትን ውኃ አከማቹ። በኢየሩሳሌም አጠገብ ሁለት ዐበይት የውኃ ማግኛ ስፍራዎች ነበሩ። ኩሬ ወይም አሮጌ ኩሬ የሚባል ጥንታዊ የውኃ ማግኛ ስፍራ ነበር። በዚያ ስፍራ አይሁዶች ለከተማዬቱ የሚያስፈልገውን ውኃ አከማቹ። የጠላት ጥቃት በመጣ ጊዜ ግን ይህ ውኃ በአብዛኛው በጠላት ይያዝ ነበር። ስለሆነም ንጉሡ ሕዝቅያስ «የላይኛው ኩሬ» የሚባል ሌላ ውኃ አዘጋጀ (ኢሳይያስ 7:3)። ሕዝቡ ከከተማዬቱ ቅጥር ወደ ውጭ ሳይወጣ ውኃ ለማግኘት ይችላል ዘንድ በግንቡ አልፎ ውኃው ወደ ከተማዬቱ የሚደርስበትን መንገድ ቆፈረ። በቂ ውኃ

እስካለ ድረስ ከተማዬቱ ለረዥም ጊዜ በጠላት ተከባ ልትቆይ እንደምትችል ገመቱ።

ሦስተኛ፡ ሕዝቡ የፈራረሰውን ቅጥር ጠገኑ። ኢየሩሳሌም ከአንዱ ላይ ሌላ እየተጨመረ በታነጸው የተከታታይ ግንቦች ጥርቅም የታጠረች ከተማ ነበረች። ጠቅላላዋን ከተማ የሚጠብቅ ውጫዊ ቅጥር ነበር። ቤተ መቅደሱንና የንጉሡን ቤተ መንግሥት የሚጠብቅ ውስጣዊ ቅጥርም ነበሯት። የተለያዩ የከተማዬቱ አካላት ለወራሪው ጠላት አልፈው ሲሰጡ፤ የቀረችው የመጨረሻ መከላከያ የዳዊት ከተማ ለተባለችው ቀዳሚ ከተማ ነበር። (የዳዊት ከተማ ጠቅላላዋን ኢየሩሳሌምን የሚያመለክት ሊሆን ይችላል።) ቅጥሮቹን ዳግም ለማነጽ፤ ሕዝቡ ከቅጥሩ አጠገብ የሚገኙትን ቤቶች በማፍረስ ድንጋዮችንና ፍርስራሾችን ተጠቅሟል።

አይሁዶች ለመጭው ከበባ ለመዘጋጀት ሲሯሯጡ፤ ከሁሉም የላቀውን ቁም ነገር ረሱ። እግዚአብሔርን ዘነጉት። ልክ ሕዝቅያስ ከአሦር ንጉሥ ደብዳቤ በደረሰው ጊዜ ወደ እግዚአብሔር እንደተመለሰ መከራው መውረድ ሲጀምር፤ ወደ እግዚአብሔር መመለስ ነበረባቸው (ኢሳይያስ 37:14-20)። ነገር ግን የሕዝቡና የንጉሡ መንፈሳዊ ሕይወት በጣም ስለተናጋ፤ በ586 ዓ.ዓ. እግዚአብሔርን የመጠየቁ ጉዳይ ትዝም አላላቸውም። የባቢሎንን ሠራዊት የላከባቸው እግዚአብሔር ነበር። እነርሱ ግን የእርሱን እርዳታ አልጠየቁም።

18ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ይህ ብዙ ክርስቲያኖች ለሚደርስባቸው መከራ ምላሽ ከሚሰጡበት ሁኔታ ጋር እንዴት ይመሳሰላል? ለ) ሕዝቡ ለመጭው የባቢሎን ወረራ ለመዘጋጀት ምን ማድረግ የነበረበት ይመስልሃል? ሐ) አንድ ክርስቲያን ገንዘቡን ሁሉ እንደ ማጣት ያለ አደጋ ቢደርስበት በመጽሐፍ ቅዱሳዊ መንገድ ምን ዓይነት ምላሽ ሊሰጥ የሚገባው ይመስልሃል?

እግዚአብሔር ሕዝቡ ንስሐ እንዲገባ ፈልጓል። ንስሐ እንዲገቡ የሚጠይቃቸው መከራውን ያመጣው ያው «የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር» ነበር። በእውነተኛ ኃዘን ንስሐ መግባታቸውን ማሳየት ነበረባቸው። የሚወዱት ሰው ሲሞት እንደሚያደርጉት ሁሉ በልቅሶ፤ ጸጉራቸውን በመንጨትና ማቅ በመልበስ ጸጸታቸውን ሊገልጹ ይገባቸው ነበር። ይሁንና፤ ምንም ዓይነት የንስሐ ምልክት አላሳዩም። ይልቁንም የዚህ ተገላቢጦሽ ተከሰተ። ፓርቲ አድርገው ይጨፍሩ ጀመር። በሉ፤ ጠጡ፤ ተሳሳቁ። ለምን? ምክንያቱም በሕይወት ተስፋ ስለቆረጡ ነው። የነፍሳቸውን የመጨረሻ ስፍራ የሚወስነውን አምላክ ለመገናኘት እንደ መዘጋጀት፤ በመጠጥና በሳቅ ፍርሃታቸውን

ሊያስታምሙ ጣሩ። አመለካከታቸው «መሞታችን ካልቀረ ዝም ብለን እንደሰት» የሚል ሆነ።

ይህ ለእግዚአብሔር በጣም ጸያፍ ነበር። እርሱ የሚፈልገው ንስሐ ንብተው ወደ እርሱ እንዲመለሱ ነበር። ነገር ግን በመንፈሳዊ ሕይወታቸው ስለደነዙ፣ ስለ እግዚአብሔር ሊያስቡ አልቻሉም። እንዲሁም ደግሞ ስለ ዘላለማዊ ሕይወታቸውም ማሰብ አልሆነላቸውም። ስለሆነም እግዚአብሔር ምንም ተስፋ እንደሌላቸው ነገራቸው። ከሞት በኋላ እንኳ ከእግዚአብሔር ጋር እንደማይገናኙ እስከሚያስቡ ድረስ እግዚአብሔርን መተዋቸው ተስፋ-ቢስ አደረጋቸው። ለኃጢአታቸው ማስተሰሪያ ካልተደረገለት የእግዚአብሔርን የዘላለም ቅጣት መጋፈጣቸው የማይቀር ነበር። ልባቸው ክፉኛ ስለ ደነደነ በባቢሎናውያን ከመረታታቸው በፊት በነበሩት ጥቂት ቀናት እንኳ ንስሐ ሊገቡ አልቻሉም።

እግዚአብሔር ኃጢአታቸውን ይቅር ያላለው ይቅር ለማለት ስላልፈለገ ሳይሆን፣ በተደጋጋሚ እግዚአብሔርን ገለል በማድረግ ወደ ንስሐ ሊመጡ ባለመቻላቸው ነበር። ንስሐ ካልገቡ ደግሞ ይቅርታ ሊደረግላቸው አይችልም። (አንዳንድ ምሑራን ሕዝቅያስ በከበባ ወቅት ሕዝቡ በውኃ እጦት እንዳይቸገር በውስጥ መስመር የሚገባ ውኃ ማዘጋጀቱ በእግዚአብሔር አለመተማመኑን የሚያሳይ መሆኑን ይናገራሉ። እግዚአብሔር ኢየሩሳሌምን የይሁዳ መዲና አድርጎ ሲመርጥ ከውስጧ የሚፈልቅ ጥሩ የውኃ አቅርቦት እንዳልነበራት ያውቅ ነበር። ይህንን ያደረገው ሕዝቡ ከበባውን ከመቋቋሙ ይልቅ ድልን ለመቀዳጀት ዓይኖቹን በእግዚአብሔር ላይ በእምነት እንዲያሳርፍ ለማበረታታት ነበር። ለእግዚአብሔር፣ ይህ ከፍተኛ ያለማመን ተግባር ነበር። በመሆኑም በኢየሩሳሌም ከተማ ላይ ፍርዱን አመጣ።)

19ኛ ጥያቄ፡- ዛሬ ሰዎች እግዚአብሔርን ለማመንና ከእርሱም ይቅርታ ለማግኘት እስከሚቸገሩ ድረስ እንዲህ ልባቸው እየጠነከረ የሚሄድበትን መንገድ ግለጽ።

እንደ ይሁዳ ሁሉ፣ እኛም ልዩ የዕድል ስፍራ ተሰጥቶናል። እግዚአብሔር ሕይወታችንን እንድንመራ የሚፈልጋቸውን መርሆዎችን የሚሰጠን የእግዚአብሔር ቃል አለን። ይሁንና፣ እንደ እስራኤላውያን ብዙውን ጊዜ ከዓለም በሆኑ ነገሮች እንያዛለን። መከራ በሚመጣበት ጊዜ የምናስበው ነገር ቢኖር ከመከራው መትረፍን ብቻ ነው። ብዙውን ጊዜ መከራው ንስሐ እንገባ ዘንድ ከእግዚአብሔር የቀረበ ጥሪ መሆኑን እንዘነጋለን። የባቢሎን ሠራዊት አይሁዳውያንን ከመንፈሳዊ ውድቀታቸው ሊያነቋቸው ይገባ ነበር። ሰዎች በጠለቀ ንስሐ ወደ እግዚአብሔር እንዲመለሱ ሊያደርግ ይገባ ነበር።

(አይሁዶች ከፍተኛ ውርደትና ኃዘን እንደደረሰባቸው ለመግለጽ ማቅ የመልበስና ጸጉራቸውን የመላጩት ባህል ነበራቸው።) እግዚአብሔር የሚፈልገው ውጫዊ የንስሐ ምልክቶችን እንዲያሳዩ ብቻ አልነበረም። ከልብ ፈልቆ በመውጣት ባህላቸው በሚፈቅድላቸው መንገድ የሚገለጽ ንስሐ እንዲያሳዩ ይፈልጋል። የሕዝባቸውን ኃጢአት ተናዝዘው የይቅርታ ተማጽኖ እንዲያቀርቡ ይሻል (ኢዩዬል 12:13 ተመልከት)። እነርሱ ግን ለጊዜያዊ ችግሮች ብቻ ይጨነቁ ነበር። ስለሚመጣው ፍርድ ዓይኖቻቸው ታውረው ነበር።

ዛሬ ቤተ ክርስቲያናችንም እንደዚህ ባለ የከፋ ሁኔታ ውስጥ ትገኛለች። በቁጥር እያደግን በመሄድ ላይ ነን። ቀደም ሲል ወንጌል ያልደረሰባቸው ሰፍራዎች አሁን እየተከፈቱ ናቸው። ነገር ግን በብዙ አብያተ ክርስቲያናት ሰዎች ለእግዚአብሔር ቃል ተገዝተው ለመኖር አይፈቅዱም። የሚታየው ንስሐም እውነተኛ የልብና የተግባር ለውጥ የማይታይበት ውጫዊ ክስተት ብቻ ነው። እንግዲህ ለራሳችን፣ ለአብያተ ክርስቲያናታችንና ለአገራችን ንስሐ ለመግባት የማንፈቅድ እንደ ይሁዳ ሕዝብ ሆነናል ማለት ነው? በትሕትና፣ በንስሐና በታዛዥነት ባለመኖራችን፣ የእግዚአብሔርን የከፋ ቅጣት ልናመጣ ነውን?

20ኛ ጥያቄ፡- ሀ) እግዚአብሔርን ይቅርታ ልትጠይቅባቸው የሚገቡህን ነገሮች ዘርዝር። ለ) በቤተ ክርስቲያንህ ውስጥ ስለተለመዱትና የእግዚአብሔርን ምሕረት ልትጠይቅባቸው የሚገቡህን ኃጢአቶች ዘርዝር። ሐ) በአገር ደረጃ ልትናዘዛቸው የሚገቡህን ኃጢአቶች ዘርዝር። መ) ዛሬ በጾምና በጸሎት ሆነህ እግዚአብሔር ምሕረቱን እንዲያሳይህ፣ አንተን፣ ቤተ ክርስቲያንህንና አገርህን እንዲለውጥ ጠይቅ።

ለ. በአለቃው ሳምናስ ላይ የተነገረ ትንቢት (ኢሳ. 22:15-19)

21ኛ ጥያቄ፡- 2ኛ ነገ. 18:18፣ 26፣ 37፤ 19:2 አንብብ። እነዚህ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች ስለ ሳምናስ ምን ይላሉ?

ከዚያም ኢሳይያስ በሕዝቅያስ ዘመን ወደነበሩት ሁለት ዋና ዋና መሪዎች ያተኩራል። ስለእነዚህ ሁለት መሪዎች በመናገር፣ ኢሳይያስ እንዴት ጠቅላላው ሕዝብ ራስ ወዳድ እንደሆነና እግዚአብሔርን ከማስከበር ይልቅ በቁሳዊ ሀብቶች እንደተወሰደ በምሳሌነት ያስረዳል። በተጨማሪም ወደፊት በቅርቡ የሚፈጸመው የራሱ ትንቢት ለአገሩ ሕዝብ በሙሉ የኢሳይያስን የእግዚአብሔር ነቢይነትና የኢየሩሳሌምን የወደፊት ውድቀት እንደሚያረጋግጥ ገልጾአል። ሳምናስ ለራሱ ክብርና ደስታ ብቻ የሚኖር ሰው የመጀመሪያው ምሳሌ ሲሆን፣ ሁለተኛው መሪ ኤልያቂም በሌሎች ችሎታ ያላቸው በሚመስሉ ሰዎች የመታመንን ከንቱነት የሚያሳይ ነው። የኋላ ኋላ ሁለቱም ይወድቃሉ።

ልንደገፍበት የምንችለውና ልንደገፍም የሚገባን እግዚአብሔር ብቻ ነው።

የመጀመሪያው መሪ ሳምናስ ነው። ሳምናስ በሕዝቅያስ ዘመን የቤተ መንግሥቱ ኃላፊ ነበር። የቤተ መንግሥት ኃላፊነት ከመንግሥት ታላላቅ ሥልጣኖች አንዱ ነበር። ምናልባትም ሳምናስ በይሁዳ ሁለተኛው እጅግ ኃያል ሰው ሳይሆን አይቀርም። ምሑራን ይህ ሥልጣን «የቤተ መንግሥት ወይም የቤት ኃላፊ» ብለው ከሚጠሩት ግብፃውያን የተወረሰ እንደሆነ ያስባሉ። በግብፅ ባለዚህ ሥልጣን የሆነ ሰው በየጠዋቱ ይነሣና ስለ አገሪቱ ሁኔታ ለንጉሥ ዘገባ ያቀርባል፤ ማናቸውንም ትእዛዝ ይቀባላል። ከዚያም ሌሎችን ታላላቅ ባለሥልጣናት ይጎበኝና ሥራቸውን ይፈትሻል። የሕዝቡ ጉዳይ በሙሉ የሚያልፈው በእርሱ በኩል ስለሆነ፤ በንጉሡ ስም አገሩን ይገዛል ማለት ነው። ለዚህ ነው በኋላ ንጉሡ ሳይሆን የቤተ መንግሥቱ ኃላፊ የነበረው ኤልያቂም ከአሦር ሠራዊት አዛዥ ጋር ሲነጋገር የምንመለከተው (ኢሳይያስ 36:3፥ 22)።

እስከምናውቀው ድረስ፤ ሳምናስ አይሁዳዊ አልነበረም። ይህ የሚታወቀው የአባቱ ስም ባለመጠቀሱ ነው። እንዲያውም ስሙ ግብፃዊ መሠረት ስላለው አንዳንድ ሰዎች ግብፃዊ እንደሆነ ያስባሉ። አንዳንድ ምሑራን እስራኤል ከግብፅ ጋር ቃል ኪዳን በመግባት እግዚአብሔር የሚጠላውን ኃጢአት እንድትሠራ ይመክር የነበረው ይህ ሰው ሳይሆን እንደማይቀር ይገምታሉ።

ሳምናስ እንደ ይሁዳ ንጉሥ ታላቅ ሰው እንደሆነ የሚያስብ በጣም ኩራተኛ ነበር። ስለሆነም በነገሥታት የቀብር ስፍራ ላይ ራሱ የሚቀበርበትን ቦታ አዘጋጅቷል። እንዲህ ሰፊና ሌሎች ታላላቅ ሰዎች ባሉበት ስፍራ መቀበሩ ትልቅ ክብር ስለነበር፤ ሳምናስ ክብር እየፈለገ መሆኑ አይጠረጠርም። ነገር ግን ሳምናስ ስለ ራሱ እያሰበ ሳለ የሕዝቡ ሕይወት በአደጋ ላይ ወደቀ። ሰዎቹ እግዚአብሔርን ስለተዉ፤ መንፈሳዊ ሕይወታቸው ከአደጋ ላይ ነበር። ቁሳዊ አኗኗራቸውም ከዚህ የተለየ አልነበረም። አሦር አገሪቱን ባለማቋረጥ በምትፈታተንበት በዚህ ወቅት፤ ሳምናስ ክቀብር ስፍራ በላይ ሊያስብበት የሚገባው ጉዳይ ነበረው።

ሳምናስ ለወደፊት ዕጣ-ፈንታውና ለቀብሩ ዕቅዶች ነበሩት። በታሪክ ሁሉ እንደ አንድ ታላቅ ሰው ለመታወቅ ይፈልግ ነበር። ይሁንና፤ ዕቅዶቹ ከእግዚአብሔር ዕቅዶች ጋር አልተስማሙም። ስለሆነም እግዚአብሔር ሳምናስን ከተቀመጠበት የሥልጣን ደረጃ ዝቅ ለማድረግ ቃል ገባ። አንድ ሰው አንድን የወረቀት ቁራጭ በጫጭቆ እንደሚወረውር እግዚአብሔር ሳምናስን ይወረውር ነበር። ከመሞቱ

በፊት ሳምናስ የተመካባቸው እንደ ውብ ሰረገሎቹና የመቃብር ቦታ የመሳሰሉ ነገሮች ከእርሱ ይወሰዱበታል። ስለሆነም ዝቅ ወዳለ ደረጃ ይወርዳል። የሚሞተው መቃብሩ በሚገኝበት በኢየሩሳሌም ሳይሆን በማይታወቅ የባዕድ አገር ይሆናል። ለቀብሩ የደከመው ሁሉ ከንቱ ሆኖ ይቀራል። አሁንም እግዚአብሔር ኩራትን እንደሚጠላ እንመለከታለን።

እግዚአብሔር ከኩራቱ የተነሣ ሳምናስን ዝቅ ለማድረግ ወስኖአል። (አንዳንድ ምሑራን ኢሳይያስ የእግዚአብሔር ትክክለኛ ወኪል ከሆነው ከንጉሡ እጅ ሥልጣንን ወስዶ የእግዚአብሔር ወኪሎች ላልሆኑትና ከግብፅ የተገለበጠው የሰዎች አሠራር አካል ለሆኑት ግለሰቦች መስጠቱ ትክክል እንዳልነበር ጥላቻውን እየገለጸ እንደሆነ ያስባሉ። ኢሳይያስ ይህንን በእግዚአብሔር ላይ ሳይሆን በግብፅ ላይ እንደመደገፍ አድርጎ መመልከቱን ያስረዳሉ።)

ሐ. የኤልያቂም ጊዜያዊ የደረጃ ዕድገት (ኢሳ. 22:20-25)

22ኛ ጥያቄ፡- ኢሳ. 36:3፥ 11፥ 22፤ 37:2። እነዚህ ቁጥሮች ስለ ኤልያቂም ምን እንደሚሉ ግለጽ።

እግዚአብሔር ማን እንደሚተካው ለሳምናስ በኢሳይያስ በኩል ገለጸለት። እግዚአብሔር ሳምናስን ዝቅ ሊያደርግ በቆረጠበት ቀን («በዚያን ቀን») ኤልያቂምን ከፍ ከፍ ያደርገዋል። መንፈሳዊ ሰው ስለሆነ ይሁን ወይም እግዚአብሔር ለእርሱ የተለየ ዓላማ ስለነበረው በግልጽ ባይታወቅም፣ ኤልያቂም የእግዚአብሔር ባሪያ ነበር። (እንደ ቂሮስ ያሉ የማያምኑ ሰዎች በእግዚአብሔር ባያምኑም እንኳ የእግዚአብሔር ባሪያዎች ተብለው ተጠርተዋል። ኢሳይያስ 44:28፤ 45:1)። ከክፍሉ እንደሚታየው፣ ኢሳይያስ ኤልያቂምም የወደደውና ኤልያቂም ከሳምናስ በላይ በእግዚአብሔር ይተማመን የነበረ ይመስላል። ስለሆነም የሳምናስ የሥልጣን ስፍራ ተወስዶ ለኤልያቂም ይሰጣል። የኤልያቂም ሥልጣን በተለያዩ መንገዶች ተገልጿል።

1. በልዩ የአስተዳደር አልባሳት ይጎናጸፋል። ልብሱና መታጠቂያው የታላቅ ሥልጣኑ ተምሳሌቶች ነበሩ።
2. በኢየሩሳሌም የሚኖሩት አባት ይሆናል። ይህ በቀዳሚነት በኢየሩሳሌም ከተማና በይሁዳ በሚኖሩት ላይ የበላይ ገዥ እንደሚሆንና ጉድለታቸውን የመሙላቱን ኃላፊነት እንደሚወጣ የሚያሳይ ነው። ለራሱ ብቻ ከሚያስበውና ከሞተ በኋላ እንኳ ስሙን ለማስከበር ይጥር ከነበረው ከሳምናስ በተቃራኒ፣ ኤልያቂም ለሕዝቡ ግድ የሚለው መሪ ይሆናል። እንደ አባት ችግራቸውን ተመልክቶ የማሟላቱን ሥልጣን ይይዛል።

3. እግዚአብሔር የዳዊትን ቤት መክፈቻ በትከሻው ላይ ያደርጋል። አንድ ነገር በአንድ ሰው ትከሻ ላይ ተቀመጠ ማለት ያ ሰው ለነገሩ ኃላፊነት አለበት ማለት ነው። የአንድን ነገር ቁልፍ መያዝ ማለት በዚያው ነገር ላይ ሥልጣንን መያዝ ማለት ነው። እግዚአብሔር በዚህ አገላለጽ ለኤልያቄም ከፍተኛ የሥልጣን ደረጃ እንደሚሰጠው እየገለጸ ነበር። ዛሬ የኢትዮጵያ ሥልጣን በጠቅላይ ሚኒስትሩ ላይ እንደዋለ ሁሉ፣ በይሁዳ ሥልጣን በኤልያቄም ላይ ይሆን ነበር። የሚሰጣቸው ትእዛዛት ፍጹማዊነትን የተላበሰ ሥልጣን ይኖራቸዋል። ከዚህም በላይ ለንጉሡ የሚቀርቡትን አቤቱታዎች መጀመሪያ ከሰማ በኋላ ወደ ንጉሥ ሊቀርብ ይገባል ወይም አይገባም የሚል ውሳኔ የሚያስተላልፈውም እርሱው ነበር። ይህም ወደ ንጉሡ (ወደ ዳዊት ቤት) በሚመጡት ሁሉ ላይ ሥልጣን (ቁልፍ) ሰጥቶታል። ስለሆነም ወደ ቤተ መንግሥቱ የመግቢያው ቁልፍ በእጁ ነበር። እርሱ የከፈተው ተከፍቶ ይኖራል፤ እርሱ የዘጋውም እንደዚሁ። ማንም ውሳኔዎቹን ሊያጥፍ አይችልም። ለሥራው ምንም ዓይነት መለኮታዊ ሥልጣን ካልነበረው ከሳምናስ በተቃራኒ፣ ኤልያቄም በእግዚአብሔር ተጠርቶ ኃላፊነት ተሰጥቶታል። (ማስታወሻ፡ ስለ መሢሔ ተመሳሳይ አሳብ ለማግኘት ኢሳ. 9፡6 እና ራእ. 3፡7 ተመልከት። በማቴ. 16፡19ም ስለ ጴጥሮስ ተመሳሳይ አሳብ ሰፍሮአል።)

አንዳንድ ምሑራን ኤልያቄም የመሢሔ የኢየሱስ ክርስቶስ አምሳያ እንደሆነ ያስባሉ። ሁለቱም በእግዚአብሔር ተጠርተዋል። ሁለቱም በዳዊት ቤት ላይ ሥልጣን ተሰጥቶአቸዋል። ሁለቱም ወደ እግዚአብሔር ሕዝብ የሚያስገባውን በር የሚቆጣጠሩባቸው ቁልፎች ተሰጥተዋቸዋል። ይሁንና፣ ወደ በኋላ እንደምንመለከተው ግን የኤልያቄም ፍጻሜ የተለየ ነበር።

4. በታመነ ስፍራ እንደ ችንካር ይተከላል። ብዙውን ጊዜ ችንካር በሁለት መንገዶች ያገለግላል። አንደኛ ወደ መሬት በመሥረግ ለድንኳን መትከያነት ያገለግላል። ችንካሩ የተተከለው በአሸዋማ መሬት ላይ ከሆነ፣ በቀላሉ ይነቀልና ድንኳኑ ይወድቃል። ስለሆነም ነፋስ በሚመጣበት ጊዜ ድንኳኑ እንዳይወድቅ በትክክለኛ መሬት ውስጥ ጠልቆ መግባት ወሳኙ ነው። በቁጥር 23 የሚገኘውን የመጀመሪያ ችንካር የምንረዳው በዚህ መልኩ ይሆናል። ወይም ደግሞ ዕቃዎችን ለመስቀል በሚያመች ሁኔታ ችንካሩ ከጭቃ በተሠራ ቤት ግድግዳ ላይ ይተከል ይሆናል። ይህ በቁጥር 25 ላይ የተጠቀሰው ችንካር መልእክት ነው። አሁንም ይኸው ችንካር ወደ ጭቃው ውስጥ ዝም ብሎ ዘልቆ ከገባ ላልቶ መነቀሉ የማይቀር ነው። በዚህ ጊዜ ከላዩ ላይ የተሰቀለው ኮት ወይም ማንኛውም ነገር

ይወድቃል። ኤልያቂምን አስመልክቶ ግን ችንካሩ በኮላ አማካኝነት ከእንጨት ጋር የተጣበቀ ይመስላል። በዚህ ዓይነት በአስተማማኝ ሁኔታ የተተከለና ከላዩ ላይ የተሰቀሉትን ነገሮች ለመሸከም የቻለ ይመስላል። በመጀመሪያ አካባቢ የኤልያቂም ሥልጣን አስተማማኝ ይሆንና ከትከሻው ላይ ያረፈውን የሕዝቡን ኃላፊነት በብቃት ይወጣል።

5. ለአባቱም ቤት የክብር ዙፋን ይሆናል። እንደ ኢትዮጵያ ባሕል ሁሉ፣ አንድ ሰው ከመሪው አጠገብ መቀመጡ የኃይልና የሥልጣን ምልክት ነበር። ፕሬዚዳንቱ ከፊት ለፊት መሀል ላይ ይቀመጣል። ዋና ዋና ባለሥልጣናቱ ከዙሪያው ይቀመጣሉ። ኤልያቂምም በንጉሡ አጠገብ የክብር ስፍራ ያገኛል። ይህም ለቤተሰቡ ክብር ይሆናል። ኤልያቂም በመንግሥት ሥልጣን ላይ ካለው ስፍራ የተነሣ አባቱ ብቻ ሳይሆን የሩቅ ዘመዶቹ ሁሉ ይከብራሉ። በማይነቃነቀው የኤልያቂም ሥልጣን ሳቢያ የይሁዳ መንግሥት ነዋሪዎች በእርሱ ላይ ይደገፋሉ። ኢሳይያስ በችንካሩ ላይ የሚሰቀሉትን የተለያዩ ዕቃዎች በመዘርዘር፣ ተራ ሰዎች ሳይቀሩ ሁሉም በኤልያቂም ፊት ሞገስ ለማግኘት እንደሚጥሩ ገልጾአል።

ከዚህ ትንቢት በኋላ በዘመነ ሕዝቅያስ በከፍተኛ የመንግሥት አመራር ላይ ለውጥ ተደርጓል። ኢሳይያስ ይህንን ትንቢት በተናገረበት ወቅት ሳምናስ የቤተ መንግሥት ኃላፊነቱን እንደተቆጣጠረ ነበር። ነገር ግን በኢሳይያስ 36:3 ኤልያቂም የቤተ መንግሥቱ አስተዳዳሪ እንደሆነና ሳምናስ ዝቅ ያለውን የጸሐፊነት ተግባር እያከናወነ እንደሆነ ተገልጾአል። ሳምናስ ከሥልጣን ማሸቆልቆሉን ተያይዞት እንመለከታለን። የኤልያቂም ሥልጣን ግን በዘመኑ ሁሉ የሚቀጥል ይሆናል። እግዚአብሔር በኤልያቂም ላይ ፍርድን የሚያመጣበትና በአስተማማኝ ሁኔታ የተተከለ ይመስል የነበረው ችንካር የሚነቀልበት ጊዜ ይመጣ ነበር። ኤልያቂም የሥልጣን ስፍራውን አጥቶ ዝቅ ይል ነበር። ይህ መችና ለምን እንደተፈጸመ መጽሐፍ ቅዱስ አይነግረንም። ነገር ግን እርሱም እንደ ሳምናስ መኩራት በመጀመሩ ምንም እንኳን በአንድ ወቅት የተጠቀመበት ቢሆንም እግዚአብሔር ዝቅ ያደረገው ይመስላል። የእርሱ ዝቅ ማለት እንደ ሳምናስ ቀስ በቀስ የሚከናወን ሳይሆን፣ ችንካሩ ተነቅሎ ከመሬት ላይ እንደሚወድቅ በፍጥነት የሚፈጸም ይሆናል። አንዳንድ ምሑራን ሳምናስ የኋላ ኋላ ወደ አሦር እንደፈለሰ ያምናሉ።

አንዳንድ ምሑራን የኤልያቂም ዘመዶች ለራሳቸው ጥቅም ሥልጣኑን አላግባብ እንዲጠቀም የገፋፉት መሆኑን ይናገራሉ። እንደ አንድ ከፍተኛ ባለሥልጣን ሁሉንም በቅን መዳኘት እንደነበረበት ዘነጋ። ለዘመዶቹ ማዳላት አልነበረበትም። ይሁንና፣ በአድልዎ

መሥራት ስለጀመረ ንጉሡ ሥልጣኑን ወሰደበት። ዛሬም የራሳቸውን ዘመዶች ለመጥቀም ሲሉ በአድሎአዊነት የሚሠሩ መሪዎችም እንዳሉ ይታወቃል። እግዚአብሔር ልክ በኢሳይያስ ዘመን እንደነበረው ዛሬም ይህን ዓይነቱን ተግባር ይጸየፋል።

በዚህ ሁሉ እግዚአብሔር ይሁዳን ለማስተማር የፈለገው ዋነኛው ትምህርት አንድ መሪ ምንም ዓይነት ጥሩ አጀማመር ቢኖረው፣ ለሕዝቡ ምንም ያህል ጠቃሚ ቢሆን፣ ለችግሮቹ መፍትሔ ሊያቀርብ እንደማይችል ነበር። ሕዝቡ የሚፈልገውን አስተማማኝ ደኅንነት ሊሰጥ የሚችለው ሁሉን ቻይ የሆነው እግዚአብሔር ብቻ ነበር።

23ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ይህ ምዕራፍ እግዚአብሔር በሥልጣን ላይ ካሉት መሪዎች ጋር ስለሚያከናውናቸው ተግባራት ምን ያስተምራል? ለ) በሚኮራና ሥልጣኑን ለራሱና ለቤተሰቡ ጥቅም በሚያውል መሪ ላይ እግዚአብሔር ስላለው ጥላቻ ምን ያስተምራል? ሐ) እግዚአብሔር ከሕዝቡ ጋር ስላለው ግንኙነት ከዚህ ምዕራፍ የምንማራቸው ሌሎች ትምህርቶች የትኞቹ ናቸው?

ሦስተኛ ቀን ኢሳይያስ 23

ኢሳይያስ ትንቢት የተናገረበት ቀጣይ አገር ጢሮስ ናት። ይህች የእስራኤል የረዥም ጊዜ ወዳጅ የእግዚአብሔርን ፍርድ ትቀበላለች።

24ኛ ጥያቄ፡- ኢሳይያስ ምዕራፍ 23ን አንብብ። ሀ) ከመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት ውስጥ ጢሮስና ሲዶና የሚባሉትን ቃላት ፈልግ። 1) እነዚህ አገሮች ዛሬ በየትኛው አገር ውስጥ ይገኛሉ? 2) ታሪካቸውን፣ አጀማመራቸውን፣ ከእስራኤል ጋር ያላቸውን ግንኙነትና ፍርዳቸውን ጠቅለል አድርገህ ጻፍ። ለ) በጢሮስና ሲዶና ላይ የተነገሩትን ትንቢቶች ዘርዝር። ሐ) የእነዚህን ሁለት ከተሞች ታላላቅ በረከቶች ዘርዝር። የታወቁት በምናቸው ነው? መ) እግዚአብሔር በጢሮስ ላይ ፍርድን የሚያመጣው ለምንድን ነው? (ቁ. 9)። ሠ) በጢሮስ ላይ ፍርድን የሚያመጣበት ጊዜ መቼ ነው? ከዚያ ክፍለ ጊዜ በኋላ ምን ይከሰታል።

ጢሮስና ሲዶና ከጥንቱ ዓለም ያረጁ ከተሞች የሚመደቡ ናቸው። የጢሮስ ከተማ የተመሠረተችው በ2700 ዓ.ዓ. አካባቢ ነበር። እነዚህ ሁለት ከተሞች የሚገኙት በፊንቄ፣ በዛሬዋ ሊባኖስ ውስጥ ነበር። በአጠቃላይ ከተሞቹ እንደ መንግሥታት በግላቸው ይኖሩ ነበር። ይህም ማለት ከተሞቹ በእነርሱና በአካባቢው የሚገዙ ነገሥታት እንደነበሯቸው ነው።

አብዛኞቹ አገሮች ሰፊ ግዛት እንዲኖራቸው በመፈለጋቸው ጦርነት ያካሂዱ ነበር። ይህ በጢሮስ አልተደረገም። ይህች አነስተኛ ከተማ በአካባቢዋ የነበሩትን አገሮች በወታደራዊ ኃይል ለማሸነፍ መጣሯን የሚገልጽ መረጃ የለም። ይልቁንም አገሪቱ በንግድ ትታወቅ ነበር። እነዚህ ሰዎች የጥንቱ ዘመን «ጉራጌዎች» ወይም ጃፓኖች ነበሩ

ማለት ይቻላል። የጢሮስ ከተማ ሕዝብ ኑሮ በአካባቢዋ እንደነበሩት ሌሎች አገሮች በእርሻ ላይ የተመሠረተ አልነበረም። ከፍተኛ የባሕር ላይ ንግድ ያከናውኑ ነበር። ይህም ጢሮስ የመካከለኛው ምሥራቅ የገበያ መናኸሪያ እንድትሆን አደረጋት። በመርከቦች አማካኝነት የጢሮስ ነጋዴዎች ሸቀጣ ሸቀጦችን እንደ ስፔይን፣ ሮምና ግሪክ ከመሳሰሉት ምዕራባውያን አገሮችና እንደ ግብፅና ሰሜን አፍሪካ ከመሳሰሉ ደቡባዊ አገሮች ያመላልሉ ነበር። የተለያዩ የመካከለኛው ምሥራቅ አገሮች ለሸመታ ወደ ጢሮስ ይመጡ ነበር። ስለሆነም፣ ምንም እንኳን ጢሮስ ወታደራዊ ኃይል ባይኖራትም፣ ኢኮኖሚያዊ ኃይል ስለነበራት በርካታ ጥንታዊ አገሮችን ለመማረክ ችላለች። በኢሳይያስ ዘመን፣ ጢሮስ የበለጸገች አገር በመሆኗ በካርቴጅ (ሰሜን አፍሪካ)፣ በቆጵሮስና እስከ ተርሴስ ድረስ ግዛቶች ነበሯት። (ምሁራን ይህች የተርሴስ ከተማ የት እንደምትገኝ አንድ ዓይነት አመለካከት የላቸውም። ብዙዎቹ ከሜድትራንያን ባሕር በስተ ምዕራብ ጫፍ የምትገኝ የስፔይን ከተማ እንደነበረች ያምናሉ።)

ጢሮስ ከእስራኤል በስተ ሰሜን በሜዲትራኒያን ባሕር ላይ ነበረች። (ከመጽሐፉ በስተጀርባ የሚገኘውን ካርታ ተመልከት።) ግሩም የተፈጥሮ ወደብ የነበራት ሲሆን፣ በሜዲትራኒያን ባሕር አካባቢ ከነበሩት አገሮች ጋር ከፍተኛ የባሕር ንግድ ስታካሂድ ቆይታለች። የጢሮስ ከተማ በሁለት ትክፈላለች። የሚበዛው የከተማዬቱ ከፍል በየብስ ላይ ይገኛል። ይህች ከተማ ታላላቅ ቅጥሮችና ከፍተኛ መከላከያ ነበራት። ከ705-701 ዓ.ዓ. ድረስ የአሦር መንግሥት ሊያሸንፋት እስከወሰነበት ጊዜ ድረስ ከውጭ አገር ጥቃት ተጠብቃ ቆይታ ነበር። በአሦር ከበባ ከተማዬቱ ለረዥም ጊዜያት ስትቆይ፣ በአካባቢዋ የነበሩት ክልሎችም ውድመት ደርሶባቸዋል። የኋላ ኋላ አሦር ጢሮስን አሸነፈች። በኋላ እንደ ባቢሎንና ፋርስ የመሳሰሉ አገሮችም ጢሮስን ለማሸነፍ ችለዋል።

የከተማዬቱ ሌላኛው ክፍል ግን ከሜዲትራኒያን ባሕር ዳርቻ አጠገብ በሁለት ደሴቶች ላይ ይገኝ ነበር። ከተማቸው ልትወድም ስትል የጢሮስ ንጉሥና ሕዝቡ ከመርከባቸው ውስጥ ገብተው ወደ ደሴት ይሄዱ ነበር። ሌሎች አገሮች እነርሱን ሊያሸንፍ የሚችል የባሕር ኃይል ስላልነበራቸው ከአደጋ ተጠብቀው ይኖራሉ። ይህም የጢሮስን ሰዎች አስታብዮ። ከእንግዲህ ማንም ሊያሸንፈን አይችልም ብለው ደመደሙ። ነገር ግን የግሪኩ ታላቁ እስክንድር ሲመጣ፣ ከየብስ ላይ የምትገኘውን ከተማ ያዛት። ከዚያም ደሴቲቱን ሊይዝ እንደማይችል እየተናገሩ ሲታቡ በመበሳጨቱ ከተሸነፈችው ከተማ ድንጋዮችን፣ ቆሻሻዎችንና ሌሎችንም ነገሮች ሁሉ ወስዶ ከባሕሩ ውስጥ በመጨመር መንገድ ሠራ። ከዚያም የደሴቲቱን ከተማ ሙሉ

ለሙሉ ሊደመስሳት ቻለ። አሁን ያለችው የየብስ ከተማዋ ጢሮስ የማትረባ የመንደር ከተማ ብቻ ነች።

በአብዛኛው ታሪክ ሁሉ፣ ጢሮስ ከእስራኤል ጋር መልካም ግንኙነት ነበራት። ይህም ንግድን ማስፋፋቱ ስለሚጠቅማት ነበር። ስለሆነም ዳዊትና ሰሎሞን ጣውላና የቤተ መንግሥት ሠራተኞችን በፈለጉ ጊዜ፣ ለጢሮስ ጥያቄ አቅርበዋል። ንጉሥ ኪራም ቤተ መቅደሱንና ቤተ መንግሥቶቹን ለመሥራት አናጢዎችን ልኮአል (2ኛ ሳሙ. 5:11፤ 1ኛ ዜና 22:4፤ 2ኛ ዜና 2:3-18፤ 1ኛ ነገ. 7:13-45፤ 9:11-14)። ሰሎሞን የመርከብ ንግዱን በጀመረ ጊዜ መርከበኞች ከጢሮስ ሊረዱት መጥተዋል። ሰሎሞን ከዚሁ አካባቢ ሚስት በማግባቱ የእነርሱ የጣዖት አምልኮ ወደ ይሁዳ እንዲገባ ምክንያት ሆኖአል (1ኛ ነገ. 11:1፤ 5)። ይሁንና፣ ይኸው የወዳጅነት ግንኙነት ወደ ችግር አምርቷል። እንደ ፖለቲካዊ ስምምነቱ አካል ንጉሥ አክሐብ የሲዶንን ልጅ ኤልዛቤልን አገባት (1ኛ ነገ. 16:31)። በዚህች ሴት አማካኝነት የሲዶናውያንና የጢሮላውያን ዐቢይ ሃይማኖት የነበረው አምልኮተ በዓል ወደ እስራኤል ገብቶ ከተስፋፋ በኋላ ወደ ይሁዳም ተዛመተ። ስለሆነም በተዘዋዋሪ መንገድ በእስራኤልና በይሁዳ ላይ የወረደው የእግዚአብሔር የመጨረሻ ቁጣ ምክንያት ጢሮስ ነበረች። ጢሮስ ለይሁዳ ሕዝብ መንፈሳዊ ሕይወት መበላሸት ተጠያቂ ነበረች።

25ኛ ጥያቄ፡- ሕዝቅኤል 26-28 አንብብ። ሕዝቅኤል የጢሮስን ከተማ፣ የንጉሡን አመለካከትና የሚመጣባቸውን ፍርድ የገለጸው እንዴት ነው?

(በጢሮስ ላይ ስለተነገረው ተጨማሪ ትንቢት አሞጽ 1:9-10 ተመልከት።)

1. ስለ ጢሮስና ግዛቶቿ ውድመት የተነገረ ትንቢት (ኢሳ. 23:1-14)

ሀ. በጢሮስ ውድመት የሚሠቃዩ አገሮች (ኢሳይያስ 23:1-3 አንብብ)። የመጨረሻው «ሸክም» ወይም ትንቢት በጢሮስ ላይ የተነገረው ነው። ኢሳይያስ በጢሮስ ከተማ መፈራረስ ተጽዕኖ የደረሰባቸውን የተለያዩ ግዛቶች ወይም አገሮች ይዘረዝራል።

ሀ. ተርሴስ (የተርሴስ መርከቦች - እጅግ ሩቅ በመሆኗ የጢሮስ መርከቦች ወደዚያ ይመላለሱ ነበር።) ተርሴስ የት እንደምትገኝ ምሑራን በትክክል አያውቁም። ብዙዎች የሚስማሙበት ግን ከስፔይን በስተደቡብ ነበረች በሚለው ላይ ነው። ሌሎች በምዕራብ ሜዲትራኒያን ወይም በስሜን አፍሪካ ዳርቻ እንደነበረች ያስባሉ። በዚህ ስፍራ የተጠቀሱ መርከቦች በዓለም ሁሉ ዕቃዎችን የሚያንጉዙ የጥንቱ ዓለም ግዙፍ የንግድ መርከቦች ናቸው። (ማስታወሻ፡ ነቢዩ ዮናስ የአሦር ርእሰ-ከተማ ወደሆነችው ወደ ነነዌ ላለመሄድ ሲል ወደ ተርሴስ

ሊኮበልል እንደሞከረ ይታወሳል። በወቅቱ የተሳፈረው ከጢሮስ መርከቦች በአንደኛው ላይ ሊሆን ይችላል። በቅኔያዊ አገላለጽ፣ መርከቦቹ የመድረሻ ወደቦቻቸው ስለፈረሱባቸው እንደሚያለቅሱ ተመልክቷል። የጢሮስ ከተማ ስትደመሰስ፣ የመርከብ ንግድ አገልግሎት በእጅጉ ይጎዳል።

ኢሳይያስ ይህንን ትንቢት በሚናገርበት ጊዜ ስለ የትኛው ወቅት እንደሚናገር ግልጽ አይደለም። ምናልባትም እግዚአብሔር ጢሮስን ዝቅ ስለሚያደርግባቸው ተከታታይ ክስተቶች እያሰበ ይሆናል። ባቢሎን፣ አሦር፣ በመጨረሻም ታላቁ እስክንድር ጢሮስን ወግተው አሸንፈዋታል። አሦርና ባቢሎን (በ572 ዓ.ዓ.) ከየብስ ላይ የነበረችውን ከተማ ወግተው ለማሸነፍ ችለዋል። ባቢሎን ከየብስ ላይ የነበረችውን ከተማ ለማሸነፍ የ13 ዓመታት ውጊያ ለማካሄድ ተገድዳለች። ነገር ግን ታላቁ እስክንድር በ332 ዓ.ዓ. ከየብስም ሆነ ከደሴት ላይ የነበሩትን ከተሞች በመደምሰስ ይህንን ትንቢት ከፍጻሜ አድርሷል።

ለ. የቆጵሮስ ምድር (ኢሳይያስ ኪቲም ብሎ የጠራት) ከጢሮስ በስተምዕራብ በሜዲትራኒያን ባሕር ውስጥ የምትገኝ ትልቅ የደሴት ከተማ ነበረች። ይህች ከተማ ከጢሮስ ጋር ከፍተኛ ቁርኝት ነበራት። የጢሮስ የውድመት ዜና ከጢሮስ ወደ ቆጵሮስ፣ ከዚያ ደግሞ ወደ ተርሴስ በመርከቦች የሚዳረስ ይመስላል። ከተርሴስ የሚመጡ የንግድ መርከቦችም ቆጵሮስ ላይ ሲቆሙ ከጢሮስ ላይ ስለንግብበው አደጋ ይሰሙ ነበር። በዚህ ዓይነት ከጢሮስ ጋር የሚደረገው የንግድ እንቅስቃሴ ተገታ።

ሐ. መርከቦቹ በአብዛኛው የሚሄዱባቸው ሌሎች ደሴቶችም ከጢሮስ በስተደቡብ 30 ኪሎ ሜትሮች ርቃ እንደነበረችው ሲዶና ይሠቃያሉ። ጢሮስ «የአሕዛብ መናገጃ» እንደ ነበረች ተገልጾአል። ይህም የሆነው የጢሮስ መርከቦች ዕቃዎችን ከሜዲትራኒያን ሁሉ ስለሚያመጡዋቸውና በአገሪቱ ውስጥ የሚገኙ ሰዎች ዕቃዎቹን ለመሸመት ወደዚያው ስለሚጎርፉ ነው።

መ. የሺሖር እህል ተጠቅሷል። ሺሖር ብዙ ስንዴ በሚመረትበት የግብፅ አካባቢ በናይል በር የነበረች ይመስላል። የግብፅ ሕዝብ እህሉን ወደ ሌሎች አገሮች የሚያዳርሰው በእነዚህ መርከቦች አማካኝነት ስለነበር፣ በጢሮስ ውድመት ኃዘኑ ይበረታል (ኢሳ. 23:5)። ስለሆነም ከጢሮስ ጥቃት የተነሣ እስከ ግብፅ ያሉ አገሮች ይጎዱ ነበር ማለት ነው።

2. ባሕር ለጢሮስና ሲዶና የሰጠው ምላሽ (ኢሳይያስ 23:4 ተመልከት)። ይህ ለመረዳት የሚያስቸግር ጥቅስ ነው። ምናልባትም ኢሳይያስ ተምሳሌታዊ አገላለጽ በመጠቀም፣ ባሕሩ ከሲዶንና ጢሮስ

ጋር ምንም ዓይነት ግንኙነት እንደሌለው የሚናገር አስመስሎ አቅርቦ ይሆናል። ለጢሮስና ሲዶና ያንን ሁሉ ባለጠግነት ያመጣው ባሕሩ ነበር። ይሁንና፡ ከእነዚህ አገሮች ውድቀት የተነሣ ባሕሩ ከእነርሱ ጋር ግንኙነት እንዳለው ለመናገር ያፍራል። ባሕሩ እነዚህን መንትያ ከተሞች እንዳልወለደ ይናገራል። ሌሎች ምሑራን በባሕሩ ተምሳሌታዊ ውክልና የተገለጸችው ጢሮስ እንደ መካን ሴት ልጆችን ልትወልድ እንዳልቻለች በማጉተምተም ላይ መሆኗን ያስረዳሉ። በዚህም ጢሮስ በዓለም ሁሉ የሚታወቅ መንግሥት የመመሥረት ችሎታዋን እየገለጸች እንደሆነ ያስባሉ። አሁን ግን ውድቀት ስለደረሰባት ዝነኛ መንግሥት የመመሥረት ተስፋዋ ይጨልማል። ይህም ልክ የአንዲት መበለት ሞት የዘሯን ሐረግ እንደሚያከትመው ማለት ነው።

3. በጢሮስ ላይ የእግዚአብሔር ፍርድ (ኢሳይያስ 23:5-14 አንብብ)። ከሰብአዊ እይታ አንጻር፡ ጢሮስ ግሩም የመኖሪያ ስፍራ ትመስል ነበር። ደስታና ፈንጠዝያ የሞላባት ከተማ ነበረች። ኢሳይያስ በሚጽፍበት ጊዜ የሁለት ሺህ ዓመታት ያህል ዕድሜ የነበራት ጥንታዊ ከተማ ነበረች (የአንድ መቶ ዓመት ዕድሜ ብቻ ካላት መዲናችን ጋር በማነጻጸር ምን ያህል ረዥም ዕድሜ እንደነበራት ልንረዳ እንችላለን)። በጥንቱ ዓለም ሁሉ ቅኝ ግዛቶች የነበሯት አዳጊ ከተማ ነበረች። ጢሮስ «አክሊል ያስጫነች» ከተማ ነበረች። ከተማዬ ብተለያዩ ቅኝ ግዛቶች ላይ ሥልጣን ስለነበራት፡ የእነዚያን ግዛቶች ነገሥታት አክሊል አስጭኖ የማንገሥ ኃላፊነት ነበረባት። ነጋዴዎቿ ጠቃሚዎች በመሆናቸው፡ ወደ አንድ አገር በሚሄዱበት ጊዜ እንደ ንጉሣዊ ቤተሰቦች ይስተናገዱ ነበር።

እግዚአብሔር ግን የእነርሱን ጠቀሜታ እንዴት ያየዋል? ደስ ተሰኝቶ ነበር? በፍጹም አልተደሰተም ነበር። እግዚአብሔር እነዚህን ነገሮች የተመለከተው የሰብአዊ ኩራት ተምሳሌት አድርጎ ነበር። ስለሆነም እግዚአብሔር የይሁዳን መሪዎች (ኢሳ. 2:9፤ 11፤ 5:13-16)፡ የአሦ ራውያንንና የባቢሎናውያንን (ኢሳ. 14:24-27) ኩራት ዝቅ እንደሚያደርግ እንደተናገረው፡ የጢሮስንም ሕዝብ ዝቅ ለማድረግ ቆረጠ (ሕዝ. 28:1-12)። ጢሮስ ብቻ ሳትሆን ኩራተኛና የከበሩ አገሮች፡ መንግሥታትና መሪዎችም አንድ ቀን ይዋርዳሉ።

26ኛ ጥያቄ፡- ኢሳይያስ 23:9 ደግመህ አንብብ። ሀ) ይህ ጥቅስ ለኢትዮጵያ መንግሥት የሚዛመደው እንዴት ነው? ለ) በተለያዩ ደረጃዎች ላይ ለሚገኙ የመንግሥት ባለሥልጣናትስ? ሐ) ለቤተ ክርስቲያን የእምነት ክፍሎች (ዲኖሚኔሽኖች) እንዴት ይዛመዳል? መ) ለቤተ ክርስቲያን መሪዎችስ? ሠ) ብዙ ገንዘብ ወይም ትምህርት ላለው ክርስቲያንስ?

እግዚአብሔር ለጢሮስና ለቅኝ ግዛቶቿ የሚያደርገው ምን ይሆን?
እናስፈልጋለን የሚሉበትን ሁሉ በመውሰድ የውርደትን ቁልቁለት
ያስሄዳቸዋል።

ሀ. የጢሮስ ግዛቶች (መንግሥታት) ለውድቀት ይዳረጋሉ።
ለምሳሌ፦ የወደብ ከተማ የሆነችውና በንግድ የምትኩራራው ተርሴስ
ወደቧንና የባሕር ላይ ንግዷን ስለምታጣ የእርሻ ተግባር ለማከናወን
ትገደዳለች። ሰዎች ራቅ ብላ ወደምትገኘው የቆጵሮስ (ኪቲም) ከተማ
በመርከባቸው ቢሰደዱም እንኳ እዚያም ችግሩ ቀድሞአቸው
ስለሚደርስ፦ ሰላምን ሊያገኙ አይችሉም (ኢሳ. 23:12)።

ለ. የጢሮስና የሲዶና ግንብ ይፈርሳል። (ማስታወሻ፡ "ከነዓን"
የሚለው ቃል ጢሮስና ሲዶና የሚገኙበትን የፊንቄ ምድር ሁሉ
የሚያመለክት ነው።)

ሐ. እግዚአብሔር ከተማቸውንና በመርከብ ንግድ ላይ የተመሠረተ
አኗኗራቸውን በማስወገድ፦ ደስታቸውንና ፈንጠዝያቸውን ሁሉ
ያጠፋል።

መ. እግዚአብሔር አሦራውያን የባቢሎንን ከተማ እንዳወደሙ
ሁሉ፦ የጢሮስንም ከተማ እንዲያጠፋ ያደርጋል። የማትወድም
የምትመስለውን ከተማ ለመውጋት ትላልቅ አምባዎችን ይገነባሉ።
ጢሮስን ያሸንፋላትና ቅጥሮችዋንና ቤተ መንግሥቷን ወደ
ፍርስራሽነት ይለውጣሉ። ኢሳይያስ በቀዳሚነት ያመለክት የነበረው
በየብስ ላይ የነበረችውን የጢሮስ ከተማ መያዝ ሲሆን፦ ይህም
መጀመሪያ በአሦር ጥቃት ተግባራዊ ለመሆን በቅቷል። ሰናከራም
ይህች ከተማ በ701 ዓ.ዓ. ደምስሶአታል። በኋላም በሰባተኛው መቶ
ምእተ ዓመት ኤሳርሃደን ጢሮስንና ሲዶናን ወሮአቸዋል። በ586 ዓ.ዓ.
ናቡከደነፆር ጢሮስን ለ13 ዓመታት ያጠቃት ቢሆንም ሙሉ ለሙሉ
አልተቆጣጠራትም ነበር። ጢሮስ ሙሉ ለሙሉ የተሸነፈችው በ332
ዓ.ዓ. በታላቁ እስክንድር አማካኝነት ነበር። በኋላም የዱር አራዊት
መኖሪያ እስክትሆን ድረስ ፈራረሰች። /የኢሳይያስ 23:13 አንደኛው
አተረጓጎም ጢሮስን የምትደመስለው ባቢሎን እንዴት ወደ ዓለም
ኃያልነት እንደምትሸጋገር ማመልከት ነው።)

ለ. የጢሮስ ውድመት 70 ዓመታት ይፈጃል (ኢሳ. 23:15-18)

በኤርምያስ 25:11 እና 29:10 እግዚአብሔር የይሁዳ ሕዝብ
ለኃጢአታቸው በባቢሎን ምርኮኞች ሆነው ለ70 ዓመታት እንደሚቆዩ
ተናግሮአል። በኢሳይያስ 23 ደግሞ እግዚአብሔር የሲዶናንም ከተማ
ለማንበርከክ ተመሳሳይ የሰባ ዓመታት ከፍለ ጊዜ መድቧል።
(ማስታወሻ፡ ኢሳይያስ ይህ የአንድ ንጉሥ ዘመን እንደሆነ ገልጿል።
ተራ ሠራተኛ ከከባድ ሥራው የተነሣ ለአጭር ጊዜ ብቻ ሲኖር፦

ንጉሥ ግን ጥሩ የሕክምና እንክብካቤና ምቹ የመኖሪያ ሁኔታ ስለሚመቻችለት የበለጠ ረዥም ጊዜ ይኖር ነበር - ቢያንስ ሰባ ዓመታት ያህል።) አንዳንድ ምሑራን ይህ ሰባ ዓመት በግምት ከ700 እስከ 630 ዓ.ዓ. መካከል የነበረውና በአሦር አገዛዝ የጢሮስ የንግድ እንቅስቃሴ የተዳከመበት ወቅት እንደሆነ ያስባሉ። ከ630 ዓ.ዓ. በኋላ ከተማዬቱ እንደገና አንሰራርታ የዓለም የንግድ ማዕከል ለመሆን በቅታለች።

በጢሮስና በይሁዳ ከምርኮ መመለስ መካከል ከፍተኛ ተጻራሪነት ይታያል። የይሁዳ ሕዝብ ከምርኮ በሚመለስበት ጊዜ የእግዚአብሔር በረከት እንደሚመለስለት የተስፋ ቃል ተገብቶለታል (ኢሳ. 41:18-20፤ 43:1-7፤ 49:8-21 ተመልከት)። የጢሮስ መመለስ ግን በአንድ ወቅት የብዙዎች መስህብ ከነበረችና በኋላ ግን ኃፍረትን ከተከናነበች ጋለሞታ ሴት ጋር ተነጻጽሮአል። «ጋለሞታ» አገር በምትችለው ዓቅም ሁሉ ትርፍ ለማጋበስ የምትፈልግ ነች። ጢሮስ ቁሳዊ ብልጽግናን ለማግኘት ስትል ራሷን ለዓለም አገሮች ሽጣ ነበር። ትርፋቸውን እስከሰጧት ድረስ ምንም ዓይነት ነገር ለማድረግ ዝግጁ ነበረች። (ራእይ 18:3ም የመጨረሻውን የዓለም መንግሥት እንደ ጋለሞታ አድርጎ ይገልጻል።) አሁን ግን ጢሮስ በአሦር ስለተሸነፈችና ስለተዋረደች ከዚህ በኋላ ለዓለም አገሮች እስከዚህም ጠቃሚ አልነበረችም። ዝናዋን መልሳ ለማግኘትና በሰዎች ለመታወቅ በጎዳናዎች ላይ እየዘፈነች እንደምትታይ ምስኪን ጋለሞታ ራሷን ማዋረድ ይኖርባታል። ዝናዋ ስለተለያት ሰዎች ወደ እርሷ መምጣታቸው ይቀራል። ከውድቀቷ የተነሣ ጢሮስ በዓለም ታዋቂነቷን ታጣለች። ስለሆነም የዓለም-አቀፍ የንግድ ኃያልነቷን መልሳ ለመያዝ የዓለም አገሮችን መጎብኘትና ምርቶቿን እንዲገዙ መጋበዝ ይኖርባታል። ጢሮስ የኋላ ኋላ ለስኬት ትበቃለች። ይህ ግን በእግዚአብሔር ፈቃድ ብቻ ይሆናል። ጢሮስ እንደገና ለዓለም ሕዝብ ጠቃሚ የንግድ አገልግሎቷን ታበረክታለች። ዳግም ለዓለም ሕዝብ ዋነኛ የንግድ ግልሙትናዋን ታቀርባለች።

ይሁንና፣ ከጥንቷ ጢሮስ የተለየ ነገር ይታይባታል። የጢሮስ ሀብት ሁሉ «ለጌታ ይለያል።» ይህንን ትንቢት በሁለት መንገዶች መረዳት ይቻላል። በመጀመሪያ፣ እግዚአብሔር በፍርዱ ጢሮስ ያከማቸውን ብልጽግና ወስዶ ለሕዝቡ እንደሚሰጥ የሚያመለክት ሊሆን ይችላል። በብሉይ ኪዳን ዘመን፣ የጋለሞታ ሀብት ለእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ስለማይሰጥ ይህ ለአይሁዶች እንግዳ አሳብ ሊሆን ይችላል (ዘዳ. 23:18)። ምናልባትም ኢሳይያስ እስራኤል ከነዓንን በያዘች ጊዜ የተከሰተውን ሁኔታ እያሰበ ይሆናል። በመጽሐፈ ኢያሱ እንደ ኢያሪኮ ሙሉ ለሙሉ ለወደሙት ከተሞች (ቅዱስ ወይም የተለዩ ይባላሉ)፣ አይሁዶች ሕይወት ያለውን ሰው ወይም እንስሳ ሙሉ ለሙሉ

መግደል ነበረባቸው። ሌሎች ጠቃሚ ነገሮችን ግን ወስደው ለቤተ መቅደስ በመስጠት ለእግዚአብሔር ያስረከባሉ (ኢያሱ 6:17-19)። የጢሮስም ሀብት እንዲሁ ይሆናል። ጢሮስ ሀብት ለማከማቸት ትጥራለች። ነገር ግን ከእግዚአብሔር ፍርድ የተነሣ ከጢሮስ ይወሰዳል። እንዲያውም በመቅደሱ ውስጥ ለሚያገለግሉ የእግዚአብሔር ሕዝብ ይሰጣል።

ሌላው ይህንን ትንቢት መረዳት የሚቻልበት መንገድ ጢሮስ ሀብት ለማግኘት ወደ መጀመሪያው አኗኗር ትመለሳለች የሚለው ይሆናል። ይህች ከተማ ገንዘብና ዝና ለማግኘት የትኛውንም መንገድ ከመጠቀም ወደ ኋላ ከማትልበት ደረጃ ላይ ደርሳ ነበር። አንድ ቀን ግን ልቧ ይለወጣል። ራሷን ማገልገሏ ይቀርና እግዚአብሔርን ማገልገል ትጀምራለች። በዚህ ጊዜ ከንግድ የምታገኘው ገንዘብ የእግዚአብሔርን ሥራ ይደግፋል። ለአገልግሎትና ለክብሩ ይውላል። በሌላ አባባል፡ ብልጽግናቸውን ወደ እግዚአብሔር ከሚያመጡት ሌሎች አገሮች ጋር ትተባበራለች (ኢሳ. 18:7፤ 45:14፤ 49:22-23፤ 60:9-14)። ቀደም ሲል ጢሮስ ሰሎሞን ቤተ መቅደሱን እንዲሠራ እገዛ እንዳደረገች ሁሉ፡ ወደፊትም የእግዚአብሔርን ሕዝብ ትረዳለች። የዚህ ምንባብ ትክክለኛ መልእክት ይህንን ይመስላል።

ይህ ትንቢት የሚፈጸመው መቼ ነው? ጢሮስ በባቢሎን ስትሸነፍና ሀብቷ ወደ ባቢሎን ሲወሰድ በተዘዋዋሪ መንገድ ይፈጸማል። ከዚያም ሜዶንና ፋርስ ባቢሎንን ድል ሲነሡ፡ አይሁዶች ከባቢሎን ወደ አገራቸው እንዲመለሱ የባቢሎንን ሀብት ሰጥተዋቸዋል። ይህ የሆነው በዘሩባቤል ብቻ ሳይሆን በዕዝራ ዘመንም ጭምር ነው (ዕዝራ 1:5-11፤ 3:7፤ 6:8-10፤ 7:13-27)። ስለሆነም የጢሮስ ሀብት መጀመሪያ ወደ ባቢሎናውያን ከዚያም በተዘዋዋሪ መንገድ በኢየሩሳሌም ወዳለው ቤተ መቅደስ እንደተጓዘ እንመለከታለን።

በሌላ በኩል፡ ምናልባትም ነቢዩ ኢሳይያስ ስለ መጨረሻው ዘመን እየተናገረ ይሆናል። በመጨረሻው ዘመን የአገሮች ሀብት በኢየሩሳሌም ወደሚገኘው ወደ እግዚአብሔር ዘንድ እንደሚመጣ ተገልጿል (ኢሳ. 18:7፤ 60:5-11፤ 61:6)። ከዓለም አገሮች አንዱ የሆነችው ጢሮስ እግዚአብሔርን ለማክበር ሀብቷን ወደ ኢየሩሳሌም ታመጣለች። በቤተ መቅደሱ ውስጥ የሚሠሩ ሰዎች ለምግብና ልብስ የዚያ ሀብት ተጠቃሚዎች ይሆናሉ።

ይህ ምንባብ ለክርስቲያን ነጋዴዎች ጥሩ ማስጠንቀቂያ ይሰጣል። እግዚአብሔር ነጋዴዎችን ነጋዴዎች ስለሆኑ ብቻ አይቀጣቸውም። እግዚአብሔር ትክክለኛ ንግድን አይቃወምም። ነገር ግን ነጋዴዎቹ ራስ-ወዳዶችና ለራሳቸው ጥቅም ብቻ ሀብት የሚያከማቹ ሲሆኑ ደስ

አይሰኝም። ክርስቲያን ነጋዴዎች ትርፋቸው የእግዚአብሔር ስጦታ እንደሆነና ለእግዚአብሔር መንግሥት ጥቅም ሊውል እንደሚገባ ከተገነዘቡ፤ በሥራቸው እግዚአብሔርን የሚያስከብሩ ይሆናሉ። እግዚአብሔርም በዚህ ደስ ይለዋል። እግዚአብሔር ከሰዎች ጋር ፍትሐዊ ግንኙነት እንዲኖራቸውና ለሥራቸውም ሚዛናዊ ትርፍ እንዲያገኙ ይጠብቅባቸዋል። (ምሳ. 20:23 ትክክል ስላልሆነ መስፈሪያ (ሚዛን) የሚለው አለው።) ምንም እንኳን ከትርፉ ለእግዚአብሔር እንደምንሰጥ ብናስብም፤ ለራስ ወዳድነት ምክንያቶች ሌሎችን መጋፋቱ ሥራችንን እንደ ጢሮስ ወደ ቁሳዊ ግልሙትና ይለውጠዋል። ነገር ግን በንግዱ ተግባር ውስጥ ለሚያጋጥሙን ሰዎች ሁሉ ፍትሕን ከጠበቅንላቸው፤ ትርፋችንንም ከእግዚአብሔርና ከሌሎችም ጋር በልግስና ከተካፈልን፤ ለእግዚአብሔር ክብር ስጦታዎችንና ችሎታዎችን እንዴት መጠቀም እንደሚገባ የምናሳይ ሞዴሎች እንሆናለን።

27ኛ ጥያቄ፡- ሀ) እግዚአብሔር በሌሎች አገሮች መካከል ስለሚያከናውናቸው ተግባራት ከዚህ ክፍል ምን እንማራለን? ለ) እግዚአብሔር ስለተለያዩ የዓለም አገሮች ትንቢትን ከሰጠበት ከዚህ ሦስተኛው የትንቢተ ኢሳይያስ ክፍል የምንማራቸው ዐበይት ትምህርቶች ምንድን ናቸው?

ማጠቃለያ፡ ነቢዩ ኢሳይያስ የአሦርና የባቢሎን ሠራዊት ከሞላ ጎደል በሁሉም የመካከለኛው ምሥራቅ አገሮች ላይ የሚያደርሱትን ውድመት በሚገባ ገልጾአል። የእነዚህ ትንቢቶች መፈጸም ኢሳይያስ እውነተኛ የእግዚአብሔር ነቢይ መሆኑን ያስመሰክራል። ይህ ማለት ደግሞ የአይሁድ ሕዝብ የኢሳይያስን ማስጠንቀቂያዎች ስምተው ከኃጢአታቸው ወደ እግዚአብሔር ዘንድ መመለስ አለባቸው ማለት ነው። አሁንም ቢሆን ንስሐ ገብተው መጭውን ፍርድ ለማዘግየት ይችሉ ነበር።

በኢሳይያስ 13-23 እግዚአብሔር ለጥንቱ ዓለም አገሮች መልእክት አስተላልፎአል። እነዚህ ጥንታዊ አገሮች ለዛሬውም ዓለም የሚያስተላልፉት መልእክት አላቸው። እግዚአብሔር አገሮቹ ለትዕቢታቸው ፍርዱን እንደሚቀበሉ ገልጿላቸዋል። እንደ ባቢሎን የመሳሰሉት አንዳንድ አገሮች ጭራሽ እስከማይገነቡ ድረስ የሚወድሙ መሆናቸውን ተናግሮአል። እንደ ኢትዮጵያና ግብፅ ያሉት ደግሞ ምንም እንኳን የፍርዱ ስለባዎች መሆናቸው ባይቀርም፤ አንድ ቀን እርሱን እንደሚያመልኩትና በረከቱን እንደሚቀበሉ ገልጾአል።

እግዚአብሔር የአጽናፈ-ዓለሙ ገዥ ነው። እንደ ጻድቅ ንጉሥ፤ ሰዎችን ሁሉ ለሥራቸው ተጠያቂዎች ያደርጋቸዋል። ይሁንና፤

እግዚአብሔርን የሚገደው የግለሰቦች ብቻ ሳይሆን የአገሮችና የመሪዎቻቸውም ጉዳይ ጭምር ነው። መሪዎችና መሪዎቹ የሚመሯቸው አገሮች ለአመለካከታቸውና ለተግባራቸው ተጠያቂዎች ናቸው። ብዙውን ጊዜ የአገር መሪዎች የበላይ ተቆጣጣሪዎቹ ራሳቸው እንደሆኑና ምንም ቅጣት ሳይደርስባቸው የሚፈልጉትን ሁሉ ሊያደርጉ እንደሚችሉ ያስባሉ። ይህ ግን እውነት አይደለም። እግዚአብሔር ሁሉንም ስለሚያይ፥ የእርሱን የሥነ-ምግባር መርሆች በሚተላለፉ አገሮች ላይ ፍርዱን ያመጣል። አንድ አገር ምንም ያህል ኃያል ቢሆን ጉዳዮቹንና ታሪኩን የሚቆጣጠረው እግዚአብሔር ነው። ከውሳኔ ላይ ሲደርስ በዚያ አገር ላይ ፍርዱን ይገልጣል።

እውነቱ ለእግዚአብሔር ሕዝብ አጽናኝም አስጠንቃቂም ገጽታዎች አሉት። እግዚአብሔር አንድን አገር የሚቆጣጠር ከሆነ፥ አገሩ በራሱ ሕዝብ ላይም ሆነ በሌሎች ላይ የሚያደርጋቸው ማናቸውም ነገሮች ሁሉ በእግዚአብሔር ፈቃድ የሚከሰቱ መሆን ይኖርባቸዋል። በአጋጣሚ ወይም በስሕተት የሚከሰት ነገር የለም። የሚሆነው ሁሉ በዓላማ ነው። ምንም እንኳ ክርስቲያኖች በሚያሳምኟቸው ብዙ ነገሮች (እንደ ጦርነት፥ ስደት) መካከል ቢያልፉም፥ እግዚአብሔር ሁሉንም እየተመለከተ እንዳለና አንድ ቀን ነገሮችን እንደሚለውጥ በመገንዘብ ሊጽናኑ ይገባል።

ይሁንና፥ ይህ እውነት ማስጠንቀቂያም ያዘለ ነው። ክርስቲያኖች የአገራቸው ብርሃንና ጨው ናቸው። ክርስቲያኖች የኅብረተሰቡ ሕሊና በመሆን እግዚአብሔር ከሕዝቡና መሪዎች የሚጠብቅባቸውን መጠቆም ይኖርባቸዋል። አንድ ክርስቲያን በፍትሕ የማይኖርና በአገሩ ፍትሕን ለማስፈን የማይሠራ ከሆነ፥ በተዘዋዋሪ መንገድ አገሩን ለመጭው የእግዚአብሔር ፍርድ እያጋለጣት ነው ማለት ነው። ፍትሕ በሌለበትና ሰዎች በትዕቢት በታሠሩበት አገር ውስጥ የሚኖር ክርስቲያን አንድ ቀን የአገሩ ሕዝብ በሙሉ በእግዚአብሔር እንደሚቀጣ በርግጠኝነት ሊገነዘብ ይችላል። የዚያ ሕዝብ አካል እንደመሆኑ፥ ክርስቲያኑም ሥቃዩን ይካፈላል። እንደ ኢሳይያስ ሕዝባቸው ለእግዚአብሔር ፍርድ እንዳይጋለጥ በእንባ እየታጠቡ ለለውጥ የታገሉትን የጥንት ነቢያት መርህ መከተሉ ምንኛ መልካም ነው!

28ኛ ጥያቄ፡- ሀ) የኢትዮጵያ ክርስቲያኖች እግዚአብሔር ከእነርሱ ምን እንደሚጠብቅ ሕዝቡንና መንግሥትን በማስጠንቀቅ የበለጠ ኃላፊነት ሊወስዱ የሚችሉባቸውን መንገዶች ዘርዝር። ለ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች በመንግሥት የሥራ ዘርፍ ውስጥ የሚገኙ ክርስቲያኖች በአገራቸው ለውጥ ለማምጣት ብርሃንና ጨው ሊሆኑ እንደሚችሉ እንዴት ሊያበረታቷቸው ይችላሉ?

አራተኛ ቀን፤ የዚህን ሳምንት ትምህርት ክልስና ለሳምንታዊ ስብሰባ ለመዘጋጀት የመወያያ ጥያቄዎችን ተመልከት።

ሳምንታዊ ስብሰባ

የመወያያ ጥያቄዎች

1. እግዚአብሔር ግብፅን ከቀጣቸው መንገዶች አንዱ በአገሪቱ ውስጥ ከፍፍል በመፍጠር ነበር። ሀ) እግዚአብሔር በግብፅ ላይ ፍርድን ለማምጣት ይህንኑ ከፍፍል የተጠቀመው በምን ዓይነት መንገድ ነበር? ለ) ዛሬ እግዚአብሔር የአገር ወይም የቤተ ክርስቲያን ከፍፍልን የፍርድ መሣሪያ አድርጎ የሚጠቀመው እንዴት ነው? ሐ) ዛሬ በአብያተ ክርስቲያናት ውስጥ ከፍፍሎች የሚበዙት ለምን ይመስልሃል? እግዚአብሔር ለአብያተ ክርስቲያናት ምን መልእክት ለማስተላለፍ የሚፈልግ ይመስልሃል? መ) ብዙውን ጊዜ ከውጫዊ ጥቃት ይልቅ የውስጥ ግጭቶች የበለጠ ተስፋ መቁረጥን የሚያስከትሉት እንዴት ነው? ይህንን እንዴት እንደተመለከትህ ምሳሌዎችን ጠቃቅስ። ሠ) ሰይጣን በእግዚአብሔር ሕዝብ ዘንድ ተስፋ መቁረጥን ለማስከተል ከፍፍልን እንዳይጠቀም ለማድረግ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ምን ሊያደርጉ ይገባል?

2. ሌላው እግዚአብሔር ግብፅን የቀጣበት መንገድ ቢኖር መሪዎቹ ሞቶች እንዲሆኑ በማድረግ ነበር። ሀ) እግዚአብሔር የግብፅን መሪዎች ለማሞኘት ምን እንዳደረገ ግለጽ። ለ) ለአገርና ለቤተ ክርስቲያን አመራር፣ በተለይም በችግር ወቅት አስተዋይ ሰዎች የሚያስፈልጉት ለምንድን ነው? ሐ) ዛሬ ሰዎች ለመንግሥትና ለቤተ ክርስቲያን መሪነት ጥበብ የሚገኝበት መንገድ አድርገው በማሰብ በውጫዊ መመዘኛዎች ላይ የሚደገፉት ለምንድን ነው? መ) ከመጽሐፍ ቅዱስ እይታ አንጻር፣ እውነተኛ ጥበብ የሚመጣው ከየት ነው? ሠ) ጥበበኞች ናቸው የተባሉት ሰዎች ለመምራት ባለመቻላቸው ችግሮች ሲያጋጥሙ የተመለከትህበትን ሁኔታ ግለጽ። ረ) መንፈሳዊ ሰዎች በመጽሐፍ ቅዱሳዊ መርሆዎች ላይ ተመሥርተው ውሳኔዎችን በማስተላለፋቸው ችግሮች የተፈቱበትን ሁኔታ ግለጽ።

3. ሀ) ግብፆች በእውነተኛ አምላክ ማመናቸውን ለማሳየት የሚያደርጓቸውን ነገሮች ዘርዝር። ለ) ክርስቲያኖች እግዚአብሔርን ማምለካቸውን የሚገልጹባቸው ነገሮች ምንድን ናቸው? ሐ) በእግዚአብሔር ዘንድ ተቀባይነት ስላለው አምልኮ ከግብፆች የምንማራቸው አንዳንድ ነገሮች ምንድን ናቸው? መ) ስለ መጨረሻው ዘመን ባሕርይ እግዚአብሔር ለግብፆች ከሚያደርገው ነገር ምን እንማራለን?

4. ሀ) ኢሳይያስ እግዚአብሔርን ለመታዘዝና በግብፅ ላይ የተነገረውን ትንቢት ለማስተላለፍ እንዴት ራሱን እንዳዋረደ ግለጽ። ለ) ትንቢቱ ምን ነበር? እንዴትስ ተፈጸመ? ሐ) እግዚአብሔር ኢሳይያስ ትንቢቱን በድራማ መልክ እንዲያስተላልፍ የፈለገው ለምን ይመስልሃል? መ) ወደ እግዚአብሔር ቀረብ ብሎ መመላለሱ ብዙውን ጊዜ ከዓለምና ከሌሎች ክርስቲያኖች ኃፍረትንና ውርደትን የሚያስከትልባቸውን መንገዶች ዘርዝር። ሠ) ብዙ ክርስቲያኖች የመስቀሉ መንገድ የውርደት መንገድ እንደሆነ የሚዘነጉት ለምንድን ነው? ረ) ሰዎች በመስቀሉ መንገድ እንዲሄዱ ለማዘጋጀት አንተና የቤተ ክርስቲያንህ መሪዎች ልታደርጓቸው የምትችሏቸው ነገሮች ምንድን ናቸው?

5. ሀ) ኢሳይያስ ትንቢት የተናገረባቸውን የአሕዛብ አገሮች ዘርዝር። ለ) በእያንዳንዱ አገር ላይ የተሰጠው ዐቢይ ትንቢት ምን ነበር? ሐ) ይህ ስለ እግዚአብሔርና ከአገሮች ጋር ስላለው ግንኙነት ምን ያስተምረናል?

6. ኢሳይያስ በይሁዳም ላይ ትንቢት ተናገረዋል። ሀ) ይሁዳ ለዓለም አገሮች በተሰጠው ትንቢት ውስጥ የተካተተችው ለምንድን ነው? ለ) በይሁዳ ላይ ከደረሰው ነገር እግዚአብሔር ሕዝቡ በኃጢአት ወድቆ ንስሐ ሳይገባ ሲቀር ስለሚወስደው እርምጃ ምን እንማራለን? ሐ) በመጨረሻው ሰዎች ወደ እግዚአብሔር መመለሱን የሚዘነጉት ለምን ይመስልሃል?

7. ሀ) እግዚአብሔር በሥልጣን ላይ ባሉት ሰዎች ስለሚያከናውናቸው ተግባራት የሳምናስና የኤልያቂም ታሪክ ምን ያስተምረናል? ለ) እግዚአብሔር ከመሪዎች ሕይወት ኩራትንና ለራስ ወይም ለቤተሰብ ጥቅም ሲባል ሥልጣንን አላግባብ መገልገልን እንደሚጠላ ምን እንማራለን? ሐ) ከዚህ ታሪክ እግዚአብሔር ከሕዝቡ ጋር ስላለው ግንኙነት ምን እንማራለን?

8. እግዚአብሔር ክርስቲያኖች እንደ ኢሳይያስ የአገራቸውን ግብረገባዊና ፖለቲካዊ ሕይወት ለመለወጥ ተግተው እንዲሠሩ ይጠብቃል። ሀ) የኢትዮጵያ ክርስቲያኖች መንግሥትና ኅብረተሰቡ እግዚአብሔር እንደሚጠብቅባቸው ለመኖር እንዲችሉ በማስጠንቀቅ የበለጠ ኃላፊነት ሊወስዱ የሚችሉባቸውን መንገዶች ዘርዝር። ለ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች በመንግሥት ሥራ ላይ የሚገኙ ክርስቲያኖች ለአገራቸው ለውጥ ለማምጣት ጩውና ብርሃን እንዲሆኑ ሊያበረታቷቸው የሚችሉባቸውን መንገዶች ዘርዝር።